

Nuoret ja sosiaalinen media

Ystävyssuhteiden ja vihapuheen kohteeksi joutumisen merkitys itsetunnolle

Sonja Sievers

Tampereen Yliopisto

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

Sosiaalipsykologian pro gradu -tutkielma

TIIVISTELMÄ

TAMPEREEN YLIOPISTO

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

Sievers, Sonja: Nuoret ja sosiaalinen media, Ystävien ja vihapuheen kohteeksi joutumisen merkitys itsetunnonle. 81s.

Sosiaalipsykologia

Toukokuu 2017

Teknologia kehittyä dynaamisesti, joten sosiaalisen median tutkimus on alati ajankohtaista. Tämän sosiaalipsykologian pro gradu-tutkielman tarkoituksena on yhdistellä sosiaalisen median hyviä ja huonoja puolia, jotta nuorten kanssa elävät ja työskentelevät saisivat kokonaisvaltaisen kuvan nuorten internetin käytöstä. Sosiaalinen media on muuttanut merkittävästi sosiaalisia suhteitamme, ja muuttaa jopa käsitystämme itsestämme, eli sosiaalinen media saattaa vaikuttaa jopa itsetuntoon. Eli yksilön henkilökohtaisen käsitykseen itsestään. Lisäksi tällä pro gradu-tutkimuksella pyritään ottamaan kantaa nykypäiväiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun vihapuheen ja sananvapauden välisestä rajanvedosta, sekä vihapuheen vaikutuksesta uhrin hyvinvointiin ja mielenterveyteen.

Tämän pro gradu-tutkimuksen tavoitteena on selvittää vastaukset seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Ovatko sosiaalidemografiset taustatekijät, kuten ikä ja sukupuoli yhteydessä itsetuntoon?
2. Onko lähiyhteisöön ja internetyhteisöön samastuminen yhteydessä itsetuntoon?
3. Onko internetissä yksilöön kohdistettu vihapuhe yhteydessä itsetuntoon?

Otoksessani on 15–30-vuotiaita internetkäyttäjiä (n=1181), joista otokseeni valikoituivat 15–18-vuotiaat (n=723). Analysoin aineistoa lineaarisella regressiolla. Tutkimuksen selittäviä muuttujia olivat sosiaalidemografiset taustatekijät (ikä ja sukupuoli) sekä yhteenkuuluvuuden kokemus internetyhteisöön ja lähiyhteisöön (koulu-, koti- sekä työyhteisöön), läheisten ystävien lukumäärä, että Facebook-kavereiden lukumäärä, että internetissä kohdistettu vihapuhe. Selitettävänä muuttujana oli itsetunto.

Regressioanalyysin tuloksien mukaisesti sukupuoli oli tilastollisesti yhteydessä itsetuntoon, eli pojilla on tyttöjä parempi itsetunto. Lisäksi yhteenkuuluvuuden kokemus lähiyhteisöön oli merkitsevästi yhteydessä itsetuntoon. Kuitenkaan ikä, läheisten ystävien lukumäärä, Facebook ystävien määrä, internetyhteisöön samastuminen eikä vihapuheen kohteeksi joutuminen ole tilastollisessa mallissani merkitseviä selittäjiä.

Tutkimukseni mukaan pojilla oli parempi itsetunto kuin tytöillä, mikä saattaa johtua kasvatuksesta. Lisäksi kasvokkain tapahtuva yhteenkuuluvuuden kokemus lähiyhteisöön (koti-, koulu- sekä työyhteisöön) oli mallissani merkitsevä selittäjä. Itsetunto syntyy sosiaalisen vuorovaikutuksen tuloksena, jolloin kasvokkain tapahtuvan yhteisöllisyyden merkitystä ei voi olla korostamatta.

Asiasanat: itsetunto, nuoret, internetyhteisöt, lähiyhteisöt, online ja offline minuus, vihapuhe ja häirintä, kvantitatiivinen analyysi, regressioanalyysi

Sisällysluettelo

1 Johdanto	1
2 Itsetunto	4
2.1 Määritelmä ja itsetuntoon vaikuttavat tekijät	6
2.2 Aikaisempia tutkimuksia itsetunnosta	8
2.3 Nuorten itsetunto	13
2.4 Sukupuolten väliset erot itsetunnossa	18
3 Hyvä, paha internet	19
3.1 Sosiaalisen media ja Web 2.0	21
3.2 Sosiaalisen median yhteisöllisyys	24
3.3 Online- ja offline-minuus	26
3.4 Vihapuhe ja häirintä, vihayhteisöt ja internetkiusaaminen	31
4 Tutkimuskysymykset ja hypoteesit	39
5 Aineisto ja menetelmät	39
5.1 Vastaaajat	39
5.2 Muuttujat	40
5.3 Analyysimenetelmät	45
6 Tulokset	46
7 Johtopäätökset	51
7.1 Yhteenvedoa tuloksista	51
7.2 Johtopäätökset aiemman kirjallisuuden valossa	52
7.3 Mallin parannusehdotuksia	58
7.4 Jatkotutkimuksia	60
Liitteet:	62
Kirjallisuus:	63

1 Johdanto

Itsetuntoa on tutkittu runsaasti niin psykologiassa kuin sosiaalipsykologiassakin. Aiheesta on lisäksi kirjoitettu paljon viihteellisiä ja terapeuttisia self-help- kirjoja. Itsetunnosta on siis tullut arkipäiväinen ja monelle tuttu käsite. Hyvää itsetuntoa pidetään menestyvän ihmisen tuntomerkkinä. Itsetunnon kohottamisen aate on peräisin 1980- ja 1990-luvulta, jolloin hyvän itsetunnon ajateltiin parantavan koko maan tilaa. Tänä itsetunnon tutkimuksen kulta-aikana itsetunnon uskottiin suojaavan elämän hankaluuksilta, ja vähentävän merkitsevästi elämässä epäonnistumista ja huonoa käytöstä. (Swann, Chang-Schneider & Larsen McClarty, 2007). Itsetunnon on itse asiassa todettu olevan yhteydessä hyvään mielenterveyteen ja toimintakykyyn, mutta selvää hyvinvoinnin ja itsetunnon syyseuraussuhdetta ei vielä tiedetä tarkasti. Itsetunnolle läheinen käsite on minäkäsitys, jonka psykologian professori Keltikangas-Järvinen (1998, 16-23) on määritellyt yksilön subjektiiviseksi käsitykseksi itsestään, omista tavoitteistaan ja arvomaailmastaan. Kuuluisan itsetuntoteoreetikko Morris Rosenbergin (1995) mukaan itsetuntoa kuvastaa yksilön minäkuvan, ajatusten ja emootioiden positiivisuuden ja negatiivisuuden määrä. Itsetuntoa voidaan pitää yksilön asenteena itseään kohtaan. Se koostuu ajatuksista ja emootioista, joita yksilöllä on itseään kohtaan. Erityisesti silloin, kun näiden ominaisuuksien vaaka on kallistunut positiivisten tunteiden ja arvojen puolelle, yksilön itsetunnon sanotaan olevan hyvä. Huono itsetunto on taas kyseessä silloin, kun negatiivisten ominaisuuksien määrä on vallitseva suhteessa positiivisiin ominaisuuksiin. Itsetunnon on todettu olevan samanaikaisesti epäpysyvä ja suhteellisen pysyvä ominaisuus. Pysyvän eli stabiilin itsetunnon on todettu syntyvän lapsuudessa, toisaalta itsetunnon on taas todettu vaihtelevan jonkin verran elämän eri vaiheissa.

Tutkimukseni otokseen kuuluu 15–18-vuotiaita nuoria. Nuoruutta pidetään siltana lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruus ei ole niin myrskyisä elämänvaihe kuin media on värittänyt, vaikka nuoruuteen liittyykin paljon suuria elämänmuutoksia. Silloin sosiaaliset suhteet muuttuvat olennaisesti: kaverien merkitys korostuu, ja suhde perheeseen muuttuu. Nuoruuteen liittyy kehitysteoreetikko Robert Havighurstin mukaan kehityshaasteita, jotka liittyvät koulutuksen, työuran ja mahdollisesti puolison valintaan. Erik H Eriksonin mukaan näiden kehitystehtävien ratkaisu liittyy identiteetin rakentamiseen, sillä nuoruudessa siirrytään konkreettisesta ajattelusta abstraktiin ajatteluun. Nuorelle kehittyy oma minäkuva ja lopulta aikuisen identiteetti.

Internet ei ole sinällään hyvä eikä paha, vaan sitä voi käyttää molempiin tarkoituksiin. Nuoret voivat tutustua toisiinsa internetissä, löytää keskustelupalstoja ja chatteja, joissa voivat saada tukea oman ikävaiheensa kehitystehtävässä eli identiteetin luomisessa. Internetryhmien jäsenyys perustuu vapaaehtoisuuteen, sillä yksilö voi täysin vapaasti liittyä omien mielenkiintojensa ja harrastustensa perusteella erilaisiin internetryhmiin. Näin ollen sosiaalisen median tulo on muuttanut olennaisesti minuuden käsitettä siten, että minuudesta on tullut tilanteesta riippuvainen käsite. Nämä internetyhteisön ominaisuudet riippuvat yhteisön anonymiteetistä tai nonymiteetistä. Tässä online-maailmassa yksilö voi saada offline-maailmaa helpommin palautetta toiminnastaan, joka voi taas puolestaan olla positiivista tai negatiivista. Näin ollen sekä tavallisen elämän offline-maailmassa saatu palaute ja internetin online-maailmassa saatu palaute ovat yhteydessä nuoren itsetuntoon. Kommentit voivat olla positiivisia ulkonäköön kohdistuvia kommentteja tai ne voivat olla negatiivisia, kuten haukkumista ja pahimmissa tapauksissa vihapuhetta. Vihapuheen on usein todettu kohdistuvan vähemmistöihin, kuten sukupuolivähemmistöihin, maahanmuuttajiin ja esimerkiksi eri uskontokuntiin. Osaltaan tämä vihapuhe voi tutkimieni 15–18-vuotiaiden kohdalla liittyä koulukiusaamiseen.

Psykologian ja sosiaalipsykologian opiskelujeni aikana minua on erityisesti kiehtonut identiteettiä, minuutta ja itsetuntoa koskevat aiheet. Sen vuoksi pro gradu-tutkielmani aiheeksi valikoitui itsetunto. Muistan kehityopsykologian oppituntien auttaneen ymmärtämään omaa nuoruuden kehitysvaihetta paremmin ja innostuinkin lukemaan paljon lisää identiteettiä koskevia aiheita. Erityisesti Facebook-yhteisöpalvelun keksimisen alkuaikoina (2004) julkaistiin paljon tutkimuksia Facebookin vaikutuksessa nuorten itsetuntoon. Olen aina käyttänyt sosiaalista mediaa suhteellisen aktiivisesti, joten tutkimuksia sosiaalisen median yhteydestä nuoren itsetuntoon on ollut mielenkiintoista lukea. Lisäksi länsimaita pidetään nykyään hyvin ulkonäkökeskeisinä, erityisesti media on luonut nuorille ulkonäkönormeja, kuten tytöille hoikkuuden ja pojille lihaksikkuuden ihanteen. Nuoret kokevat, että heidän tulisi noudattaa näitä epärealistisia kauneusihanteita, ja ajatus ihanteiden saavuttamattomuudesta aiheuttaa tyytymättömyyttä itseä kohtaan. (Tiggemann & Slevec 2012, 142). Kirjoitin kandidaatintutkielmani nuorten tyttöjen ja poikien syömishäiriöille altistavista riskitekijöistä, jolloin erityisesti epärealistiset ulkonäköihanteet ja mediassa esiintyvät kuvat ja heikko itsetunto ovat syömishäiriöiden kehittymisessä olennainen riskitekijä.

Tutkimukseni tuo nuorten parissa eläville vanhemmille ja heidän keskuudessaan työskenteleville opettajille ja nuorisotyöntekijöille kykyä tunnistaa riskiryhmässä olevat nuoret. Olen pyrkinyt tutkimuksessani yhdistelemään sosiaaliseen mediaan käyttöön liittyviä hyviä ja huonoja puolia, jotta nuorten parissa elävät ja työskentelevät henkilöt saisivat mahdollisimman realistisen käsityksen

nuorten internetin käytöstä. Näin heidän olisi helpompi ymmärtää nuorten maailmaa ja sosiaalisen median tärkeyttä nykypäivän nuoren elämässä. Hyvin moni suomalainen käyttää internetiä päivittäin, ja teknologian kehitystä on vaikea ennakoida. Sen vuoksi sosiaalisen median tutkiminen on alati ajankohtainen tutkimuskohde. Kykenen tutkimuksellani ottamaan osaa yhteiskunnalliseen keskusteluun. Sosiaalinen media on muuttanut yhteiskuntaa merkittäväällä tavalla, sosiaalisuutemme ja arvomme ovat erilaisia kuin ennen. Internetin anonyymisyyden turvin on helppo kohdistaa toiseen henkilöön vihapuhetta, eli haavoittavaa ja loukkaavaa puhetta. Internetmaailmassa voi nimittäin olla helppoa unohtaa, että vastakkaisen ruudun takana on toinen ajatteleva ja tunteva yksilö. Kuitenkin tämä vihapuhe saattaa haavoittaa uhria syvältä. Tutkimukseni pyrkii näin ollen huomioimaan, miten internetinkäyttö on yhteydessä hyvinvointiin ja pahoinvointiin. Näin pystyn ottamaan osaa laajaan sosiaalista mediaa koskevaan hyvinvointikeskusteluun.

Tutkimukseni on osana laajempaa nuorten ja nuorten aikuisten netin käyttöä tutkivaa hanketta *Hate Communities: A Cross National Comparison*, jota rahoitti koneen säätiö 2013–2016. Hanketta johtivat Atte Oksanen (Tampereen yliopisto) ja Pekka Räsänen (Turun yliopisto). Tässä tutkimuksessa käytetään hankkeen aineistoa, jonka kohteena ovat suomalaiset 15–30-vuotiaat Facebook-käyttäjät.

Olen asettanut tutkimukselleni seuraavat kolme tutkimuskysymystä:

- 1) Ovatko sosiaalidemografiset taustatekijät (ikä ja sukupuoli) yhteydessä itsetuntoon?
- 2) Onko lähiyhteisöön ja internetyhteisöön samastuminen yhteydessä itsetuntoon?
- 3) Onko internetissä yksilöön kohdistettu vihapuhe yhteydessä uhrin itsetuntoon?

Tutkimuksen menetelmäksi olen valinnut korrelaatiot ja monen muuttujan lineaarisen regression, sillä olen erityisen kiinnostunut usean riippumattoman muuttujan yhteisvaikutuksesta riippuvaan muuttujaan, eli itsetuntoon. Tarkastelen ensin kyseisten muuttujien riippuvuuden voimakkuuden yhteyttä korrelaatioiden avulla. Tämän jälkeen tarkastelen lineaarisen regression avulla tämän riippuvuuden luonnetta.

Luvussa 2 määrittelen itsetunnon käsitteen, ja tukeudun yhteiskuntatieteissä eniten käytettyyn itsetuntoteoreetikko Morris Rosenbergin ajatuksiin. Käyn läpi itsetunnon kehitystä, siihen vaikuttavia tekijöitä sekä tutkimuskysymysteni kannalta aiheellisia tutkimuksia. Lisäksi kerron, minkälaista on nuorten itsetunto ja miten sukupuoli vaikuttaa itsetuntoon. Kolmannessa kappaleessa määrittelen sosiaalista mediaa. Tässä kappaleessa selitän, miten internetyhteisöt eroavat offline-elämässä tavatuista ryhmistä, ja minkälaista osaa sosialisatiosta sosiaalinen media näyttelee. Kerron myös,

miten sosiaalinen media on muuttanut minuuden määritelmää tehden minuudesta tilanteesta riippuvaisen käsitteen. Seuraavaksi kerron, minkälaisia merkityksiä sosiaalisella medially on nuorelle, kuinka usein ja mihin sosiaalista mediaa käytetään. Lisäksi määrittelen vihapuheen, nuoruuden ikävaiheen, koulu- ja internet-kiusaamisen sekä vihayhteisölle ominaiset piirteet. Luvussa neljä olen asettanut tutkimuskysymykset ja hypoteesit tutkimukselleni. Luvussa 5 taas selitän menetelmäni lineaarista regressiota, sen oletuksia, ja miten kyseiseen menetelmään päädyin. Luvussa 6 kerron lyhyesti tulokset. Luvussa 7 pohdin tuloksia aiemman kirjallisuuden valossa, ja pohdin näitä mallini muuttujien ominaispiirteitä, sekä mietin aiheeseen sopivia jatkotutkimuksia.

2 Itsetunto

Huonoa itsetuntoa käytetään arkikielessä ja julkisuudessa syynä moniin ongelmiin. Hyvää itsetuntoa taas pidetään hyvin menestyvän ihmisen tuntomerkkinä. Opettajat, vanhemmat ja terapeutit kehottavat parantamaan itsetuntoa, ja huono itsetunto nähdään varsin pahana asiana. Kirjoitan pro gradu -työssäni paljon itsetunnon parantamisesta, sillä näen, että kriittisen ja epävarman nuoren olisi parempi nähdä itsensä positiivisessa kuin negatiivisessa valossa. Näkemykseni mukaan terve itsetunto on positiivinen, mutta realistinen käsitys itsestä. Tällöin yksilö havaitsee itsessään myös puutteet. Käsitykseni terveestä itsetunnosta on siis samanlainen kuin Keltikangas Järvisellä (1998, 16–23). Hyvän itsetunnon on lisäksi todettu liittyvän olennaisesti terveyteen, sillä terveet yksilöt arvioivat itsensä keskiarvoa älykkäämmäksi, kauniimmiksi ja sosiaalisesti taitavimmiksi kuin vähemmän terveet. (Baumeister, Tice & Hutton, 1989).

Itsetunnon määrittelyissä nojaan hyvin tunnettuun ja paljolti viitattuun itsetuntoteoreetikkoon Morris Rosenbergiin ja suomalaiseen psykologian professoriin Liisa Keltikangas Järviseen. Käyn seuraavaksi läpi tutkimuskysymysteni kannalta mielenkiintoisia tutkimuksia, kuten ystävyys-suhteiden merkitystä itsetunnolle, palautteenannon ja aggressiivisuuden yhteyttä itsetuntoon, sekä uhritumisen, että syrjimiskokemusten yhteyttä itsetuntoon sekä onnellisuuden yhteyttä itsetuntoon. Lisäksi käyn läpi tutkijoiden kritiikkiä itsetunnon tutkimuksen metodista, sillä itsetuntoa on mitattu itsearviointilla, joka perustuu yksilön tapaan kertoa itsestään. Seuraavaksi käsittelen hyvän ja huonon itsetunnon ominaispiirteitä, sillä hyvä itsetunto ei yksiselitteisesti liity ainoastaan positiivisiin ominaisuuksiin ja huono itsetunto mustavalkoisesti kaikkeen negatiiviseen. (Baumeister, Campbell, Krueger & Vohs 2003.)

Olen pro gradu -työssäni erityisesti kiinnostunut nuorista. Nuoruus ei ole niin myrskyisä elämänvaihe, kuten on annettu ymmärtää. Useimmilla nuorilla kehitys jatkuu hyvin tasaisena lapsuudesta aikuisuuteen. Nykyään nuoruutta on vaikea määritellä, ja siksi puhutaankin pidentyneestä nuoruudesta. Erityisesti ravitsemuksen parantuminen on varhaistanut nuoruuden alkamisikää. Muun muassa ensimmäisen lapsen hankintaa on lykätty koulutuksen pidentymisen ja työuran valinnan vuoksi pitkälle yli neljännelle vuosikymmenelle. Lisäksi nuoruuden määrittelyyn vaikuttavat oleellisesti yksilölliset tekijät, sillä nuorten on havaittu eri tavoin ratkaisevan kehityshaasteitaan. Toiset siirtyvät aikuisuuden rooleihin, kuten työelämään ja koulutukseen toisia aiemmin. Nuoruudessa sosiaaliset suhteet muuttuvat, jolloin kaverien merkitys korostuu ja suhde perheeseen muuttuu. Nuoruuteen liittyy olennaisesti koulutuksen tai työuran valinta, harrastuksen valinta sekä mahdollisen puolison valinta. Robert Havighurst (1948) nimittää näitä edellä kuvattuja haasteita kehitystehtäviksi. Nämä kehitystehtävät liittyvät Eriks H. Eriksonin mukaan oleellisesti identiteetin rakentamiseen. Lisäksi nuoren ajattelu muuttuu radikaalisti, nimittäin lapsuuden konkreettisesta ajattelusta siirrytään abstraktiin, jolloin nuorelle syntyy oma minäkuva ja lopulta muodostuu aikuisen identiteetti. Nuoruudessa yksilö määrittelee siis itse itsensä uudelleen. (Durkin 2006, 506–520; Aalberg & Siimes 2007, 15–67; Nurmi ym.2015, 148.)

Itsetunnon on todettu olevan tärkeä kaiken ikäisille ja eri sukupuolta oleville yksilöille. Lukuisten tutkimusten mukaan itsetunto on samanaikaisesti pysyvä stabiili ominaisuus, ja samalla se muuttuu koko ajan. Itsetunto kehittyy läpi lapsuuden, ja se muuttuu aikuisuuteen siirryttäessä. Näin ollen kirjoitan seuraavaksi tutkimuksista, jotka käyvät läpi nuoruuden ja sukupuolten välisiä eroja itsetunnosta. Pyrin kirjallisuuskatsaukseni lomassa selvittämään, mistä nämä nuorten ja sukupuolten väliset erot johtuvat.

2.1 Määritelmä ja itsetuntoon vaikuttavat tekijät

Itsetunto-käsitteen yleisyyden vuoksi melkein jokaisella on muodostunut jonkinlainen kuva itsetunnosta. Itsetunnolle läheisiä käsitteitä esiintyy arkikielessä todella paljon, kuten itseluottamus, itsearviointi, itserakkaus ja itsekkyyys. Hyvin usein itsetunto (self-esteem) sekoittuukin sen lähikäsitteeseen minäkäsitykseen (self-concept). Tieteellisessä kirjallisuudessa näitä käsitteitä käytetään rinnakkain tai jopa toistensa synonyymeinä tieteellisessä kirjoituksessa. (Ireson & Hallam, 2009; Salmivalli, 1997.) Kuitenkin tutkimusta tehdessä nämä lähikäsitteet on määriteltävä erikseen. Itsetuntoa voidaan pitää minäkäsityksen osana. (Rosenberg 1979; Keltikangas–Järvinen, 1994). Minäkäsitystä kuvaa psykologian professori Keltikangas–Järvisen (1998, 16–23) mukaan yksilön henkilökohtaiset käsitykset itsestään, omista tavoitteistaan ja arvomaailmastaan. Kun itsetunto on hyvä, siinä ovat painottuneet positiiviset ominaisuudet. Henkilö on tällöin tyytyväinen itseensä ja kokee olevansa tarpeeksi hyvä sellaisena kuin on. Hän arvostaa itseään eikä hae kunnioitusta ja arvostusta muilta. Hän myös tietää rajansa, ja haluaa kehittyä edelleen. Kun taas itsetunnon ollessa huono minäkäsityksessä ovat painottuneet negatiiviset ominaisuudet. Tällöin hän saattaa torjua tai halveksia itseään. Usein yksilön minäkuva on tällöin hyvin epämiellyttävä, ja hän toivoisi sen olevan toisenlainen. (Jaari 2004, 32–34). Näin ollen avaan työssäni jonkin verran minäkäsitystä itsetunnon määrittelyjen lomassa, vaikka olen työssäni erityisesti kiinnostunut Rosenbergin (1979, 1965) ajatuksista. Tutkin pro gradu -työssäni erityisesti itsetuntoa Rosenbergin itsetuntomittarista otetulla väitteellä: ”Minulla on hyvä itsetunto”. Väite tutkii globaalia itsetuntoa, eli kokonaisvaltaista tyytyväisyyttä tai tyytymättömyyttä itseen kokonaisuutena. (Rosenberg 1965, 30–31, 246.)

Rosenbergin (1979) mukaan minäkäsitys on hyvin jäsentynyt kognitiivinen struktuuri. Itsetunto muodostuu ajatuksista, arvoista, ihanteista, tunteista ja uskomuksista, joita yksilöllä on itseään kohtaan. Itsetunto on universaali ominaisuus, sillä itseään kukaan ei voi paeta, ja jokaisella on itseään kohtaan tunteita ja arvoja. Minäkäsitystä ei voida määritellä ottamatta ihanneminää huomioon. Rosenbergin näkemyksen mukaan itsetunto on asenne itseä kohtaan. Minäkäsitystä kuvastaa minäkäsityksen positiivisuuden tai negatiivisuuden määrä, eli itsetunnossa on pääpaino sen kognitiivisuudessa. (Rosenberg 1995, Jaari 2014, 32–34.)

Rosenbergin teoria on kehittynyt Meadin, Cooleyn ja Jamesin teorioiden pohjalta. Cooleyn ja Meadin ajatukset edustavat symbolista interaktionismia. Tutkijoiden mukaan yksilö rakentaa minäkuvansa pitkälti niistä tulkinnoista, miten hän kokee muiden näkevän hänet. Itsetunto on rakentunut

ympäristöstä saaduista kokemuksista, ja näistä kokemuksista tehdyn tulkinnan kautta. Itsetunto muovautuu jatkuvasti yksilön ja ympäristön välisessä vuorovaikutuksessa. Meadin mukaan yksilön on kyettävä vuorovaikutuksessa asettumaan toisten asemaan. Jossain mielessä yksilön pitää osata nähdä itsensä samalla tavalla kuin muut hänet näkevät. Cooley käyttää samasta asiasta termiä ”looking glass-self” eli ”peiliin katsova minä”. Yksilö rakentaa minäkuvansa niin sanottujen minäideoiden osa-alueiden kautta. Tällaisia ovat: miten yksilö kokee muiden näkevän hänet. Kokeeko hän, nämä arvioinnit myönteisinä vai kielteisinä. Näihin mielikuviin liittyy emotioita, esimerkiksi ylpeyttä ja häpeää. Jamesin mukaan taas kyvyt ja saavutukset ovat olennaisia, jolloin itsetunto määrittyy tavoitteiden ja saavutusten välisestä suhteesta. Itsetunto on Jamesin mukaan ihanneminän ja todellisenminän välinen suhde. Määritelmässä on keskeistä, että yksilön tulee pitää tiettyä ominaisuutta itselleen henkilökohtaisesti tärkeänä, jolloin tästä ominaisuudesta tulee itsetunnon kannalta merkittävä ominaisuus. (Rosenberg 1965, 11–13.)

Rosenbergin itsetuntoteoriassa taidot voivat tuoda tunnetta arvosta, mutta taidot eivät ole osa itsetuntoa. Yksilö, jolla on hyvä itsetunto, kokee olevansa riittävä ja arvokas. Useimpien itsetuntoteoreetikoiden ongelmina on rajanveto terveen itsetunnon ja narsismin välillä. Myös Rosenbergin mittarissa tämä kyseinen rajanveto on hyvin ongelmallinen. (Rosenberg, 1965, 62; Tafarodi & Swann, 2001).

Itsetuntoa on kuvattu sekä persoonallisuuden kaltaiseksi pysyväksi ominaisuudeksi, että tilannekohtaisesti vaihtelevaksi tunteeksi tai tilaksi eli mielialaksi. Tätä eroa määrittelemään on kehitetty autenttisen ja kontingenssin itsetunnon käsitteet. Tilanteesta toiseen muuttuvaa itsetuntoa sanotaan kontingentiksi itsetunnoksi. Tämä kontingenssi itsetunto on osoitus huonosta ja epävarmasta itsetunnosta. Se on hyvin herkkä ympäristön palautteelle. (Leary, 2005). Autenttinen itsetunto on taas perustavaa laatua oleva ydin, joka ei juuri muutu. Se ei myöskään ole altis ympäristön vaikutuksille, ellei sitten epäilyksiä kasaudu paljon pitkän ajan kuluessa. (Deci & Ryan, 1995; Blackhart, Nelson, Knowles, & Baumeister, 2009.) Autenttisen itsetunnon sanotaan syntyvän ensisijaisen sosialisiaation tuloksena. Ensisijaista sosialisiaatiota sanotaan kivijalaksi, jolle myöhempi oppiminen ja sosialisiaatio rakentuvat. Ensisijaisen sosialisiaation tuloksena syntynyt minäkäsitys on hyvin pysyvä. (Antikainen 2000,35.)

Itsetuntoa on määritelty sosiaalisesti konstruktioksi, jonka rakentumiseen vaikuttavat sosiaalinen vuorovaikutus ja se, millaisia reaktioita käsitykset itässä herättävät. (Rosenberg, 1995) Eli yksilö työstää sosiaalisessa ympäristössään tapahtuneet asiat osaksi omaa minäkäsitystään ja itsetuntoaan kognitiivisesti työstämällä. Ei siksi liene yllättävää, että hyvin monet sosiaaliin suhteisiin liittyvät

tekijät ja sosiaalinen tuki ovat olennaisesti yhteydessä itsetuntoon. Kaikista eniten hyvään itsetuntoon ovat yhteydessä läheiset ystävyssuhteet ja tuen saaminen niin vanhemmilta, opettajilta ja läheisiltä ystäviltä. (Hartup 1996, Harter 1998.) Itsetuntoa vahvistavat myös henkilökohtaisissa asioissa menestyminen, taidot ja myötätuntoisuus (Salonen, 2006).

Nuorten minäkäsityksen määrittäjiä ovatkin muilta saatu palaute, ikätoverien hyväksyntä, sekä koulu-että urheilumenestys. Huonon itsetuntoon ovat vaikuttaneet usein vertaissuhteissa ilmenevät ongelmat, kuten esimerkiksi hyljeksintä ja torjunta. Useimmiten nämä tekijät ovat myös riskitekijöitä masennuksen synnyssä. (Hartup, 1996). Lisäksi monien siirtymien, kuten kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle siirtymisen, ja stressaavien elämäntapahtumien on todettu vaikuttavan nuoren minäkäsitykseen kielteisesti ja heikentävän itsetuntoa. (Nurmi ym. 2015; Rosenberg 1979).

Aalbergin ja Siimeksen (2007, 84) tutkimuksen mukaan nuoren omat arviot ja tulkinnat itsestään eivät ole riittäviä itsetunnon rakennusaineita, eli havaintojen ja tulkintojen kognitiivinen työstäminen eivät pelkästään riitä. Nuori nimittäin tarvitsee jatkuvaa muilta ihmisiltä saatavaa palautetta, joka tapahtuu vertailemalla ja peilaamalla itseä muihin. Peilaaminen siis tarkoittaa sitä, että lähiympäristön palaute muokkaa minäkäsitystä. (Aalberg & Siimes 2007, 84.) Tätä muiden ihmisten arvioille perustuvaa käsitystä kutsutaan peiliminäksi. (Kalliopuska 1997,14). Sosiaalisessa mediassa mahdollistuu välittömän palautteen saaminen, jolloin nuorelle syntyy käsitys siitä, miten muut hänet kokevat. Nämä muiden näkemykset muuttavat meitä jopa internetmaailmassa, ja saavat meitä miettimään tarkemmin, minkälaisen kuvan itsestä annamme ulospäin. (Morahan, Martin & Schumacher, 2000; Wallace 1999, 14-15.) Tutkimukseni erityisenä mielenkiinnon kohteena on se, miten läheisten ystävyssuhteiden ja Facebook-kavereiden lukumäärä on yhteydessä itsetuntoon. Toisena tutkimukseni mielenkiinnon kohteena on, miten internetissä yksilöön kohdistettu vihapuhe on yhteydessä itsetuntoon.

2.2 Aikaisempia tutkimuksia itsetunnosta

Käsittelen seuraavaksi tutkimuksia, jotka liittyvät läheisesti tutkimuskysymykseeni, ”onko internetissä kohdattu vihapuhe yhteydessä itsetuntoon?” Seuraavat tutkimukset liittyvät läheisesti siihen, miten uhritumis- ja syrjäytymiskokemukset, aggressiivisuus ja palautteen vastaanottaminen ovat yhteydessä itsetuntoon. Näissä tutkimuksissa on haluttu selvittää itsetunnon yhteyttä henkilön todellisiin kykyihin. Itsetunto on sosiaalinen konstruktio, jolloin itsetunto heijastaa yksilön tapaa puhua itsestään. Näissä tutkimuksissa henkilön subjektiivinen arvio on kyseenalaistettu ja

itsearviointia on verrattu vertaisarviointeihin, eli keskustelukumppanien ja ystävien arviointeihin. Useimmiten yksilöillä, joilla on hyvä itsetunto, on taipumusta korostaa oman elämänsä positiivisia puolia ja omia kykyjään. Vastaavasti yksilöillä, joilla on huono itsetunto kertovat heikkouksistaan ja oman elämänsä huonoista puolista. Tutkijoita voi näin ollen johtaa harhaan se, että itsensä korostaminen ja vähättely johtuvat yksinomaan kertomistavasta. Seuraavat tutkimukset käsittelevät itsetunnon yhteyttä ensivaikutelman tekoon, onnellisuuteen ja terveyteen sekä sosiaalisesti suotavaan vastaamiseen.

Itsetunto on yksilön mielensisäinen ja subjektiivinen käsite, niin sanotusti emotionaalinen asenne yksilöä itseään kohtaan. Sen vuoksi itsetuntoa lienee hyvin vaikea objektiivisesti mitata. (Cacciatore, Korteniemi, Poikela & Huovinen 2008, 12; Rosenberg, Schooler, Schoenbach & Rosenberg 1995.) Kuten juuri totesin, itsetunnon tutkiminen perustuu pitkälti itseraportteihin, joiden avulla saadaan selville yksilön tapa puhua itsestään. Näin ollen itsetunto kertoo yksilön henkilökohtaisesta käsityksestä omasta älykkyydestään ja viehättävyydestään, mutta näin määritelty itsetunto ei ole välttämättä yhteydessä yksilön todellisiin kykyihin. Baumeisterin ja hänen kollegojensa (2003) tutkimuksessa kävi ilmi, että useimmat tutkijat voivat helposti liittää hyvään itsetuntoon muita positiivisia ominaisuuksia. Nimittäin yksilöillä, joilla on hyvä itsetunto, on taipumusta korostaa itseään. He useimmiten kertovat tulevansa toimeen hyvin muiden ihmisten kanssa, olevansa fyysisesti viehättäviä, suorittavansa hyvin akateemisia tehtäviä, suoriutuvansa hyvin töistä ja kykenevänsä hillitsemään itseään. Päinvastoin taas yksilöillä, joilla on huono itsetunto, on taipumusta vähätellä itseään. Heillä on negatiivinen asenne yleensäkin elämää kohtaan. He näkevät elämänsä negatiivisten silmälasien läpi. Näin ollen heikko itsetunto ja negatiivisuus yhdistetään helposti toisiinsa, ja sitten heikko itsetunto liitetään depression ja sopeutumisongelmiin. (Baumeister ym. 2003)

Vaikka itsetunto on näkymätön ja yksilön mielensisäinen käsite, sillä on silti huomattava vaikutus ja merkitys. Se on alati läsnä ja vaikuttaa ihmisen olemukseen, ajatuksiin ja tekoihin. Lisäksi se vaikuttaa siihen, miten muut suhtautuvat ja ymmärtävät yksilöä. Yksilön käytös ja koko olemus sekä siisteys kertovat jotakin ihmisestä ja heijastavat samalla kyseisen henkilön itsetuntoa, oli se sitten hyvä tai huono. Ensivaikutelma, jonka toisista saa, on tärkeä, mutta se voi olla oikea tai väärä. (Cacciatore ym. 2008, 12.) Vastaajat, joilla oli hyvä itsetunto, vastasivat Blascovichin ja Tomakan (1991) tutkimuksessa hyvin sosiaalisesti suotavalla tavalla kyselylomakkeen väitteisiin: ”oletko arvokas yksilö? Oletko hyvä koulussa tai työssäsi?” Tämä sosiaalisesti suotava vastaaminen on yhteydessä hyvän ensivaikutelman tekemiseen. Eli näin ollen vastaajat ovat sitä, mitä sanovat olevansa. Toisaalta yksilö voi tietoisesti haluta luoda itsestään positiivisemmän kuvan korostamalla omia positiivisia ominaisuuksiaan tai vähättelemällä tai jopa kieltämällä negatiivisia

ominaisuuksiaan. Tämä taas osaltaan voi liittyä persoonallisuuden piirteisiin, kuten puolustelemaan tai narsistisiin piirteisiin.

Tutkimuksissa on havaittu, että yksilöt, joilla on hyvä itsetunto, vastaavat usein sosiaalisesti suotavalla tavalla. He kertovat olevansa fyysisesti viehättävämpiä, suositumpia ja älykkäämpiä kuin mitä he todellisuudessa ovat. (Diener, Wolsic ja Fujita 1995). He tutkivat, onko itseraportoitu itsetunto yhteydessä fyysiseen viehättävyyteen. Tutkimuksessa valokuvattiin useita tutkimukseen osallistuvia ihmisiä, joiden valokuvat näytettiin toisille tutkittaville, jotka pisteyttivät vastaajan todellisen viehättävyyden. Tuloksena oli, että todellinen viehättävyys ei ollut yhteydessä itsearvioituun viehättävyyteen ollenkaan. Yksilöt, joilla on korkea itsetunto näkevät itsensä viehättävämpinä kuin mitä muut heidät näkevät. Useimmiten he, jotka kokevat olevansa hyviä, kokevat olevansa myös kauniita. Älykkyyden tutkimuksessa Gabriel ja kollegat (1994) ovat päätyneet samantapaisiin tuloksiin. Yksilöt, joilla on hyvä itsetunto kertovat olevansa älykkäämpiä (IQ-testit) kuin mitä he todellisuudessa ovat. Näiden älykkyystestien tulokset eivät kuitenkaan ole yhteydessä itseraportoituun älykkyyteen, eli yksilöt, joilla on hyvä itsetunto, liioittelevat omia kykyjään. Myös Buhrmester ja hänen tutkijakaverinsa (1988) ovat havainneet tutkimuksessaan samantapaisen ilmiön tutkiessaan sosiaalisia taitoja. Hänen mukaansa ne yksilöt, joilla on hyvä itsetunto, kertovat olevansa taitavia sosiaalisesti, mutta muut ihmiset eivät ole raportoineet heissä sellaisia kykyjä. Itse asiassa hyvä itsetunto saattaa liittyä uusien suhteiden luomiseen, siten että itsensä kokeminen ihanana ja viehättävänä voi helpottaa uuden keskustelun aloittamista. He eivät nimittäin odota muiden torjuvan heitä. Yksilöt, joilla on huono itsetunto, voivat taas ujostella vieraita ihmisiä. Myös Brocknerin ja Lloydin (1986) tutkimuksessa päädyttiin samantapaisiin tuloksiin. Siinä osallistujat arvioivat ensin itsetuntonsa, minkä jälkeen heillä oli kymmenen minuuttia aikaa tutustua tuntemattomaan vastakkaista sukupuolta edustavaan henkilöön. Jälkeenpäin henkilöt, joilla on hyvä itsetunto arvioivat keskustelukumppanin pitävän heistä enemmän kuin keskustelukumppani todellisuudessa pitää. Henkilöt taas, joilla on huono itsetunto, arvioivat keskustelukumppanin pitävän heistä vähemmän kuin tosiasiaassa pitävät. Lohduttavaa itse asiassa on, että yksilöstä pidetään aivan yhtä paljon riippumatta siitä, onko itsetunto hyvä vai huono.

Onnellisuuden ja itsetunnon välistä yhteyttä tutkittaessa voidaan luottaa itseraportteihin, huolimatta niiden edellä mainituista harhaanjohtavuuksista ja haitoista. Kun taas älykkyyttä, viehättävyyttä ja pidettävyyttä tutkiessa kiinnostavaa on tietää, ovatko nämä arviot paikkansapitäviä. Onnellisuus on kuitenkin subjektiivinen arvio omasta elämästä, jota tutkijan ei tarvitse kyseenalaistaa samalla tavalla. Yksilöillä, joilla on hyvä itsetunto, on taipumusta korostaa omia kykyjään ja oman elämänsä hyviä puolia. Näin ollen itsetunto ja onnellisuus ovat selvästi yhteydessä toisiinsa. (Baumeister ym. 2013.)

Diener ja Diener (1995) tutkivat onnellisuuden ja itsetunnon yhteyttä vertaillen kulttuureja ja maita keskenään. Heidän mukaansa hyvä itsetunto on olennaisesti yhteydessä elämäntyytyväisyyteen. Heidän onnellisuusmääritelmänsä mukaan henkilö tulee onnelliseksi toteuttamalla omia henkilökohtaisia tavoitteitaan, eli heidän tutkimuksessaan olivat painottuneet individualistiset arvot. Tällöin tuloksena oli, että yksilökeskeiset kulttuurit, joissa arvostetaan heidän määritelmänsä mukaisia asioita, eli henkilökohtaisten tavoitteiden ja määränpäiden toteuttamista, ovat onnellisempia kuin kollektiiviset kulttuurit, joissa arvostetaan ryhmiä ja ihmissuhteita. Kollektivistisissa kulttuureissa ryhmän etu on yksittäisten henkilöiden edun mukaista, jolloin näissä kulttuureissa arvostetaan erilaisia asioita kuin Dienerin ja Dienerin (1995) onnellisuusmääritelmässä.

Lyubomirskyn ja Lepperin (2002) tutkimus täydentää Dienerin ja Dienerin (1995) tutkimusta. He tutkivat vanhempia aikuisia iältään 51–95-vuotiaita. Heidän tutkimuksessaan ilmeni selvä yhteys itsetunnon ja onnellisuuden välillä. Onnellisuus ja itsetunto ovat kuitenkin yhteydessä eri tavoin muihin muuttujiin. Itsetunto on yhteydessä onnellisuutta voimakkaammin muun muassa toivottomuuteen, opitimismiin ja tunteeseen herraudesta. Onnellisuus on taas yhteydessä itsetuntoa voimakkaammin energisyyteen, yleiseen terveyteen, yksinäisyyteen, mielialaan ja emotioneihin sekä elämän tarkoituksellisuuden tunteeseen. Myös masennus, jota voi pitää onnellisuudelle vastakkaisena käsitteenä, on voimakkaasti yhteydessä huonoon itsetuntoon. Huonon itsetunnon on todettu myrkyttävän niin hyvät kuin huonot ajat. Eli yksilöt, joilla on huono itsetunto, kokevat olevansa huonompia ja masentuneempia kuin yksilöt, joilla on hyvä itsetunto jopa silloin, kun heillä menee elämässä hyvin. (Baumeister ym. 2003; Murrell, Meeksa ja Walker, 1991) Robinsonin ja hänen kollegojensa (1995) mukaan huono itsetunto on yhteydessä masennukseen erityisesti silloin, kun huonoon itsetuntoon yhdistyy itsensä syytelyä ja pessimismiä. Tämän voimakkaan itsetunnon ja onnellisuuden välisen yhteyden vuoksi en ole kiinnostunut pro gradu -työssäni onnellisuudesta, vaan keskityn enemmän muihin muuttujiin, jotka eivät ole näin voimakkaasti yhteydessä itsetuntoon.

Aikaisempien tutkimusten mukaan hyvä itsetunto toimii suojana uhritumis- ja syrjimiskokemuksille. Roese ja Pennington (2002) tutkivat maahanmuuttajanuoria. He havaitsivat, että maahanmuuttajanuoret, joilla on hyvä itsetunto, eivät koe syrjinnän syiden johtuvan omista henkilökohtaisista ominaisuuksistaan, vaan siitä etnisestä ryhmästä, johon sattuvat kuulumaan. Tämän attribuution, siis hyvän itsetunnon on todettu lieventävän syrjintäkokemusta. Naiset, joilla oli huono itsetunto, kokivat Corningin (2002) mukaan olevansa useammin syrjinnän kohteita kuin naiset, joilla on hyvä itsetunto. Naiset, joilla on hyvä itsetunto, eivät koe syrjintää läheskään niin voimakkaana. Bonannon ja hänen kollegansa (2002) tutkivat Bosniassa ja San Fransiscossa nuoria aikuisia ja keski-ikäisiä, joiden puoliso oli kuollut avioliiton aikana. Hän havaitsi, että hyvä itsetunto

on yhteydessä parempaan selviytymiseen vakavasta stressitekijästä verrattuna yksilöihin, joilla on huono itsetunto. Yksilöt, joilla on hyvä itsetunto, kokevat taas olevansa onnellisia hyvinä aikoina ja stressaantuneita huonoina aikoina. (Whisman & Kwon, 1993)

Hyvin pitkään on ajateltu huonon itsetunnon olevan yhteydessä antisosiaaliseen, rikolliseen ja aggressiiviseen käytökseen. Näin ollen yksilö, jolla on huono itsetunto, ulkoistaa omien tekojensa ja epäonnistumisensa syitä, ja syyttää sitten muita omista virheistään, eikä kanna vastuuta omien tekojensa seurauksista. Huonoon itsetuntoon liittyvät käytösongelmat johtuvat alemmuuden tunteen suojaautumisessa käytetystä omien ongelmien ja virheiden ulkoistamisesta. (Baumeister ym, 2005). Yksilö, jolla on huono itsetunto, etsii itselleen itseään heikomman uhrin. (Myers, 1980). On kuitenkin paljon enemmän tutkimuksia, joiden näkemyksen mukaan hyvään itsetuntoon liittyy halua alistaa muita ja kokea muut alempiarvoisena kuin itsensä. (Myers, 1980). Joidenkin tutkimusten mukaan taas hyvä itsetunto on olennaisesti yhteydessä aggressiivisuuteen, mutta hieman eri tavalla kuin huono itsetunto. Yksilö, jolla on hyvä itsetunto, ottaa sen sijaan vastuun omista teoistaan ja näin ollen oppii omista virheistään. Baumeisterin ja hänen kollegojensa (2003) mukaan taas hyvä itsetunto on yhteydessä aggressiivisuuteen. Kerniksen, Grannemannin ja Barclayn (1989) mukaan yksilöt, joilla on hyvä mutta epävakaa itsetunto, saivat kaikista korkeampia pistemääriä aggressiivisuudessa. Toisaalta taas he, joilla on hyvä, mutta vakaa itsetunto, olivat kaikista vähiten aggressiivisia. Näin ollen yksilö, jolla on narsismi eli luonne- tai minävaurio eli vakavin itsetuntoon liittyvä persoonallisuushäiriö, on kaikista aggressiivisin. Tälle häiriölle on tyypillistä, että yksilö kompensoi puutteellista tai täysin olematonta itsetuntoaan itsekeskeisyyden ja kaikkivoipaisuuden emotioilla. (Keltinkangas-Järvinen, 1994, 82-83) Näin ollen narsismi on selvästi yhteydessä aggressioon, mutta erityisesti silloin, kun aggression kohde on selvästi loukannut osallistujaa. (Bushman & Baumeister, 1998).

Tutkijat eivät ole yhtä mieltä siitä, miten itsetunto on yhteydessä palautteen vastaanottamiseen, joten palautteen vastaanottamiseen on todella monia erilaisia teorioita ja selityksiä. Yksilöt, joilla on hyvä itsetunto, kokevat olevansa suhteellisen hyviä ja ovat tyytyväisiä itseensä. Näin ollen he eivät kiinnitä arvosteluun niin paljoa huomiota. (Baumeister ym. 1989, 1993; Baumeister & Tice, 1985; Blaine & Crocker, 1993; McFarlin & Blascovich, 1981.) Kun yksilöllä on itsestään hyvä käsitys, yksilöllä saattaa olla taipuvainen ottamaan riskejä, jotta voi osoittaa oman arvonsa. (Baumeister ym. 2003). He voivat myös olla hyvin vastaanottavaisia positiiviselle palautteelle. (Myers, 1980). Kuitenkin joidenkin tutkimusten mukaan yksilöt, joilla on hyvä itsetunto, ovat alttiimpia kritiikille kuin yksilöt, joilla on huono itsetunto. (Schlenker, Soraci, & McCarthy, 1976; Shrauger & Lund, 1975). Mikäli yksilöllä on hyvä, mutta epävakaa itsetunto, hän saattaa kokea kritiikin voimakkaana, ja itsetunto voi

muuttua heikommaksi. Tällöin yksilö voi reagoida voimakkaasti epäedulliseen palautteeseen, epävakauteen, varmuuteen ja toisista riippuvaisuuteen. Useimmiten yksilöt, joilla on hyvä itsetunto etsivät haasteita, joissa voi entisestään vahvistaa omaa itsetuntoaan. Yksilöt, joilla on huono itsetunto, voivat puolestaan haluta suojella itseään ikävältä palautteelta, eivätkä hakeudu tilanteisiin, joissa minäkäsitys voisi muuttua positiivisemmaksi. (Baumeister ym. 1989; Swann ym. 2007.) He eivät ole myöskään motivoituneita saamaan palautetta. (Sedikides, 1993). Yksilöiden toiminnassa on kuitenkin säännönmukaisuutta, oli sitten itsetunto hyvä tai huono. He nimittäin ovat itsetunnostaan riippumatta siis motivoituneita ylläpitämään yhdenmukaista minäkäsitystä ja välttelevät tilanteita, joissa voivat joutua muuttamaan minäkäsitystään. (Baumeister, 1993; Swann 1987).

Mustavalkoisesti ajateltuna huonon itsetunnon on todettu liittyvän moneen negatiivisesti luokiteltavaan asiaan. Huonon itsetunnon on todettu olevan yhteydessä mielenterveyden ongelmiin, kuten depression, ahdistuneisuuteen ja emotionaaliseen epävakauteen sekä heikkoon sisäisen hallinnan tunteeseen. Lisäksi heikon itsetunnon ongelmat ovat Brandenin (1984,12) mukaan vakavia siksi, koska yksilö, jolla on huono itsetunto, vaatii jatkuvasti todistuksia siitä, että on tarpeeksi hyvä.

2.3 Nuorten itsetunto

Nuoruutta on määritelty usein erilaisten kehitysteorioiden avulla. Käyn pro gradu -tutkielmassani läpi kehitysteoreetikkojen Robert Havighurstin ja Erik H. Eriksonin identiteettiteoriaa, sillä nuoruudessa keskeistä on nimenomaisesti identiteetin saavuttaminen. Robert Havighurstin (1948) näkemysten mukaisesti yhteiskunta kohdistaa eri ikäisiin normatiivisia ja kulttuurisidonnaisia odotuksia, joita hän kutsuu kehitystehtäviksi. Kehitystehtävä taas tarkoittaa psykologiassa normaaliin kehitykseen liittyvää tavoitetta. Nuorilla nämä kehitystehtävät liittyvät olennaisesti identiteetin muodostamiseen, koulutuksen valintaan, puolison valintaan, perheen perustamiseen ja työelämään siirtymiseen. Näiden kehitystehtävien onnistunut ratkaiseminen tekee nuoren onnelliseksi ja luo onnistuneen pohjan myöhemmille aikuisuuden kehityshaasteille. Kehitystehtävien saavuttamatta jättäminen taas tuottaa huonommuuden tunnetta. Erik H. Eriksonin mukaan päätyy omia tavoitteitaan ja toimintatapoja pohtimalla erilaisiin asemiin yhteisöissään, kuten koulutukseen, ammattiin, parisuhteeseen, perheeseen ja harrastukseen, Nämä puolestaan luovat pohjaa identiteetin rakentamiselle. (Nurmi ym. 2015, 155.) Nämä lapsuudesta poikkeavat kehitykselliset haasteet liittyvät olennaisesti ajattelun muutoksiin, ajattelu nimittäin muuttuu nuoruusiässä konkreettisesta abstraktiin. Näin nuori alkaa liittää minäkuvaansa pysyviä psykologisia, sosiaalisia ja persoonallisia piirteitä, kun taas fyysisten

ominaisuuksien ja tavaroiden omistuksen merkitys vähenee. Itsetunto voi muuttua merkittäväällä tavalla, sen vuoksi käyn läpi tutkimuksia, joissa selitetään nuoren itsetunnon eroja verrattuna muihin ikävaiheisiin. Pro gradu -tutkielmani nuoret ovat iältään 15–18-vuotiaita, jotka käyvät kehityksessään läpi nuoruuden varhaisvaihetta ja keskivaihetta. Käyn seuraavaksi läpi näitä nuoruuden kehitysvaiheita, kuten varhaisvaihetta (13–16-vuotiaat), keskivaihetta (16–19-vuotiaat) ja loppuvaihetta (19–21-vuotiaat) (Hägglund, Pylkkänen & Taipale, 1978; Dunderfelt 1997, 91–94.)

Lasten itsetuntoa pidetään jopa liioitellun myönteisenä. (Harter, 1998). Lasten itsetunto on hyvin riippuvainen ympäristön palautteesta: vanhempien odotuksista, ja millaisena he lasta pitävät sekä siitä, miten he suhtautuvat lapsen suorituksiin vaikuttavat varhaislapsuudessa itsetuntoon. Erityisesti lapsuudessa hyvän itsetunnon kehittymiseen vaikuttaa lapsen kokema turvallinen kiintymyssuhde hoitajiinsa. Siis sellaiset vuorovaikutustilanteet, joissa lapsi kokee tulevansa hyväksytyksi ja arvostetuksi luovat hyvälle itsetunnolle perustan. (Aho 1996, 9–28; Aho 1997; Bos ym. 2006; Kalliopuska 1990; Keltikangas Järvinen 2003, 4–123; Jaari 2004, 2–31.) Itsetunnon on todettu olevan vahvimmillaan lapsuudessa, ja se alkaa heiketä nuoruuden alkaessa. (Robins, Trzesniewski, Tracy, Gosling, & Potter, 2002; Rosenberg, 1979). Rosenbergin (1979) tutkimuksissa itsetunto on varhaisnuoruuden aikana heikoimmillaan. Jolloin se ajoittuu ensimmäisten koulusiirtymien aikaan, eli siirryttäessä 6: nnelta luokalta 7: nnelle luokalle. Itsetunto kuitenkin paranee nuoruuden kuluessa samalle tasolle kuin lapsuudessa ja saattaa jopa ylittää lapsuuden aikaisen itsetunnon tason. Robinsin ja kollegojen (2002) mukaan itsetunto on taas heikoimmillaan vasta myöhemmin nuoruudessa noin 20 ikävuoden aikana.

Nuoruuteen liittyvä kognitiivinen kehitys tekee mahdolliseksi syvällisen pohdinnan itsestä sekä minän että ympäristön välisestä suhteesta. (Durkin 2006, 511–515; Nurmi ym. 2015. 165). Nuoruusiässä ajattelu muuttuu oleellisesti lapsuuden aikaisesta konkreettisesta ajattelusta ”Olen pitkä” abstraktimmaksi oman itsen määrittelyksi. Nuori voi esimerkiksi kuvailla itseään sosiaalisesti. Eli nuori liittää minäkuvaansa pysyviä psykologisia, sosiaalisia ja persoonallisia piirteitä. Sosiaalisista rooleista ja ideologioista tulee yhä merkittävämpiä tekijöitä minäkuvan määrittelyssä. Fyysiset piirteet ja erilaisten omistusten, kuten lelujen merkitys vähenee. Lisäksi minäkuvasta tulee integroitunut kokonaisuus, ja nuoren ajattelu suuntautuu tulevaisuuteen. Nuori rakentaa omaa ajattelumaailmaansa ja sisäistää sen, mitä on aiemmin opittu. Näin ollen nuoruuteen liittyy olennaisesti ongelmanratkaisukyvyyn harjoittelemisen eli saatua tietoa arvioidaan ja kyseenalaistetaan kriittisesti. Voikin olettaa, että nuoruuteen liittyvät kognitiiviset muutokset saavat aikaan muutoksia myös minäkuvaan ja itsetuntoon. (Durkin 2006, 511–515; Kronqvist-Pulkkinen 2007, 169. Nurmi ym 2015, 128).

Eriks H. Eriksonin psykososiaalisen kehityksen kriisiteorian mukaan nuoruuden kehitystehtävät ja kriisit liittyvät olennaisesti identiteetin rakentamiseen. Nuori etsii tulevalle elämälleen suuntaa, ja hän sitoutuu eri ratkaisuihin sopeutumalla sen hetkiseen tilanteeseen pohdiskellen omia tavoitteitaan ja toimintatapojaan. Lopulta hän päätyy erilaisiin aikuisen rooleihin ja asemiin yhteisössään. Nämä yhteisön asemat voivat liittyä koulutukseen, ammattiin, parisuhteeseen tai harrastukseen, ja ne luovat identiteetin rakentamiselle perustan. (Nurmi ym. 2015. 165, 157.) Nuoruudessa lisäksi täytyy pohtia, miten roolia kannattaa ilmaista omassa elämässään. Esimerkiksi tieto omasta homoseksuaalisuudesta ei riitä, vaan nuoren tulee myös osata ilmaista tätä identiteettiä. Jonkun tietyn identiteetin osan tiedostaminen ei riitä, vaan se täytyy osata ilmaista myös ulospäin. (Santrock 2012, 144.) Senpä vuoksi online-maailma voi tarjota nuorelle paikan, jossa voi opetella ilmaisemaan omaa identiteettiään turvallisesti. Kun nuoret työskentelevät valitsemiensa tavoitteiden toteuttamiseksi, he saavat palautetta omista kyvyistään, vahvuuksistaan ja heikkouksistaan. Nämä muiden ihmisten antamat palautteet ovat merkittäviä minäkuvan rakennusaineita, ja vaikuttavat tätä kautta myös itsetuntoon. (Nurmi ym. 2015. 159.) Itse asiassa internetissä on helppoa antaa toiselle positiivista palautetta, sillä kehuja on helpompaa antaa kirjoitetussa muodossa kuin kasvokkain tapahtuvassa vuorovaikutuksessa. Mustosen ja Peuran (2007) nuorten kuvagallerioita käsittelevästä selvityksestä ilmeni, että käyttäjistä tyttöjä oli 60 % ja poikia 40 %, jolloin tytöt ovat selvästi yliedustettuina. Tytöt saivat mukavia kommentteja niin ulkonäöstään kuin muista asioista hieman poikia enemmän. Ulkonäöstä mukavia kommentteja saivat tytöistä 67 % ja pojista 46 %. Muista asioista positiivisia kommentteja tytöt saivat 80 % ja pojat taas 67 %. Noin puolet kuvagallerioiden käyttäjistä ei ollut kokenut kiusaamista. Nämä kommentit saattavat nostattaa nuoren itsetuntoa. Murrosikään liittyä olennaisesti epävarmuutta ja liiallista itsekriittisyyttä, jolloin kuvagallerioiden kautta saadut kehuvoivat olla hyvin merkittäviä nuoren itsetunnon rakennusaineita. (Santrock 2012, 139).

Olen pro gradu -tutkielmassani kiinnostunut erityisesti 15–18-vuotiaista nuorista, jotka käyvät läpi nuoruuden varhaisvaihetta ja keskivaihetta. Tähän aikaan sijoittuu biologinen murrosikä ja identiteettikriisi. Nuoruutta voidaan ajallisesti määritellä monin eri tavoin. Useimmiten kuitenkin nuoruusiän katsotaan alkavan 12–13-vuotiaana ja päättyvän 20–21-vuotiaana. (Hägglund ym. 1978; Dunderfelt 1997, 92–93.) Nuoruusikä voidaan jakaa eri osiin, kuten ”varhaisvaiheeseen (13–16-vuotiaat), keskivaiheeseen (16–19-vuotiaat) ja loppuvaiheeseen (19–21-vuotiaat)”. (Hägglund ym. 1978; Dunderfelt 1997, 92–93.)

Varhaisvaiheeseen, eli 12–16 ikävuoden välille sijoittuu varsinainen biologinen murrosikä. Vaiheelle olennaista on omien vanhempien protestointi, ja heistä etääntyminen. Murrosikäiselle niin sanotut

toissijaiset sosiaalistajat, kuten koulu ja nuoren kaveripiiri, ovat hyvin tärkeitä. Vertaisryhmien ja koulun lisäksi mediasta ja myöhemmin työelämästä sekä uskonnollisista ryhmistä tulee tärkeitä sosiaalistajia. Tänä aikana kavereiden merkitys korostuu entisestään. Varhaisvaihe onkin toiselta nimeltään ihmissuhteiden kriisien vaihe. Itse asiassa uudet ystävyysuhteet ovat tässä iässä välttämättömiä identiteetin rakennusaineita. Nuori voi ikätoveriensa seurassa ilmaista itseään tavoilla, joilla hän ei yksinään uskaltaisi toimia. Oman ikäisten ystävyysuhteiden ja vertaisryhmien avulla nuori oppii tiedostamaan erillisyytensä ja ottaa samalla ryhmän jäsenyyden. Tämän jäsenyyden kautta nuori ottaa ryhmäläisten kesken jaetun ryhmäidentiteetin ja -minuuden itselleen. Tässä ikävaiheessa ryhmän ulkopuolelle joutuminen saattaa häiritä merkittävästi nuoren psyykkistä kehitystä. (Aalberg & Siimes 2007, 71-73; Hägglund ym. 1978; Dunderfelt 1997, 92-93.) Jopa ikäkavereidensa keskuudessa kiusatuksi joutunut ja syrjitty nuori saattaa löytää sosiaalisen median online-maailmassa oman ryhmänsä, johon liittyä ja identifioitua. Lisäksi harvaan asutuilla alueilla asuvat lapset ja nuoret voivat löytää sosiaalisen median kautta ystäviä.

Nuoruusiän keskivaihe sijoittuu ikävuosien 16–19 väliin ja se on erityisesti identiteetikriisin aikaa. Pro gradu -työni otos on keskittynyt erityisesti tässä ikävaiheessa oleviin nuoriin. Nuori kokee keskivaiheessa ihastumisia ja samastuu erityisesti ihastuksensa kohteisiin. Tässä vaiheessa on olennaista, että nuori kokeilee rajojaan ja selkiyttää rajojaan kokeilemalla omaa minäkäsitystään. Nuori solmii ihmissuhteita, jotka kestävät läpi elämän. (Hägglund ym. 1978; Dunderfelt 1997, 92-93.)

Nuori voi sosiaalisessa mediassa ilmaista omaa identiteettiään, kokeilla eri minuuksiaan, ja etsiä omaa tehtäväänsä yhteiskunnassa online-minuuden suojoissa. (Turkle 2004) Sosiaalinen media mahdollistaa nopean kommenttien saannin, jolloin nuori saa heti muodostettua käsityksen siitä, millaisia vaikutelmia hän herättää muissa. Tässä vuorovaikutustilanteessa on oleellista kontrolloida muiden käyttäytymistä, eli erityisesti sitä, miten muut suhtautuvat häneen itseensä. Toisin sanoen nuori vertailee itseään ja persoonallisuutta toisiin, ja saa käsityksen siitä, miten muut hänet ymmärtävät. Nämä toisten näkemykset muuttavat meitä jopa online-maailmassa. Ne saavat meitä miettimään tarkemmin, minkälaisen kuvan itsestä annamme ulospäin (Goffman 1959, 1–3; Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, 210; Zhao 2005; Morahan, Martin & Schumacher, 2000; Wallace 1999, 14–15.)

Nuoruusiän loppuvaihe on seestymisen aikaa (19–21-vuotiaat). Nuori pohtii omaa asemaansa maailmassa ja yhteiskunnassa sekä aloittaa itsenäisen elämän. Vaihetta kutsutaan myös ideologisen kriisin ajaksi. Tässä vaiheessa muun muassa aikaisemmat kokemukset hahmottuvat kokonaisuuksiksi

esimerkiksi miehenä ja naisena olemisesta. Nuoret kiinnostuvat yhä enemmän oman elinympäristönsä ulkopuolisista, maailmanlaajuisista asioista. Erilaiset ideologiat ja aatevirtaukset tarjoavat uusia näkökulmia maailman tarkastelemiseen. Nuoruudessa etsitään omaa maailmankatsomusta ja kyseenalaistetaan yhteiskunnan arvoja. Nuori kykenee pohtimaan ja perustelemaan syvällisesti eettisiä ja moraalisia periaatteitaan. (Aalberg & Siimes 1999, 57.) Hägglund ym. 1978; Dunderfelt 1997, 92–94; Kronqvist- Pulkkinen 2007, 169, 190.)

Itsetunnon on todettu muuttuvan nuoruusiässä paljon enemmän kuin varhaisaikuisuudessa niin miehillä kuin naisillakin. Erolin ja Orthin (2011) yhdysvaltalaisessa pitkittäistutkimuksessa otokseen kuului 14–30-vuotiaita nuoria ja varhaisaikuisia vuosien 1994–2008 aikana. Tutkimukseen kuului kahdeksan tutkimuskertaa. Lisäksi viiden persoonallisuuden piirteen havaittiin olevan yhteydessä itsetuntoon eri ikävaiheissa. Nämä viisi persoonallisuuden piirrettä: tunnollisuus, emotionaalinen vakaus, ulospäinsuuntautuneisuus, miellyttävyys ja avoimuus eri kokemuksille olivat yhteydessä itsetuntoon samalla tavalla eri ikävaiheissa. Eli yhteys oli stabiili eri ikävaiheissa. Näin ollen tunne-elämältään epävakailta, sisäänpäinkääntyneillä, tunne-elämältään ja vähemmän tunnollisilla yksilöillä oli huonompi itsetunto kaikilla tutkimuskerroilla verrattuna tunne-elämältään tasapainoisiin, ulospäinsuuntautuneisiin ja tunnollisiin yksilöihin. Lisäksi havaittiin, että kaikilla tutkimuskerroilla voimakas pystyvyydentunne, pieni riskienotto-kyky ja hyvä terveys selittivät hyvää itsetuntoa.

Joidenkin tutkimusten mukaan itsetunto on suhteellisen pysyvä eli stabiili piirre. (Morin, Maïano, Marhs, Janosz & Nagengast 2011). Myös Trzesniewskin kollegoineen (2003) havaitsivat tutkimuksessaan itsetunnossa olevan huomattavaa jatkuvuutta eri-ikäisillä. Tässä tutkimuksessa itsetunto oli kuitenkin hyvin epäpysyvä lapsuudessa. Itsetunto nousi nuoruudesta varhaisaikuisuuteen siirryttäessä ja heikkeni puolestaan keski-ikässä ja vanhuudessa. Varhaisnuoruuden itsetunnon epästabiiliutta selitetään usein varhaisnuoruuden liittyvistä kehitykseen liittyvistä muutoksista johtuviksi. Siirtyessään lapsuudesta nuoruuteen nuori käy läpi monia kognitiivisia, sosiaalisia ja biologisia muutoksia, jotka voivat vaikuttaa eri lailla eri yksilöihin. Näitä muutoksia ovat fyysinen kypsyminen ja kognitiivisten kykyjen muutokset, sosiaalisten vaatimusten muutokset, uusien identiteettien ja roolien luominen, sekä kiinnostuminen romanttisista ja seksuaalisista suhteista. (Trzesniewski, Donnellan, & Robins 2003).

Useammassa tutkimuksessa on havaittu keskimääräisen itsetunnon kehityksen olevan epätasaista, kuten Baldwinin ja Hoffmanin (2002) tutkimuksessa, jossa he havaitsivat, että keskimääräinen itsetunto nousi tytöillä 12-vuotiaaseen asti, jonka jälkeen itsetunto laski 17-vuotiaaseen asti ja 17-

vuotiaana itsetunto taas nousi. Frostin ja McKelvien (2004) tutkimuksessa havaittiin, että peruskouluikäisillä ja yliopistoikäisillä oli parempi itsetunto kuin lukioikäisillä eli noin 14–18-vuotiailla. Eli itsetunnon kehitys oli epätasaista.

2.4 Sukupuolten väliset erot itsetunnossa

Yhtenä pro gradu -työni mielenkiinnonkohteena on, ovatko sosiaalidemografiset taustatekijät yhteydessä itsetuntoon. Näistä käsittelen seuraavaksi sukupuolten yhteyttä itsetuntoon. On itse asiassa hyvin yllättävää, että tutkimukset ovat päätyneet yksimielisesti siihen tulokseen, että pojilla on tyttöjä parempi itsetunto. Lisäksi monet tutkimukset ovat yksimielisiä siinä, että varhaisnuoruudessa tyttöjen itsetunto alkaa heiketä merkittävästi. Esitän seuraavaksi muutamia näistä itsetunnon sukupuolieroja tarkastelevista tutkimuksista, ja pohdin syitä tyttöjen huonolle itsetunnolle.

Hyvin monien tutkimusten mukaan pojilla on parempi itsetunto kuin tytöillä. (Birndorf ym. 2005; Robins & Trzesniewski 2005; Ata, Ludden & Lally 2007; Moksnes, Moljord, Espnes & Byrne 2010; Morin ym. 2011; Murray, Byrne & Rieger 2011; Schraml, Perski, Grossi, Simonsson-Sarnecki 2011). Lapsuudessa ei ole havaittu ollenkaan poikien ja tyttöjen välisiä eroja itsetunnossa. Nämä sukupuolierot syntyvät siis varhaisaikuisuudessa tyttöjen itsetunnon heiketessä noin kaksi kertaa poikien itsetuntoa nopeammin. (Robins ym. 2002) Myös Blockin ja Robinsin (1993) mukaan taas sukupuolten väliset itsetuntoerot kasvoivat erityisesti varhaisnuoruudesta varhaisaikuisuuteen siirryttäessä. Tutkijoiden mukaan tyttöjen itsetunto huononi erityisesti 14–24 ikävuosien aikana, jolloin taas poikien itsetunto parani. Myös Maccoby ja hänen kollegojensa (1974) tutkimuksen mukaan tyttöjen itsetunto heikkenee nuoruusiässä, eli 18–24-vuoden iässä, kun taas poikien itsetunto vahvistuu tässä iässä. (Kauppinen-Toropainen, Haavio-Mannila, Kandolin & Simonsuuri-Sorsa 1983, 248; Jaari 2004, 43.)

Näitä tyttöjen ja poikien välisiä eroja itsetunnossa on selitetty muun muassa ruumiinkuvaan liittyvillä ihanteilla. (Robins & Trzesniewski 2005). Salmivalli (1997) on havainnut tyttöjen ja poikien itsetunnon muodostuvan eri tekijöistä. Pojille hyvän itsetunnon rakennustekijöitä ovat henkilökohtaiset saavutukset ja itsenäisyys. Tytöt taas arvostavat poikia enemmän sosiaalisia onnistumisia ja kiintymyssuhteita. (Joseph Markus & Tafari, 1992). Poikien ulkonäköön ja fyysisiin taitoihin liittyvä itsetunto on parempi kuin tyttöjen. (Bolognini, Plancherel, Bettschart & Halfon 1996; Marsh, 1990). Kuitenkin tyttöjen itsetunnon on todettu olevan poikia kaiken kattavampi. Tytöt osasivat poikia paremmin erotella eri itsetunto-alueet toisistaan. He osasivat

nimittäin erotella akateemiset, sosiaaliset ja käytökseen kuuluvat kokemukset toisistaan. (Bolognini ym. 1996.)

Keltikangas- Järvinen (2000, 64–70) selittää tätä tyttöjen ja poikien laadullista eroa kasvatuksesta johtuvaksi, sillä kasvatusta muokkaa tyttöjen minäkuvan kollektiiviseksi ja ympäröivän maailman huomioon ottavaksi, kun taas poikien minäkuva muokataan yksilöllisempään, riippumattomampaan ja itsenäisempään suuntaan. Lapselle perhe on keskeinen ensisijainen sosiaalistaja, ja perheen antaman mallin myötä yksilö muodostaa kuvan sosiaalisesta sukupuolestaan, ja alkaa käyttäytyä sukupuolensa mukaisesti. (Antikainen 2000, 35.) Eli kasvatuksessa poikia kannustetaan suoriutumaan, itsenäisyyteen, hillitsemään tunteitaan ja olemaan rohkeita. Tyttöjä taas kannustetaan sopeutumaan, olemaan herkkiä, pehmeitä ja toiset huomioon ottavia. (Keltikangas-Järvinen 2000, 64–70.)

Tyttöjen ja poikien itsetuntoa on selitetty eri tavoin geneettisistä ja ympäristötekijöistä johtuviksi nuoruusiässä. Raevuori kollegoineen (2007) tutki Suomessa vuosina 1983-1987 syntyneitä kaksosia. Tutkijat havaitsivat, että pojilla geneettiset tekijät selittävät vain 18 % vaihtelusta, ja ympäristötekijät selittivät 82 %. Tyttöjen itsetunnon muutoksen prosentit olivat taas ympäristötekijöiden osalta 69 % ja geneettisten tekijöiden osuus oli taas 31 %. (Raevuori ym. 2007.)

Huonon itsetunnon on todettu olevan yhteydessä hyvin moneen aikuisuudessa esiintyvään ongelmaan. Nuoruusiän huonolla itsetunnolla on yhteys hyvinvointiin ja fyysiseen terveyteen. Nuoruusiän huono itsetunto ennustaa myös heikompia taloudellisia resursseja sekä suurempaa todennäköisyyttä rikosten tekoon aikuisuudessa. (Trzesniewskin ym. 2006) Nuoruusiän heikko itsetunto on yhteydessä stressin kokemiseen, masennukseen, syömishäiriöihin, itsetuhoisiin ajatuksiin ja päihteidenkäyttöön. (McGee & Williams 2000; Orth, Robins & Roberts 2008; Murray ym. 2011; Schraml ym. 2011).

3 Hyvä, paha internet

Internet on muuttanut tulollaan keskeisesti länsimaisten yhteiskuntien toimintaa. (Laaksonen ym. 2013, 9). Teknologian dynaamista kehitystä on vaikea ennakoida, sillä palvelut muuttuvat ja kehittyvät jatkuvasti. Lisäksi käyttäjien toiveet ja tavat hyödyntää palveluita ovat ennalta ennustamattomia ja ne muuttavat olennaisesti sosiaalisen median teknologian kehitystä. Internet on jo nyt mahdollistanut täysin uudenlaisen fyysisestä ajasta riippumattoman yhteydenpidon ja sähköisten palveluiden käytön, jolloin perinteinen aika- ja tilaulottuvuus ovat jäsenyneet ennalta

näkemättömällä tavalla. Nykyään hyvin monet asiat tapahtuvat internetin välityksellä, kuten laskujen maksaminen, ostosten tekeminen ja useimpien palveluiden ajanvaraukset. (Joensuu 2011,14; Laaksonen ym. 2013, 11-24.) Kuitenkin tätä teknologian nopeaa kehitystä on ollut vaikea ennakoida, joten teknologian kehityksessä on ilmennyt samanaikaisesti ennalta arvaamattomia varjopuolia. Varjopuolina voidaan pitää esimerkiksi sitä, että teknologian nopean kehityksen vuoksi nykyinen koulutus ei vastaa teknologisen yhteiskunnan haasteita. Lisäksi erityisesti työn luonteen on ennustettu muuttuvan lähivuosina, sillä yhä suuremman määrän perustyöstä, kuten kauppohenkilöstön työstä on ajateltu korvautuvan koneilla, ja työ automatisoidaan. Näin ollen yhä suurempi määrä tästä työstä toimii erilaisten robottien avulla. Tätä suurta yhteiskunnallista muutosta on kuvattu käsitteellä ”Second Economy”. (Kiiski Kataja 2013)

Sosiaalinen media on pro gradu -työni keskeinen tarkastelun kohde. Sosiaalinen media määritellään useimmiten sateenvarjokäsitteeksi, joka muodostuu teknologiasta eli Web 2.0:sta, käyttäjien luomasta sisällöstä ja vuorovaikutteisesta yhteisöstä. (O’Reilly 2005; Ranta 2007). Käyn läpi Web 2.0: lle tyypillisiä piirteitä, sillä Web 2.0 on sosiaalisen median taustalla oleva teknologia. Lisäksi vertailen Web 1.0:n ja Web 2.0 eroja toisiinsa. Kuitenkin keskeinen pro gradu -työni mielenkiinto on yhteisöllisyys ja sosiaaliset suhteet, näin ollen en ole yksinomaan kiinnostunut sosiaalisen median taustalla olevasta teknologiasta. Käyn seuraavien kappaleiden aikana läpi nimenomaan sosiaalisen median määritelmien kirjoja, sekä sosiaalisen median ja Web 2.0: n keskeisiä eroja. Käytän pro gradu -tutkielmassani sosiaalisen median määritelmää, jonka olen muodostanut yhdistelemällä toisiaan täydentäviä lähteitä toisiinsa. Lisäksi kirjoitan sosiaalisen median haavekuvista, eli utopioista ja dystopioista eli synkistä tulevaisuuden näkökulmista.

Teknologia on tulollaan lisäksi olennaisesti muuttanut arvojamme ja sosiaalisia suhteitamme. Sosiaalisen median tulon myötä on mahdollista muodostaa verkostoja ja yhteisöjä, joihin voi hakeutua mielenkiinnon kohteidensa perusteella. Näitä internetryhmiä on valtava määrä, ja näiden ryhmien ominaisuudet ovat yhteydessä siihen, millainen online-identiteetti yksilölle kehittyy. Nämä internetyhteisöt ovat tärkeitä nuorelle, sillä nuoruuden kehitysvaiheelle on tyypillistä itsenäistyminen, perheestä irtautuminen ja oman identiteetin luominen. Nämä online-yhteisöt elävät rinnakkain vanhojen offline-yhteisöjen kanssa. (Helström 2015) Tässä pro gradu -tutkielmassa keskeisenä tarkastelun kohteena on, miten online- ja offline- ryhmissä koettu yhteisöllisyyden kokemus on yhteydessä itsetuntoon. Käyn läpi seuraavien kappaleiden aikana online- ja offline- yhteisöjen keskinäisiä eroja.

Internetistä on paljon hyötyä, mutta siellä on paljon myös vaaroja. Internetin sanotaan olevan reaali maailman peili niin hyvässä kuin pahassakin. Internet on tehnyt mahdolliseksi tiedon vapaan

saatavuuden ja mielipiteen vapauden lisäksi myös verkkorikollisuuden monet muodot. Internetrikollisuus ei itse asiassa ollenkaan poikkea aikaisemmista rikollisuuden lajeista, vaan näitä rikoksia on mahdollista tehdä internetin ansiosta kokonaan uudessa tilassa. (Lardot & Kaartinen 2014, 8). Poliisin työssä internet ja sosiaalinen media näyttävät yhä olennaisempaa osaa. Internetissä voi tehdä samoja lain vastaisia tekoja kuin reaali maailmassakin, kuten esimerkiksi varastaa tai huijata. Myös vähemmistöihin, kuten sukupuoli-, vammais-, - sekä uskonnollisiin vähemmistöihin kohdistuva vihapuhe, eli negatiiviset kommentit ovat hyvin yleisiä. Valitettavasti internet on tehnyt rikoksista entistä nopeampia, tehokkaampia ja julkisempia. Useimmiten vähemmistöryhmään kuuluvat kokevat vihapuheen erittäin loukkaavaksi, ja lisäksi tämä vihapuhe haittaa heidän päivittäistä elämää. Tässä pro gradututkielmassa tarkastelen, miten internetissä vihapuheen kohdistuminen on yhteydessä uhrin itsetuntoon. Seuraavien kappaleiden aikana määrittelen nuoruuden ikävaiheen huomioon ottaen myös koulukiusaamisen ja internetkiusaamisen sekä vihayhteisöille ominaisia piirteitä. Lisäksi tarkastelen näiden vihayhteisöjen yhteyttä yksilön hyvinvointiin.

3.1 Sosiaalisen media ja Web 2.0

Sosiaalista mediaa on vaikea määritellä teknologian nopean kehityksen vuoksi, lisäksi monet sosiaalisen median ominaisuudet ovat laajalle levinneitä ja suosittuja internetissä. Sosiaalinen media on merkittävästi muuttanut medioiden kulutusta lisäten interaktiivisuuden mahdollisuuksia. Perinteisten median, kuten television ja radion kulutuksesta on siirrytty aktiiviseen osallistumiseen. Eli sosiaalisen median on sanottu olevan jopa tuotanto- ja jakelurakenteita muuttava ilmiö, jolla on vaikutuksensa yhteiskuntaa, kulttuuriin ja talouteen. Lisäksi käyn läpi seuraavaksi myös, miten sosiaalisen median taustalla oleva teknologia Web 1.0 kehittyi 2.0: ksi taloussosiologian professori Matti Näsin (2013) mukaan, (katso taulukko 1) sillä sosiaalisen median kehitys ei olisi mahdollistunut ilman sen taustalla olevaa teknologiaa. Sen jälkeen esittelen sosiaalisen median hyvistä ja huonoista puolista, eli sosiaalisen median utopioista ja dystopioista.

Sosiaalista mediaa on usein määritelty sateenvarjokäsitteeksi, joka yhdistää teknologian (Web 2.0.n), käyttäjien luomat sisällöt ja vuorovaikutteiset yhteisöt. (Pönkä 2014, 34-36). Jokainen sosiaalisen median käyttäjä on samanaikaisesti aktiivinen osallistuja, jolloin sisällöntuotanto ei ole enää yksittäisen webmasterin käsissä. (Easley & Kleinberg 2010, 394; Joensuu 2011, 14). Sosiaalisen median avulla mahdollistuu käyttäjien keskinäinen kommunikointi kirjoittamalla ja kommentoimalla, suosikkeja merkitsemällä ja sisältöjä luomalla sekä jakamalla, että tallentamalla kuvia ja videoita.

Sosiaalisessa mediassa käyttäjät rakentavat yhteisiä merkityksiä sosiaalisen median sovelluksilla käyttämällä verkkoteknologiaa, eli Web 2.0: a. Käsite Web 2.0 onkin hyvin tekninen, ja on siis sosiaalisen median taustalla oleva teknologia. Käsitteellä Web 2.0 siis tarkoitetaan erityisesti blogeja, nettiyhteisöjä, käyttäjien luomia sisältöjä ja näiden maksutonta jakamista, kollektiiviälyä sekä kollektiiviälyn tuottoa ja kehitystä. (Ranta 2007.) Kun Web 1.0 kehittyi Web 2.0: ksi mahdollistui uusien ICT-laitteiden (information and communication technology), kuten älypuhelimien, tablettien ja kannettavien tietokoneiden käyttö. Näillä uusilla ICT-laitteiden ominaisuuksilla mahdollistuu täysin uudenlainen ajasta ja paikasta riippumaton sosiaalisen median sovellusten käyttö, kuten Twitterin ja Facebookin. (Easley & Kleinberg 2010,394; Joensuu 2011, 14; Lunt & Livingstone, 2001; Kant 2014). Tulevaisuuden Web:ä on hyvin vaikea ennustaa, mutta on arveltu, että Web 2.0:n jälkeen arvellaan tulevan Web 3.0 yhteiskunta. Siinä informaatiota kasautuu ja sitä prosessoidaan kolmen eri osatekijän kautta: hallinnon, yksityisen sektorin ja yksittäisten käyttäjien taholta. (Näsi, Oksanen & Räsänen 2017, 7.)

Taulukko 1. Web 1.0 ja 2.0 keskeiset erot (Näsi 2013,14.)

Erot	Web 1.0 (1993-2003)	Web 2.0 (2004-nyt)
Käyttötapa	Lukeminen	Kirjoittaminen ja osallistuminen
Keskeinen sisältö	Sivusto	Posti tai tallenne
Tila	Staattinen	Dynaaminen
Selataan jnk:n välityksellä	Web selain (PC tai kannettava)	Mikä tahansa (älypuhelin, tietone, tabletti jne.
Sisällön luoja	Webmaster	Jokainen
Toimiala	Webdesigner	Uusi tutkimuskohde

Tunnettuja sosiaalisen median sovelluksia ovat Facebook, Youtube, Wikipedia ja Twitter. Näissä sovelluksissa käyttäjä voi osallistua vapaasti keskusteluun, sisältöjen tuottamiseen ja jakamiseen, jolloin sosiaalinen vuorovaikutus on huomattavan vilkasta perinteiseen mediaan verrattuna. Hyvin monella sovelluksella on sosiaalisen median määritelmän mukaisia ominaisuuksia ja toimintatapoja, sillä sosiaalisen median toiminnot ovat internetissä laajalle levinneitä ja suosittuja. Näin ollen edellä mainitussa sosiaalisen median määrittelyissä ulkopuolelle jäävät massaroolipelit ja virtuaalimaailmat. (Lunt & Livingstone 2001; Pönkä 2014, 34–36.)

Luokittelen sosiaalisen median keskeiset piirteet ja sisällöt Kaplanin and Haenleinin (2010) mukaan:

1. yhteistuotanto (wikit esim. Wikipedia)
2. verkostoitumis- ja yhteisöpalvelut (esim. Facebook, Linked In)
3. sisältöjen jakamiseen keskittyvät alustat (esim. Youtube, Flickr)
4. Blogit ja mikroblogit (blogialustat, Twitter)
5. Virtuaalimaailmat (sosiaaliset ja pelilliset esim. Second Life, World ja Warcraft)
6. verkkokeskustelut (esim suomi24 ja Muro BBS)

Nämä sosiaalisen median sovellukset ovat osittain yhteydessä toisiinsa. Jaettu sisältö linkittyy ja kiertää palvelusta toiseen, esimerkiksi Youtube-videoita upotetaan suoraan Facebookin uutisvirtaan. Facebookin ja Twitterin toiminta perustuvat verkostoitumiselle, mutta niissä jaetun sisällön, ja tätä kautta tapahtuvan vuorovaikutuksen rooli on merkityksestä. (Laaksonen ym. 2013, 198.)

Sosiaalisessa mediaan on sen syntyhistoriasta asti liitetty monia mahdottomia haavekuvitelmia eli utopioita ja synkkiä kuvitelmia tulevaisuudesta eli dystopioita. Sosiaalisen median utopiana eli haaveena on pidetty sen syntyhistoriasta alkaen maailman yhdistymistä tietoverkkojen avulla ja demokratian sekä maailman kansalaisuuden mahdollistumista. (Turow 2011; Kant 2014.) Näin on mahdollista aivan ennennäkemättömällä tavalla kerätä internetistä tietoa, osallistua vallitsevaan keskusteluun sekä julkaista materiaalia internetissä. Ainakin siis silloin, mikäli omistaa internetyhteyden. (Pönkä 2014, 34–36; Laaksonen ym. 2013, 13–14.) Suomessa vuonna 2016 88 % väestöstä käytti internetiä. (Tilastokeskus 2016) Eli 12 % väestöstä on vaarassa jäädä tämän keskustelun ulkopuolelle. Lisäksi verkkoäänestyksen ja kansalaisen itsensä tuottaman mediasisällön on todettu muuttavan jo olemassa olevia demokratian muotoja. Sosiaalisen median muita ominaispiirteitä ovat helppokäyttöisyys, nopea omaksuttavuus, maksuttomuus ja mahdollisuus kollektiiviseen tuotantoon. (Ranta 2007). Sosiaalisessa mediaan liitettyjä käsitteitä ovat avoimuus, kollektiivinen älykkyys, vapaat sisällöt, amatööriiden voima ja perinteisten hierarkioiden väheneminen. (Turow 2011; Kant 2014.)

Sosiaalisen median synkkinä kuvitelmia eli dystopioina voi pitää sitä, että sosiaalisen median taustalla oleva teknologia eli Web 2.0 mahdollistaa aivan uudenlaisia tiedonkeruun muotoja. Sosiaalisen median sovellukset, kuten Youtube ja muut Googlen omistamat alustat ja Facebook perustavat toimintansa algoritmeille, jotka laskevat etukäteen, minkälaista sisältöä käyttäjä haluaa nähdä. Näin ollen sosiaalinen media on salakavalan kaupallista, sillä mitä enemmän käyttäjä kertoo itsestään palvelulle, sitä enemmän häneen kohdistuu mainontaa. Sosiaalisen median taustalla olevat yritykset myyvät käyttäjän sovellukselle luovuttamia henkilötietoja ja sovelluksessa muodostettuja profiileja

mainostajille. Mainostajat taas puolestaan pystyvät aiempaa tehokkaammin kohdentamaan mainoksensa erilaisille käyttäjille. (Scholz 2007; Laaksonen ym. 2013, 13–14; Pönkä 2014.)

3.2 Sosiaalisen median yhteisöllisyys

Tavallisen elämän yhteisöihin synnyttään eikä niihin tarkoituksellisesti hakeuduta. Esimerkiksi omasta lapsuudestaan tärkeät perheenjäsenet ja sukulaiset ovat merkityksellisiä sosialisatiossa, sillä he opettavat tulemaan toimeen yhteiskunnassa opettaen yhteiskunnan normit ja säännöt. Lisäksi sosialisatiossa opetellaan kanssakäymisessä olennaisia tekijöitä, kuten toisen huomioon ottamista ja toisen asemaan eläytymistä. (Jaari, 2004,24–25.) Yksilö tarvitsee jatkuvasti merkityksellisten toisten palautetta onnistumisistaan ja epäonnistumisistaan. Ihmisillä on synnynnäinen tarve säilyttää itsestään positiivinen käsitys, joten he hakeutuvat sellaisiin ryhmiin, jossa voivat ylläpitää tätä positiivista käsitystä itsestään. Negatiiviset ryhmäjäsenyydet taas perustuvat yhteisesti jaettuihin merkityksiin, ja yksilöt välttelevät negatiivisesti värittyneitä ryhmäjäsenyyksiä. Yksilön suhdetta itseensä ja ympäröivään todellisuuteen kuvaa sosiaalisen identiteetin teoria. (Tajfel 1981, 254–256.) Nettiyhteisöt taas toteutuvat syvällisen yhteenkuuluvuuden tasolla, sillä jokainen jäsen määrittelee itsensä tietyn ryhmän kautta, ja ryhmän jäsenet tietävät keitä he ovat. (Davies 2006, 227). Omassa tutkimuksessani olen erityisen kiinnostunut internetyhteisöön ja lähiyhteisöön, kuten koti-, ystävä- ja työyhteisöön samastumisesta. Seuraavaksi käyn läpi sitä, mitkä tekijät vaikuttavat internetyhteisöön liittymiseen.

Sosiaalisen median määrittelemät yhteisöt ovat kuitenkin paljon väljempiä kuin nämä tavallisen elämän kiinteät yhteisöt. Näiden yhteisöjen syvyys saattaa vaihdella erittäin löysästä erittäin tiukkaan. (Pönkä 2014, 34-36). Nämä internetyhteisöt voivat olla yksilölle yhtä merkityksellisiä kuin kasvokkain tapaavat yhteisöt. Jotkut nuoret jopa samastuvat internetyhteisöihin voimakkaammin kuin offline-ympäristön vertaisyhteisöihin. Internetyhteisöjen on todettu olevan nuorille hyvin tärkeitä nuorten hakiessa tukea itsenäistymiselleen perheen ulkopuolisilta ryhmiltä ja kontakteilta, erityisesti siinä tapauksessa, kun he eivät saa vanhemmiltaan kotona tarpeeksi tukea. (Joensuu 2011, 15; Lehdonvirta & Räsänen 2011.)

Kun käyttäjä liittyy internetyhteisöihin, hän haluaa ilmentää, vahvistaa tai rakentaa omaa identiteettiään. Lisäksi käyttäjä voi halutessaan luoda oman identiteettinsä ja kiinnostuksen kohteidensa ympärille monia erilaisia identiteettejä ja profiileja. Lisäksi käyttäjä haluaa palautetta, tunnustusta ja vastakaikua niille sisällöille, joita hän nettiyhteisössä jakaa. Vertaisilta saatava arvostus

motivoi osallistumiseen ja sisältöjen tuottamiseen, sillä yksisuuntainen viestintä ei yksinomaan riitä, vaan sosiaalisessa mediassa on olennaista palaute ja tunnustus. (Heinonen 2009, 13-14.) Lisäksi ryhmän jokaisen jäsenen on mahdollista saada yhteisöstä merkityksellisiä tietoja ja kontakteja. Kyse ei ole siis yksinomaan verkostoitumisesta. (Heinonen 2009,7).

Virtuaaliyhteisöön pääsyyn saattaa vaikuttaa monen osatekijän summa. Verkkoyhteisön avoimuus ja helppo lähestyminen, kuten helppokäyttöisyys, siellä liikkumisen nopeus ja vaivattomuus vaikuttavat yksilön haluun päästä mukaan yhteisöön. Helppokäyttöiselle ja helposti toimivalle foorumille on huomattavasti helpompi liittyä kuin monimutkaiselle ja huonosti toimivalle sellaiselle. (Halonen 2008, 17–18.) Verkkoyhteisö voi olla avoin keskustelufoorumi tai suljettu foorumi. Foorumit voivat olla julkisesti kaikkien internetkäyttäjien nähtävillä tai ainoastaan foorumien jäsenten. Avoimeen keskustelufoorumiin voi kuka tahansa osallistua keskusteluun. Suljettuun foorumiin pitää liittyä ennen kuin voi ottaa osaa keskusteluun. Joissain foorumeissa ylläpitäjät päättävät, ketkä otetaan ryhmän jäseneksi ja ketkä taas eivät. (Driver 2006, 230.)

Internetyhteisöissä on olennaista, että yksilö määrittelee itsensä ryhmän kautta. Näin ollen ryhmän jäsenet tietävät, keitä he ovat. Myös ryhmän anonymiteetti saattaa johtaa aggressiivisuuteen ja huonoon käytökseen. Daviesin (2006, 227) mukaan yksilö saattaa jopa unohtaa, että on itse vastuussa sanomisistaan ja tekemisistään. Lisäksi pelkästään tietyn ryhmän jäsenyys voi aiheuttaa ryhmän yksittäiselle jäsenelle ongelmia, vaikka hän ei käyttäytyisikään mitenkään epäilyttävästi. Myös Lea, Spears ja Groot (2001) havaitsivat tutkimuksessaan, että internetryhmän anonymiys voi saada aikaan aggressiivisuutta ja huonoa käytöstä. Kuitenkin toisaalta verkkoyhteisöjen suoma anonyymisyys voidaan kokea avoimemmiksi ja luotettavammiksi paikoiksi kuin tavallisen elämän ryhmät, ja tällöin vaikeista asioista voi keskustella ilman itsesensuuria. Useimmiten itselle vaikeista asioista kirjoittamisen on todettu vähentävän myös kielteisten emootioiden määrää. Erityisesti omien asioiden jäsentäminen itselle selkeäksi ja järkeväksi kokonaisuudeksi vähensi negatiivisia emootioita, ja vastaavasti lisäsi myönteisiä emootioita. (Barak, Boniel-Nissim & Suler 2008.) Davies (2006, 220-221) havaitsi tutkimuksessaan, että vakavasti sairaille lapsille ja nuorille internet toimi ainoana paikkana olla oman ikäistensä seurassa. He saivat uusia ystäviä keskustelufoorumeilla ja säilyttivät jonkinlaisen yhteyden entiseen elämäänsä.

3.3 Online-ja offline-minuus

Internetin tulo muutti kokonaisen yhteiskunnan toimintaa. Samalla se muutti merkittävästi käsityksiä yksilön identiteetistä. Ennen internetiä sosiaaliset roolit muodostuivat tiukasti sosiaalisessa kontrollissa. Internetissä yksilön on mahdollista anonyymisti luoda ja omaksua itselleen useita erilaisia identiteettejä ja rooleja. Näin identiteetistä tuli käsitteenä liukuva käsite, joka voi riippua tilanteesta. (Turkle 1997, 178-180.) Toisaalta tätä jaottelua voi pitää keinotekoisena, sillä uusi ICT-teknologia älypuhelimineen ja tabletteineen mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman yhteydenpidon. (Tilastokeskus 2015). Perinteinen offline-identiteetti, ja minuus rakentuvat erilaisiin ryhmiin kuulumisesta ja ulkoisista ominaisuuksista, kuten sukupuolesta, kansallisuudesta, iästä, ammatista ja ulkonäöstä. Yksilön online-minuus puolestaan kuvastaa sitä, millainen yksilö on sosiaalisissa medioissa. Minuus terminä kuvastaa yksilön reflektiivistä käsitystä itsestään, eli vastausta kysymykseen ”millainen minä olen”. Identiteetti taas käsitteenä on hieman kapeampi kuin minuus, eli se ei sisällä käsitteenä ollenkaan yksilön persoonallisuutta, vaan vastaa kysymykseen ”kuka minä olen”. (Siivola 2012,9.) Tässä pro gradu-tutkielmassa tarkastelen yhden tutkimuskysymyksen kautta sitä, miten lähiyhteisöihin, kuten perhe, ystävyys, koulu ja työyhteisöihin samastuminen ja internetyhteisöihin samastuminen ovat yhteydessä itsetuntoon. Siksi seuraavaksi käsittelen online- ja offline-minuuksien keskinäisiä eroja ja yhtäläisyyksiä. Seuraavaksi kirjoitan internetin mahdollistamista tavoista ilmaista itseään sosiaalisessa mediassa, ja nuorten sosiaalisen median käyttötavoista. Lisäksi seuraavien kappaleiden aikana käsittelen, mitkä ovat online-ympäristön hyötyjä ja haittoja esimerkiksi ystävyssuhteiden luomisessa. Lisäksi seuraavien kappaleiden aikana käsittelen ylipäätään sitä, mitä sosiaalisen median sovelluksia nuoret käyttävät, ja miksi.

Zhaon (2005) näkemysten mukaan online-minuuteen eivät vaikuta ollenkaan perinteisen offline-ympäristön elementit. Online-minuus muodostuu puhtaasti internetiympäristössä koostuen kaikesta, mitä yksilö kertoo itsestään keskusteluissa. Näistä profiilikuvista, henkilötiedoista ja yksityisviesteistä muodostuu online-minuus. Saastamoisen (2006, 171) mukaan taas online-minuuden rakentamiseen vaikuttavat yksilön henkilöhistoria ja kokemus. Online-minuuteen ja sen muodostumiseen vaikuttaa olennaisesti onlineympäristön anonyymiyys. Näin ollen yksilön online- ja offline-identiteetti voivat olla täysin samanlaisia tai erota toisistaan hieman. Käyttäjien on mahdollista luoda erilaisia online-minuuksia eri palveluissa ja käyttäjä voi itse päättää, esiintyykö

omalla nimellään, nimimerkillä, anonyyminä tai nimimerkillä eli pseudonyyminä. (Aalto & Uusisaari 2009,114.) Anonyymeissä ympäristöissä ihmiset ovat toisiltaan piiloissa, eivätkä he koe olevansa vastuussa tekemisistään. Siksi anonyymeissä ympäristöissä käyttäjät voivat olla aggressiivisempia ja negatiivisempia kuin mitä he muuten olisivat. Yksilö voi esiintyä täysin samalla nimimerkillä eri sosiaalisen median sovelluksissa tai hänen nimimerkinsä tai pseudonyyminsä eli salanimensä voivat poiketa toisistaan. Siten näiden palveluiden online-minuudet saattavat poiketa toisistaan. Yksilö ei välttämättä itse huomaa näitä eroja minuuksiensa välillä. Muilla käyttäjillä voi olla käyttäjästä täysin erilaisia käsityksiä kuin mitä käyttäjällä on itsestään. (Saastamoinen 2006,171; Zhaon, Grasmuckin ja Martinin, 2008.)

Sosiaalisen median mahdollistama kyky hallita omaa julkista kuvaa kiehtoo erityisesti tyttöjä, sillä tyttöjen on todettu olevan erityisen kiinnostuneita siitä, millaisen julkisen kuvan he luovat. (Kettunen 2014, 26-27.) Huolellisesti luotuun julkiseen kuvaan vaikuttavat negatiivisesti ilman lupaa otetut, rumat ja nolostuttavat kuvat. (Kernaghan & Elwood, 2013). Tytöt kiusaavat toisiaan sosiaalisessa mediassa huomattavasti poikia enemmän. Useimmiten profiilikuvat ovat käyttäjää itseään imartelevia kuvia, jotta itsestä säilyy hyvä julkinen kuva. Online-minuuksien editointi ja manipuloiminen vaativat tietoista kuvaa siitä, minkälaisen kuvan haluaa itsestään luoda ulospäin, ja miten tämän luodun kuvan saa parhaiten ilmaistua muille. (Kettunen 2014, 26-27). Se, että jakaa henkilökohtaisia asioita Facebookissa kertoo huomatuksi tulemisen halusta. Kaikista suosituimpina pidetään Facebookissa niitä profiileita, joilla on eniten Facebook-kavereita. Suosituimmuudesta kertoo myös Facebook-aktiiviteeteille saadut tykkäykset ja kommentit. (Dijckin 2011)

Aiemmin online-minuuteen keskittyvät tutkimukset painottivat tietynlaista –”goffmanilaista minuuden tarkastelua. Siinä erityisenä huomion kohteena on itsensä esittäminen (presentation of self). Goffman on kuvannut roolin vetämistä termillä kasvotyö. Nykyään kasvotyötä ovat kaikki pyrkimykset, joilla ihmiset pyrkivät ylläpitämään sosiaalista persoonaansa. Sosiaalisen median palveluissa kasvotyötä kutsutaan profiilityöksi. Tällöin yksilö pyrkii hallitsemaan itsestään syntynyttä kuvaa verkkopalvelussa. Ihmisen oma henkilökohtainen käsitys itsestään heijastaa hänen toimintaansa muiden ihmisten kanssa. Ihmiset usein ilmaisevat itseään muille, ja muut osapuolet saavat vaikutelmia tästä ilmaisusta. Goffmanin mukaan yksilön intressi tässä vuorovaikutustilanteessa on kontrolloida muiden käyttäytymistä, erityisesti sitä, miten muut suhtautuvat häneen itseensä. Näin peilaamme itseämme ja persoonallisuuttamme toisiinsa, ja luomme käsityksiä siitä, millaisia olemme. Eli olemmeko miellyttäviä vai epämiellyttäviä. Goffman on rinnastanut roolin ja identiteetin käsitteet yhteen. (Goffman 1959, 1–3; Laaksonen ym. 2013,210; Zhao 2005.) Useimmiten ihmiset toimivat niin, etteivät luo itsestään kielteistä kuvaa. (Chester &

Bretherton 2007, 223 – 224). Henkilön minäkuvassa on havaittu olevan yksityinen ja julkinen puoli. Dijckin (2011) on todennut, että Facebook on laajentanut yksityistä puolta. Nykyisin kaikki Facebook-kaverit tietävät henkilön perhesuhteet, siviilisäädyn ja aktiviteetit kysymättä niistä henkilöltä itseltään. Aiemmin nämä tiedot ovat olleet vain lähipiirin ja asianomaisten tiedossa. Sosiaalisen median suosio on kasvanut koko ajan, useimmiten käyttäjät pelkäävät jäävänsä yhteiskunnan ja kavereiden ulkopuolelle, joten paine sosiaalisen median käyttämisestä on liittynyt. Sosiaalisen median yhteisöpalveluiden, kuten Facebookin suosio on kasvanut merkittävästi, yhteiskunnan ja kaverisuhteiden ulkopuolelle jäämisen pelon vuoksi. (Joensuu 2011,18).

Sosiaalisen median palvelut rakentuvat pitkälti käyttäjien luomien henkilökohtaisten profiilien ympärille, ja suurin osa sosiaalisten medioiden sisällöistä on kuvallista. Käyttäjät esiintyvät usein verkossa omilla kasvoillaan. Internetissä voi ilmaista itseään multimodaalisesti erilaisilla kuvilla, teksteillä ja videoilla. Varhaisissa sosiaalisen median sovelluksissa käyttäjien keskinäinen kommunikaatio oli tekstimuotoista, minkä vuoksi suurin osa käyttäjistä esiintyi verkkoyhteisöissä anonyymisti. (Amichai-Hamburger 2005, 27; Baym, Zhang & Lin 2004, 387; Salimkhan, Manago & Greenfield 2010.) Tästä vuorovaikutuksen tekstimuotoisuudesta johtuen yksilö saattaa antaa itsestään täysin päinvastaisen kuvan kuin oikeastaan haluaisi. (Suler, 2002). Yksilöillä saattaa olla lisäksi hyvin erilainen huumorintaju, elämäkatsomus sekä kyky oikealla tavalla tulkita toisten viestejä. Yksilö voi haluta antaa itsestään hauskan ja humoristisen kuvan, mutta antaakin itsestään naurettavan kuvan. (Chester & Bretherton 2007, 223 – 224.) Tätä annettua kuvaa on jälkeenpäin hyvin vaikea lähteä muuttamaan. (Chester & Bretherton (2007, 255). Online-minuuksien avulla on mahdollista muodostaa hetkessä kommenttien ja tykkäyksien avulla kuva, miten muut hänet kokevat (Morahan, Martin & Schumacher, 2000). Toisten näkemykset muuttavat meitä jopa internetmaailmassa ja saavat miettimään tarkemmin, minkälaisen kuvan itsestä annamme ulospäin. Usein yksilö on internetissä tekemisissä sellaisten ihmisten kanssa, jotka hän tietää tai tuntee ennestään. Tutut tulkitsevat tuttujen online-minuuksia sen kautta, miten ovat heidät nähneet offline-maailmassa. (Wallace 1999, 14–15.)

Kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus perustuu kehonkieleen ja äänenpainoon. Internetissä saattaa olla kuitenkin helpompi kertoa syvällisiä ja salattuja asioita itsestään anonyymiyden suojissa, ja näin löytää samankaltaista seuraa kuin tavallisessa elämässä. Toisaalta Amichai-Hamburgerin ja Aviramin (2005) tutkimuksen mukaan internetissä itsestään kertominen tekee mahdolliseksi kiusallisiin tilanteisiin joutumisen ja torjutuksi tulemisen riskin, mikä voi saada henkilön hämmentävään ja kiusalliseen tilanteeseen. Kuitenkin nämä tilanteet ovat usein internetissä turvallisia, koska vastapuoli ei välttämättä tunne koko henkilöä, ja näin itsensä nolaamista ei koeta niin vakavavana. (Qian & Scott 2007.)

Nuoret ovat pienestä pitäen käyttäneet internetiä ja digitaalista tekniikkaa toisin kuin heidän vanhempansa, jotka ovat myöhemmin elämässään joutuneet opettelemaan tietokoneiden käytön. (Joensuu 2011,14). Nuorista 16–24-vuotiaista kaikki raportoivat käyttäneensä internetiä kolmen kuukauden aikana, ja lähes kaikki (97 %) kertoivat käyttäneensä sitä päivittäin (Suomen virallinen tilasto 2015). Ne, jotka käyttävät internetiä päivittäin, vierailevat todennäköisimmin sosiaalisen median palveluissa myös. (Lenhart, Purcell, Smith & Zickuhr 2010, 17).

Useimmiten sosiaalista mediaa käytetään jo olemassa olevien offline-ihmissuhteiden ylläpitoon. Sosiaalista median avulla pidetään yhteyttä kaukana ja lähellä asuviin läheisiin ja tuttaviiin. (Tosun 2012, 15–11.) Niille henkilöille joiden läheiset asuvat kaukana, sosiaalinen media on tärkeä, jotta suhteet pysyisivät tiiviinä ja avoimina. Sosiaalinen median avulla on helppo seuralla toisten elämää. Sosiaalista mediaa hyödynnetään lähellä asuvien läheisten ja tuttujen kanssa tapaamisten organisoimiseen ja suunnitteluun sekä rupatteluun. (Boyd, 2006.) Erityisesti 18–29-vuotiaiden naisten on todettu käyttävän sosiaalista mediaa olemassa olevien ihmissuhteiden vahvistamiseen. Miesten on taas todettu etsivän enemmän uusia ystäviä ja romanttista seuraa sosiaalisen median avulla. (Livingstone & Helsper, 2010; Joensuu 2011.) Facebookia käytetään myös ajanvietto- ja viihdekäyttötarkoituksiin. (Tosun 2012, 155). Hyvin harvat nuoret surffailevat tuntemattomien profiileissa ja seurailevat ihmisiä passiivisesti (Boyd, 2006, Tosun 2012, 155). Nuorten miesten on havaittu pelaavan huomattavasti nuoria naisia enemmän tietokonepelejä, mutta miestenkin pelaamisen on todettu vähenevän heidän vanhetessaan. (Joensuu 2011).

Useimmiten nuoret tapailevat online-maailmassa tuntemattomia ihmisiä, koska internetissä on emotionaalisesti ja henkisesti turvallisempaa tutustua uusiin ihmisiin kuin offline-maailmassa. Nuoret ovat nimittäin usein epävarmoja ulkonäöstään ja omista sosiaalisista taidoistaan. He useimmiten kokevat epävarmuutta vastakkaisen sukupuolen seurassa. Internetissä nuoret usein haluavat löytää samankaltaista seuraa kuin mitä itse ovat sekä käydä syvällisiä keskusteluja toisten nuorten kanssa (Zhao, 2005.) Sosiaaliseen mediaan avoimesti ja vapautuneesti suhtautuvien on todettu käyttävän enemmän aikaa kaverillisten ja romanttisia suhteiden etsimiseen ja säilyttämiseen kuin sosiaalisessa mediassa varautuneempien. (Tosun 2012). Online-ystävyyssuhteiden kehittämisessä on omat erityiset ongelmansa, sillä online-suhteita ylläpidetään kirjoittamalla. Käyttäjän on nimittäin mahdollista esiintyä internetissä kenenä tahansa, eli yksilö voi esiintyä täysin erilaisena kuin mitä offline-maailmassa. Internetsuhteissa on tärkeää, että luottamus syntyy molempien osapuolien välille. Tällöin kumpikaan ei petä toisen odotuksia ja toimii toivotulla tavalla. (Green 2009, 43.) Kiinalaisessa tutkimuksessa havaittiin, että miesten ja naisten on helpompi ystäväystyä internetissä kuin offline-maailmassa, mikä saattaa johtua siitä, että internetissä eivät ole vallalla samat normit ja

odotukset kuin tavallisessa elämässä. Perinteiset kasvokkain tavatut ystävyys-suhteet (offline) ovat monisyisempiä ja pitkäkestoisempia kuin internetissä tavatut ystävyys-suhteet (online). Ajan kuluttua eroavaisuudet online- ja offline-ystävyyssuhteiden välillä hälvenevät. Pitkäkestoisista internetissä tavatuista ystäväistä (online) tulee yhtä lämpimiä ja rakkaita kuin pitkäaikaisista ja läheisistä kasvokkain tavatuista ystäväistä (offline). (Chanin & Chengin, 2004)

Sosiaalisen median käyttöä, kuten Facebookin käyttöä, on tutkittu viiden suuren persoonallisuuden piirteen avulla. Näitä yleisiä persoonallisuuden piirteitä ovat avoimuus uusille kokemuksille, tunnollisuus, miellyttävyys, ulospäinsuuntautuneisuus ja tunne-elämän tasapainoisuus. (Ross ym. 2009, 579.) Näistä piirteistä erityisesti ulospäinsuuntautuneisuuden, tasapainoisuuden ja avoimuuden on todettu olevan yhteydessä sosiaalisen median käyttöön. (Correa, Hinsley & Zúñiga 2010, 249). Tuloksien mukaan erityisesti ekstraversio on yhteydessä sosiaalisen median käyttöön. Lisäksi sosiaalista mediaa paljon käyttävien on todettu olevan avoimia uusille kokemuksille. (emt, 250) Lisäksi emotionaalisesti epävakaiden on todettu käyttävän sosiaalista mediaa paljon. Useimmiten juuri tasapainottomat yksilöt ovat yksinäisiä, jolloin sosiaalinen media tarjoaa seuraa ja ajanvietettä. (emt, 252) Lisäksi kahden toisilleen vastakkaisen ryhmän on todettu viettävän paljon aikaa sosiaalisessa mediassa: henkilöt joilla on paljon narsistisia piirteitä ja henkilöiden, joilla on huono itsetunto. (Mehdizadeh, 2010). Myös introverttien ja yksinäisten on tutkimusten mukaan helppo luoda uusia suhteita tietokonevälitteisesti. (Chesterin & Brethertonin 2007, 223 – 224) Myös brittiläisen tutkimuksen mukaan ujut ja epävarmat lukiolaiset tulevat helposti riippuvaiseksi internetistä. Kun yksilöllä on huono käsitys itsestään, hän käyttää internetiä paetakseen tai vapautuakseen omista huonon itsetunnon kokemuksistaan. (Niemzin, Griffiths & Banyard 2005, 563.) Valkenburgin ja hänen kollegojensa (2006) mukaan taas sosiaalisen median käyttö on positiivisesti yhteydessä itsetuntoon ja elämäntyytyväisyyteen. Sosiaalisen median mahdollistama kyky hallita julkista kuvaa näyttää erityisesti kiehtovan narsisteja, sillä heillä on taipumusta nähdä itsensä muita tärkeämpinä, ja he haluavat muiden ihailua osakseen. (Chesterin & Brethertonin 2007, 223–224). Sosiaalista mediaa voi hyödyntää monenlaisiin tarpeisiin, ja siitä hyötyvät hyvin monenlaiset eri käyttäjät. Sosiaalinen media voi olla yhteydessä niin huonoon elämänlaatuun kuin onnellisuuteenkin.

3.4 Vihapuhe ja häirintä, vihayhteisöt ja internetkiusaaminen

Viime aikoina on puhuttu paljon sosiaalisen median vihapuheesta, ja vihapuheen kriminalisoinnista. Hyvin monelle on siksi muodostunut vihapuheesta jonkinlainen käsitys. Kuitenkaan vihapuhe ei sinänsä ole mitenkään uusi ilmiö. Ihmisten on hyvin hankalaa suvaita erilaisuutta, ja esimerkiksi lasten ja nuorten keskuudessa on esiintynyt koulukiusaamista. Sen vuoksi sivuan tässä kappaleessa myös koulukiusaamista. Toisen maailmansodan aikana natsien Saksassa vihapuhe nousi ensimmäistä kertaa yhteiskunnalliseksi keskustelun aiheeksi. Suomessa taas on aina ollut vihapuhetta niin ruotsalaisia kuin venäläisiä kohtaan erilaisin aste-eroin. Nykyisin Suomen vihapuhekulttuuria leimaa erityisesti maahanmuuttokriittisyys ja rasistisuus. (Pöyhtäri, Haara, & Raittila 2013, 34; Raittila 2009, 67–79.) Vihapuheen käsitteeseen liittyy vahvasti häirinnän käsite: vihapuhetta voi pitää yhtenä häirinnän alalajina. Avaan seuraavassa kappaleessa näiden käsitteiden eroja ja yhtäläisyyksiä. Useimmiten vihapuheen kohteeksi joutuvat vähemmistöryhmään kuuluvat henkilöt, jotka poikkeavat ominaisuuksiensa tai ulkonäkönsä vuoksi valtaväestöstä. Useimmiten vähemmistöryhmiin kuuluvilla henkilöillä ei ole samanlaista mahdollisuutta osallistua yhteiskuntaan ja saada omaa ääntään kuuluviin kuin valtaväestöön kuuluvilla henkilöillä. (Sisäasiainministeriö 2014, 18). Tämä rasismien ja rasistisen puheen juurtuminen syvälle yhteiskuntaan saattaa pahimmassa tapauksessa kaventaa vähemmistöjen mahdollisuutta osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun. (Post 1991, 306.) Näin ollen käyn läpi seuraavaksi sananvapauden ja vihapuheen välistä keskustelua ja rajanvetoa, sekä sananvapautta rajoittavia lakeja. Tämä pro gradu- työ kuuluu osana nuorten ja nuorten aikuisten internetin käyttöä tutkivaa hanketta *Hate Communities: A Cross National Comparison*. Olen käyttänyt hankkeen aiempia tutkimuksia hyödykseni muun muassa internetissä tapahtuvan vihapuheen määrittämiseen, yleisesti vihapuheen vaikutuksesta uhriin niin online ja offline ympäristössä ja ääriyhmien muodostamien yhteisöjen määrittämiseen. Nimittäin tämän pro gradu-työn yksi yksi mielenkiinnonkohde on, miten internetissä tapahtuva vihapuheen kohteeksi joutuminen on yhteydessä itsetuntoon. Lisäksi tämän tutkimuksen otos koostuu 15–18-vuotiaista nuorista, jonka vuoksi on aiheellista käsitellä koulukiusaamista ja internet-kiusaamista.

Vihapuhetta on itse asiassa esiintynyt aina. Kuitenkin Toisen Maailmansodan aikaiset rikokset herättivät ensimmäistä kertaa vihapuheen ja sananvapauden välisen keskustelun. Varsinainen vihapuheeseen liittyvä lainsäädäntö on lähtöisin 60 vuoden takaa. Vihapuhetta on erityisesti kriminalisoitu viimeisen 30 vuoden aikana. (Pöyhtäri ym. 2013, 27.)

Jo 1970-luvulta asti maahanmuuttopolitiikkaa ja islamia on kritisoitu kaikkialla Euroopassa. Terrorijärjestöjen tekemät terrori-iskut 2000-luvulla ovat lisänneet maahanmuuttopolitiikan

arvostelua ympäri Eurooppaa. Voisi jopa ajatella näiden iskujen tuhoavan monikulttuurisuuden ideologiaa. Eli ihanteellista ajatusta, että yhteiskunnassa voi elää kulttuurisesti ja etnisesti toisistaan poikkeavia ryhmiä. Monikulttuurisuuden vastustajien mukaan monikulttuurisuuden kannattajat eivät halua nähdä maahanmuuttopolitiikkaan sisältyviä pulmia, kuten työttömyyttä ja rikollisuutta. Näin monikulttuurisuuden kannattajat eivät suostu keskustelemaan yhteiskunnallisesti hyvin tärkeistä aiheista. (Pöytäri ym. 2013, 28-29; 6 Vertovec & Wessendorf 2010, 1-31.) Lisäksi maahanmuutto jakaa ihmiset keskenään kahteen erilliseen ryhmään, eli sisäryhmään (meihin) ja ulkoryhmään (heihin). (Brown 2011). Näin nämä kielteiset asenteet ovat entisestään voimistaneet islamvastaisuutta, ja jaotelleet ihmisiä yhä enemmän sisäryhmään ja ulkoryhmään. Lisäksi erinäiset tapahtumat Euroopassa ovat ruokkineen maahanmuuttovastaisia asenteita. New Yorkissa tapahtui vuonna 2001 terrori-isku ja Madridia ja Lontoota pommitettiin vuosina 2004 ja 2005. Lisäksi vuonna 2005 tapahtui Mohammed-pilapiirroskohu. Tätä iskua luonnehdittiin tiedotusvälineissä hyökkäyksenä sananvapautta ja vapaata lehdistöä vastaan. Vuonna 2015 tapahtui Jemenin al-Qaidaan yhdistetty Charlie Hebdon verilöyly tai toisin sanoen ”musta päivä”, jossa kuoli 12 henkilöä ja 10 henkilöä haavoittui. Charlie- Hebdo on ranskalainen satiirilehti. (Torvinen, Lehtonen & Palttala 2015, Hallamaa 2015.)

Suomessa on havaittu esiintyneen vihapuheelle ominaista loukkaamista ja herjaamista jo Ruotsin vallanajanjaksosta asti. Suomessa vihaa on kohdistettu erityisesti valtaa pitäviin ruotsalaisiin. Heihin on ollut helppoa ja luonnollista kohdistaa vihaa. Myös venäläiset ovat olleet vihan kohde, kuitenkin venäläisiä kohtaan viha kärjistyi erityisesti toisen maailmansodan aikana. Noista ajoista lähtien oleva venäläisiin kohdistunut viha on säilynyt vaihtelevalla voimakkuudella näihin päiviin saakka. Myös ruotsalaiseen kohdistunut viha on säilynyt näihin päiviin asti. Ainakin kielikysymystä voi ajatella olevan saanut alkunsa ruotsalaisiin kohdistuneesta vihamielisyydestä. Erityisesti vähemmistöryhmiin, kuten esimerkiksi saamelaisiin, romaneihin on historian ajan kohdistettu stereotypiointia, stigmatisointia ja halveksintaa. Halveksintaa ja stigmatisointia on myös kohdistettu sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin. (Pöytäri ym. 2013, 34.) Nykyiselle suomalaiselle vihapuhekulttuurille on ominaista maahanmuuttokriittisyys ja rasistinen puhe.

Sosiaaliseen mediaan on sen syntyhistoriasta lähtien liitetty sananvapauskeskustelu, erityisesti sananvapaus yhdistetään vihapuheeseen ympärillä käytyyn keskusteluun. Sananvapauden on todettu olevan yksi demokraattisen yhteiskunnan kulmakivistä. Demokraattinen yhteiskunta edellyttää, että jokainen kansalainen voi käydä avoimesti julkista keskustelua poliittisista ja yhteiskunnallisista asioista. Lisäksi sanavapautta voi tulkita itsensä ilmaisemisen kautta. Itsensä ilmaisu on edellytys kansalaisvelvollisuuden suorittamiselle ja oman persoonallisuuden kehittämiseksi. Sananvapautteen

vedoten on usein liioiteltu, provosoitu ja esitetty kovaakin kritiikkiä, erityisesti vihapuhetta on usein perusteltu sananvapauden toteutumisen kautta. Tällöin kuitenkin on vaikeaa vetää selvää rajaa rangaistavan ja sananvapauden rajoissa pysyvän puheen välille. Joidenkin näkemysten mukaan sananvapautta ei saisi rajoittaa edes silloin, kun se johtaa kanssaihminen loukkaamiseen. Toisten näkemysten mukaan sananvapauteen liittyy olennaisesti myös sananvastuu, eli yksilö on vastuussa sanomisistaan ja tekemisistään. On hyvin erilaisia näkemyksiä siitä, mitä sananvapaus itse asiassa tarkoittaa, ja mitä rajoituksia sille kuuluisi antaa. Useimmiten rehellisen mielipiteen esittäminen on sallittua rehellisessä ja toisia kunnioittavassa ilmapiirissä. Näin ollen sananvapautta ei tule käyttää välineenä toisten ihmisten loukkaamiseen, vaan sillä tulisi edistää ihmisten yhteiselon edellytyksiä. (Lehtonen 2014, 222–223; Pöytäri ym. 2013, 53; Viljanen 2001, 12, Alexy 1986, 76–79.)

Sananvapautta on pyritty tiukentamaan erilaisilla laeilla, kuten yhdenvertaisuuslailla ja rikoslain 11 luvulla. Itse asiassa sananvapauden ja vihapuheen kriminalisoinnin välillä katsotaan vallitsevan perusoikeuksien kollisio, eli perusoikeudet ovat keskenään ristiriidassa, ja tulisi löytää oikea ratkaisu, joka toteuttaisi näiden molempien perusoikeuksien toteutumisen, sekä se kummalle periaatteelle tulisi antaa enemmän painoarvoa yli toisen. (Saarijärvi 2015, 4),

Rikoslain 11.luvussa (10 §) määritellään kiihottaminen kansanryhmää vastaan: ...”levittää tai pitää yleisön saatavilla tiedon, mielipiteen tai muun viestin, jossa uhataan, panetellaan tai solvataan jotakin ryhmää rodun, ihonvärin, kansallisen tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen tai vammautumisen perustella taikka niihin rinnastettavalla muulla perusteella, on tuomittava kiihottamisesta kansanryhmää vastaan sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. ” Sananvapautta rajoitetaan myös laeissa esimerkiksi koskien kunnianloukkausta, yksityiselämää koskevan tiedon levittämistä sekä väkivaltakuvauksen levittämistä. (Lehtonen 2014, 222–223.)

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10. artiklan mukaan sananvapautta voi rajoittaa sellaisten syiden vuoksi, jotka ovat välttämättömiä ”demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen turvallisuuden, alueellisen koskemattomuuden tai yleisen turvallisuuden vuoksi, epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalin suojelemiseksi, muiden henkilöiden maineen tai oikeuksien turvaamiseksi, luottamuksellisten tietojen paljastumisen estämiseksi, tai tuomioistuinten arvon ja puolueettomuuden varmistamiseksi.” (Lehtonen 2014, 222–223.)

Häirintä ja vihapuhe käsitteinä limittyvät toisiinsa, ja vihapuhe on usein jopa määritelty yhdeksi häirinnän ulottuvuudeksi, joskin vain häirintä on lainsäädännössä selkeästi määritelty. Tässä pro gradu -tutkielmassa olen kiinnostunut internetissä tapahtuneen vihapuheen kohdistumisesta yksilöön itseensä. Eli siihen, onko vihapuhe tai häirintä kohdistunut yksilöön. Tukeudun häirinnän ja vihapuheen määritelmässäni edellä mainittuihin Oikeusministeriön ja Euroopan neuvoston ministerikomitean suosituksiin. Häirintää voi pitää vihapuheen yläkäsitteenä, se pitää sisällään kaikki ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaavat puheet ja eleet sekä sosiaaliseen mediaan liittyvät kirjoitukset. Häirintä voi liittyä hyvin moneen erilaiseen henkilön ominaisuuteen. Häirintä voi kohdistua yksilön ulkoisiin ominaisuuksiin, kuten ikään, rotuun, kieleen, kansalaisuuteen ja vammaisuuteen. Tai se voi liittyä yksilön muihin ominaisuuksiin, kuten seksuaaliseen suuntautumiseen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, poliittiseen toimintaa, ammattiyhdistystoimintaan, perhesuhteisiin ja terveydentilaan. Lisäksi häirinnäksi katsotaan myös se, että luodaan tarkoituksellisesti henkilöä nöyryyttävä, halventava, hyökkäävä tai vihamielinen ilmapiiri. Vihapuhetta ovat taas kaikki julkisuudessa, kuten tiedotusvälineissä, sosiaalisessa mediassa, julkisissa tapahtumissa ja tiloissa esitetty puhe tai ilmaisu, jolla lietsotaan, levitetään tai oikeutetaan ulkomaanvastaisuus, antisemitismi ja muu viha. Vihapuhe kohdistuu usein vähemmistöryhmiin, esimerkiksi maahanmuuttajiin ja kehitysvammaisiin. Nämä vähemmistöihin kuuluvat henkilöt useimmiten kokevat vihapuheen uhkaavana ja loukkaavana. (Korhonen, Jauhola, Oosi, Huttunen, 2016.)

Yleensä vihapuhe tai häirintä on muodoltaan sanallisia loukkauksia, nöyryytyksiä ja nimityksiä, joita useimmiten esitetään kaduilla, parkkipaikoilla, puistoissa ja muilla julkisilla paikoilla. Useimmiten vihapuheen tai häirinnän tekijä on kuulunut valtaväestöön. Osalla vähemmistöryhmistä tekijä on ollut tuntematon, joillakin se on ollut poliitikko tai julkisessa asemassa oleva henkilö. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt kertoivat joutuneensa tuntemattoman henkilön sukupuolittuneen halventamisen kohteeksi. Useimmiten vieraskieliset, ulkomaan kansalaiset ja maahanmuuttajataustaiset kertoivat taas, että heille oli esitetty erilaisia eleitä, kuten sormi- ja käsimerkkejä muita vähemmistöryhmiä useammin. Lisäksi he raportoivat muita ryhmiä useammin, että heille oli esitetty julkisissa kulkuneuvoissa negatiivisia kommentteja muita vähemmistöjä useammin. Vammaiset olivat joutuneet muita vähemmistöryhmiä useammin ilkeämielisen naurun kohteeksi. Heillä tekijä on ollut muita vähemmistöryhmiä useammin muuhun vähemmistöryhmään kuuluva henkilö, tai jopa terveydenhuollon tai sosiaalihuollon työntekijä. Uskonnolliset vähemmistöryhmät taas olivat joutuneet useasti negatiivisten kommenttien kohteeksi julkisella keskustelupalstalla tai sosiaalisessa mediassa. Useimmiten uskonnollisiin ja saamelaisiin vähemmistöryhmiin kuuluvilla henkilöillä vihapuhetta on esittänyt poliitikko tai julkisessa asemassa oleva henkilö (Korhonen ym. 2016.)

Vihapuheen on todettu vaikuttavan uhrin elämään yleisen turvallisuuden tunteen, psyykkisen hyvinvoinnin ja viranomaisluottamuksen heikkenemisenä. Vihapuheen uhriksi joutuminen heikentää itsetuntoa ja aiheuttaa ulkopuolisuuden tunnetta. Osalla vihapuheen uhriksi joutuneilla esiintyi mielenterveysongelmia, kuten masennusta, ahdistuneisuutta ja itsemurha-ajatuksia. Lisäksi vihapuheen uhriksi joutuminen hankaloittaa uhrin elämää. Useimmiten häirinnän tai vihapuheen uhri pelkää joutuvansa uhriksi toistamiseen. Yleensä häirinnän tai vihapuheen uhri välttelee julkisia paikkoja, koska pelkää joutuvansa häirinnän tai vihapuheen kohteeksi uudestaan. Osa vihapuheen uhriksi joutuneista kertoi pyytäneensä läheisiään välttämään näitä paikkoja, joissa oli joutunut uhriksi. Uhri kertoi itsekin välttelevänsä paikkoja, joissa oli joutunut häirinnän tai vihapuheen kohteeksi. Lisäksi vihapuheen uhriksi joutuneet peittelivät tai häpesivät omaa vähemmistöryhmään kuulumista. (Korhonen ym. 2016.)

Onkin todettu, että kasvokkain kohtaama häirintä ja syrjintä ovat yhteydessä internetissä uhriksi joutumiseen. (Helweg-Larsen, Schütt, & Larsen, 2012; Hinduja & Patchin, 2010; Mitchell, Finkelhor, Wolak, Ybarra, & Turner, 2011). Itse asiassa tiettyjen ihmisten on todettu valikoituvan vihapuheen uhreiksi todennäköisemmin kuin toisten. Joidenkin tutkimusten mukaan internetin käytön määrän on

todettu olevan yhteydessä riskiin joutua vihamateriaalin kohteeksi internetissä. Eli loogisesti, mitä enemmän yksilö käyttää internetiä, sitä todennäköisemmin hän saattaa joutua internetissä vihamateriaalin kohteeksi. (Helweg-Larsen ym. 2012; Oksanen & Keipi 2013; Livingstone & Helsper 2010; Keipi ym, 2015.) Kuitenkaan joidenkin tutkimusten mukaan itse käytön määrä ei yksinomaan selitä internetuhriksi joutumista, vaan myös nuoren tapa käyttää internetiä ennustaa riskiä joutua vihapuheen uhriseksi internetissä. Näitä internetuhriseksi joutumisen riskitekijöitä internetinkäytössä ovat muun muassa ostosten tekeminen internetissä, oman henkilökohtaisen tiedon jakamisaktiivisuus, kuten chattaily ja sähköpostiviestien lähettäminen. (Holtfreter, Reisig, & Pratt, 2008; Pratt et al., 2010; van Wilsem, 2011; Henson, Reyns, & Fisher, 2013; Hinduja & Patchin, 2010; Holt & Bossler, 2013; Marcum, 2008; Marcum et al., 2010; Navarro & Jasinski, 2013; Ybarra et al., 2011). Uhriksi on todettu valikoituvan erityisesti tietyn vähemmistöryhmän jäsenet. Näiden uhrien on todettu herättävän tekijässä mustasukkaisuutta ja vihaa. (Finkelhor & Asdigian, 1996). Vihapuhe voi vaikuttaa merkittävästi uhriin persoonallisuuteen. Vihapuheen uhrista voi tulla hyvin varovainen ja arka jopa kuukausien tai jopa vuosien ajaksi. (Leets 2002).

Kun käyttäjä liittyy internetyhteisöihin, hän haluaa ilmentää tai vahvistaa omaa identiteettiään. Lisäksi käyttäjä voi halutessaan luoda oman identiteettinsä ja kiinnostuksen kohteidensa eri puolille erilaisia identiteettejä ja profileja. Lisäksi yksilö voi saada nettiyhteisön kautta merkityksellisiä tietoja ja kontakteja. (Heinonen 2009, 7-14). Valitettavasti myös ääriryhmillä on mahdollisuus muodostaa keskenään yhteisöjä, sillä vihamateriaalin levittäjät ovat myös havainneet internetyhteisöjen hyödyt. Näiden yhteisöjen jäsenten yhteisiä ja koossapitäviä mielipiteitä ovat vihamieliset mielipiteet vähemmistöryhmiä kohtaan. Näissä ääriryhmissä vihamielinen suhtautuminen voi kohdistua niin etnisyyteen, seksuaaliseen suuntautumiseen kuin vammaisuuteenkin. Tällöin vihankohteena on niin sanotusti vähemmistöä edustava ryhmä kokonaisuutena, eikä vihapuhe varsinaisesti kohdistu kehenkään yksittäiseen henkilöön. (Joensuu 2011, 16; Keipi ym, 2014; Huttunen & Merikivi 2011.) Näissä ryhmissä on selvä jaottelu sisäryhmään, eli meihin ja ulkoryhmään eli heihin. Tämän on todettu sosiaalipsykologiassa olevan taustalla ennakkoluulojen syntymisessä. Tällöin näitä ulkoryhmän jäseniä saa kohdella epäinhimillisesti ja epäkunnioittavasti. (Brown 2011; Tajfel 1970.) Näin tämä internetin vihapuhe saattaa vaikuttaa koko vihamateriaalin kohteena olevaan vähemmistöryhmään, siten että muu väestö alkaa suhtautua tähän ryhmään ennakkoluuloisesti, mikä saattaa kaventaa kyseisen ryhmän pärjäämiseen yhteiskunnassa. (Tynes 2006; Foxman & Wolf, 2013.)

Itse asiassa pelkästään vihamateriaalin silmäilyllä on todettu olevan negatiivisia vaikutuksia yksilön terveyteen ja hyvinvointiin. Vihasivustoilla vierailun on todettu olevan osittain yhteydessä

mielenterveydenhäiriöihin. Sen on todettu voimistavan negatiivisia emootioita, kuten vihaa ja yksinäisyyttä ja pelkoa jopa. Nimittäin nuoret, joilla on jo ennestään mielenterveysongelma, ovat pyrkineet lievittämään omaa pahaa oloaan vierailemalla vihasivustoilla. Kuitenkin näiden nuorten oireilu on jopa pahentunut ennestään vihasivustoilla vierailun jälkeen. (Ybarra ym. 2008; Harris, Mclean & Sheffield, 2009; Lindberg, Oksanen, Sailas, Kaltiala-Heino 2012; Noll, Shenk, Barnes & Haralson 2013; Lingren, 2011; Tynes, Reynolds & Greenfield 2004; Tynes, 2006; Leets, 2002; Rice ym. 2012; Mitchell ym. 2011; Goodman, Ford, Simmons, Gatward, Meltzer 2003).

Tutkin 15–18-vuotiaita nuoria, joista suurin osa käy peruskoulua tai toisen asteen koulua. Heidän joukossaan vihamateriaalin kohdistuminen henkilöön saattaa liittyä koulukiusaamiseen tai nuori on voinut joutua tuntemattoman henkilön vihamateriaalin kohteeksi internetissä. Itse asiassa on todettu, että nettikiusatuksi voi joutua jopa aikuinen henkilö, eli internetkiusaamista ei tapahdu yksinomaan lasten ja nuorten keskuudessa. Poliisi on itse asiassa raportoinut aikuisten kiusaavan yhtä paljon kuin lapset ja nuoret. Lasten ja nuorten kohdalla kiusaaja on usein kaveri. Aikuisilla kiusaaja saattaa olla esimerkiksi entinen puoliso, joka lähettelee asiattomia kommentteja. Internetin keskustelupalstoilla täysin sivulliset ihmiset voivat joutua uhkausten kohteeksi keskustelupalstan erimielisten kommenttien vuoksi. Tällöin internetryhmän anonymiteetti on osaltaan aiheuttanut aggressiivisen ja harkitsemattoman käytöksen. (Haasio 2013, 64.)

Internetkiusaaminen on hyvin laajalle levittäytynyt ongelma. Huhtalan (2007, 62) tutkimukseen osallistuneista kolme viidesosaa (64 %) kiusatuista joutui tuntemattoman henkilön kiusaamaksi. Osaltaan anonymiteetti saattaa pienentää kiusaamisen kynnyksiä. Yksilöt voivat nimittäin kokea, että nimimerkin tai merkittömyyden suojissa voi tehdä oikeastaan mitä vain eettisesti arveluttavaa toimintaa. Käyttäjät eivät ymmärrä olevansa samalla tavalla vastuussa sanomisistaan ja tekemisistään myös anonyymiyden suojissa. Nimimerkin turvin tapahtuma kiusaaminen on hyvin helppoa. Kiusaajan ja uhrin on havaittu tulkitsevan tapahtuman eri tavalla: kiusaajan mielestä tapahtuma on vain hauskaa, uhri taas kokee tilanteen loukkaavana ja ahdistavana. (Haasio 2013, 62–63.) Lisäksi internetkiusaamisen tekee erityisen vakavaksi se, että sen avulla voi saavuttaa hyvinkin suuren katsojamäärän. Näin kiusaamiseen voi liittyä henkilöitä, jotka eivät kasvokkain (offline) kiusaisi. He voivat siis olla täysin uhrille tuntemattomia henkilöitä. Näin ollen internetkiusaamisessa ei ole niin selkeää roolijakoa kiusaajan, kiusatun ja sivustaseuraajan välillä kuin offline-maailman kiusaamistilanteessa. Näin kiusattukin voi tehdä kiusaamiseksi luokiteltavia asioita. Kun oppilas kiusaa teknologiavälitteisesti, hänen todennäköisyytensä joutua itsekin kiusatuksi on jopa viisinkertainen. Lisäksi kiusaajaa saattaa motivoida se, että hän saa internetissä itselleen suuren

yleisön, mikä voi toimia kannustimena kiusata uhria entistä enemmän yhä julmemmilla teksteillä. (Law, Shapka, Hymel, Olson & Waterhouse 2011; Shariff 2009, 44–45; Salmivalli 1998, 52.)

Internetissä tapahtuvaa kiusaamista voi olla erittäin vaikea päästä pakoon jopa omassa kodissaan, sillä jokaisen nuoren on kuitenkin käytettävä internetiä. Uhri voi estää kiusaajat sosiaalisen median sovelluksissa, mutta silti he voivat lähettää muiden sovellusten kautta tekstiviestejä ja sähköposteja uhrin tietämättä koko asiasta. (Shariff 2009, 41). Lisäksi pilakuvat ja solvaukset voivat jäädä internetin maailmaan pysyvästi. (Shariff & Churchill 2010, 6–7.) Internetkiusaaminen voi olla muodoltaan ilkeiden ja loukkaavien asioiden sanomista toiselle, juorujen ja valheiden ja toisen yksityisasioiden levittämistä sekä ryhmän ulkopuolelle jättämistä. Lisäksi internetkiusaaminen voi olla salasanojen ja henkilöllisyyden varastamista sekä toisena henkilönä esiintymistä, uhkailua, pilan tekemistä, seksististä vihjailua, ehdottelua ja pakotettua seksuaaliselle materiaalille altistamista sekä viha- ja kiusaamisryhmien perustamista. (Lansakhearin ja Knobel 2010) Usein internetissä tapahtuva kiusaaminen ylittää rikoskynnyksen. Poliisin mukaan nettikiusaamisesta voi syyllistyä laittomaan uhkaukseen, törkeään kunnianloukkaukseen, kunnianloukkaukseen ja yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämiseen. Poliisin tutkiessa nettikiusaamistapauksia rikosnimikkeinä on useimmiten laiton uhkaus tai kunnianloukkaus. (Nettipoliisi 2014.)

Perinteisestä koulukiusaamisesta seuraavat hyvin samantapaiset oireet kuin vihapuheen kohteeksi joutumisesta. Molempien on todettu vaikuttavan yksilön psykologiseen terveyteen, sillä molemmat aiheuttavat uhrissa pelkoa ja ahdistuneisuutta sekä huonoa itsetuntoa. Perinteinen koulukiusaaminen aiheuttaa uhrissa koulupelkoja, ahdistuneisuutta, heikentynyttä itsetuntoa, ja useita psykosomaattisia oireita, kuten vatsakipuja, päänsärkyä ja ruokahalun muutoksia. Tutkijat eivät kuitenkaan ole täysin varmoja alhaisen itsetunnon ja kiusaamisen syyseuraussuhteesta. Kiusaaminen voi nimittäin itsestään heikentää itsetuntoa, tai toisaalta kiusaamisen kohteiksi voivat joutua sellaiset lapset, joilla on jo valmiiksi huono itsetunto. Näin ollen kiusaamisesta johtuvien välittömien vaikutusten tutkiminen on vaikeaa. Kuitenkin koulukiusaamisesta johtuvia pitkäaikaisista vaikutuksista uhreihin on saatu varmoja tutkimustuloksia. Pitkäaikainen kiusaaminen aiheuttaa uhreissa monia sosiaalisiin suhteisiin liittyviä ongelmia, kuten uusien ihmissuhteiden luomisen ja vanhojen ihmissuhteiden ylläpidon ongelmat. Kiusaaminen aiheuttaa uhrissa masentuneisuutta ja itsetuhoisia ajatuksia. Lisäksi kiusaamisen on usein todettu aiheuttavan itsetunnon huonontumista. (Salmivalli 1998, 113–114.)

4 Tutkimuskysymykset ja hypoteesit

Tutkimukseni sisältää kolme tutkimuskysymystä hypoteeseineen:

1.Ovatko sosiaalidemografiset taustatekijät yhteydessä itsetuntoon?

H1 Pojilla on tyttöjä parempi itsetunto.

H2 Nuoremmilla vastaajilla on parempi itsetunto kuin vanhemmilla vastaajilla.

2. Onko lähiyhteisöön ja internetyhteisöön samastuminen yhteydessä itsetuntoon?

H1 Läheiset ystävyssuhteet ovat yhteydessä hyvään itsetuntoon

H2 Online-ystävyyssuhteet (Facebook) ovat yhteydessä hyvään itsetuntoon

H3 Lähipiiriin samastuminen on yhteydessä hyvään itsetuntoon

H4 Online yhteisöön samastuminen on yhteydessä huonoon itsetuntoon.

3.Onko internetissä yksilöön kohdistettu vihapuhe yhteydessä itsetuntoon?

H1 Internetissä kohdistettu vihapuhe on yhteydessä huonoon itsetuntoon.

5 Aineisto ja menetelmät

Käyn läpi seuraavan 5.1 luvun aikana kvantitatiivisesta tutkimusaineistostani ja kuvailen aineiston vastaajia niin sukupuolen kuin iänkin suhteen. Luvussa 5.2 käyn läpi yksityiskohtaisesti regressiomenetelmäni mukaan otettuja muuttujia ja perustelen, mitä muuttujamuutoksia olen tehnyt. Nimittäin kaikkia muuttujia ei voi ottaa regressioanalyysiin mukaan sellaisenaan, vaan niille täytyy ennen analyysyä tehdä tiettyjä muuttujamuunnoksia. Lisäksi 5.3 luvun aikana perustelen, minkä vuoksi menetelmäkseni valikoituivat korrelaatiot ja lineaarinen regressio.

5.1 Vastaajat

Kvantitatiivinen tutkimusaineistoni on osa laajempaa nuorten ja nuorten aikuisten netin käyttöä tutkivaa hanketta *Hate Communities: A Cross National Comparison*, jota rahoitti koneen säätiö 2013–2016 ja jota johtivat Atte Oksanen (Tampereen yliopisto) ja Pekka Räsänen (Turun yliopisto). Tässä tutkimuksessa käyten kyseisen hankkeen aineistoa, jonka kohteena ovat suomalaiset 15–30-

vuotiaat Facebook-käyttäjät. Tämä Facebook-aineisto kerättiin vuoden 2013 huhti-toukokuussa 3 erilaisen kampanjan avulla. Näissä kolmessa erilaisessa kampanjassa oli mahdollista esiintyä 15 erilaista yhdistelmää 4:stä erilaisesta mainostekstistä ja kuvasta. Kaikkiin kyselyyn vastanneiden kesken arvottiin elokuvalippu. Tämän kampanjan mainostekstin jälkeen vastaajalle annettiin lisätietoja tutkimuksesta. Aineiston keräys tehtiin LimeSurvey-tietokoneohjelmalla, ja kysely oli mahdollista tehdä niin tietokoneella kuin älypuhelimellakin. (Oksanen, ym. 2014.) Kyseistä Facebook-aineistoa on käytetty kyseisessä hankkeessa aiemminkin. Räsänen ja hänen kollegansa (2016) tutkivat 15–18-vuotiaita internetuhrien kohteiksi joutuneita suomalaisia internetkäyttäjiä. (Räsänen ym. 2016). Lisäksi aineistoa on käytetty myös vihamateriaalin ja sosiaalisen luottamuksen tutkimiseen 15–18-vuotiaiden nuorten keskuudessa. (Näsi ym. 2015).

Käyttämässäni aineistossa on 15–30-vuotiaita vastaajia. Tutkimukseni pääasiallinen otos rajoittui kuitenkin 15–18-vuotiaisiin, sillä pääasiassa tämän ikäiset nuoret vastasivat kyselyyn. Mikäli olisin tutkinut 15–30-vuotiaita, aineisto olisi ollut vasemmalle vino, (-1,242) Lisäksi 15–18-vuotiaat käyvät kehityksessään läpi samantapaisia nuoruuteen kuuluvia psykologisia, sosiaalisia ja fyysisiä muutoksia. Näin ollen heitä on helpompi vertailla keskenään kuin jos olisin tutkinut koko aineistoa sellaisenaan. Näiden nuorten kehitysvaihe ajoittuu nimenomaan nuoruuden varhaisvaiheeseen ja keskivaiheeseen. Kun tutkimuskohteiksi jäivät nämä 15–18-vuotiaat, otokseeni kuului kaiken kaikkiaan (n=723) eli seitsemänsataakaksikymmentäkolme henkilöä.

5.2 Muuttujat

Olen pro gradu -työssäni erityisesti kiinnostunut itsetunnosta, jota kyselylomakkeessa mitataan yksittäisellä väitteellä ”Minulla on hyvä itsetunto”. Tämä yksittäinen väite on validi ja testattu. Tämä kyseinen väite on otettu Rosenbergin kymmenestä globaalia ja kokonaisvaltaista itsetuntoa mittaavasta väitteestä. Kyseinen väite kuvastaa tyytyväisyyttä itsen kokonaisuutena. (Robins ym. 2012). Tätä mielenkiinnon kohteenani olevaa väitettä on mitattu 10-portaisella likert-asteikolla, jossa asteikko 1 kuvastaa täydellistä tyytymättömyyttä itsen ja asteikon ääripää 10 taas täydellistä tyytyväisyyttä itsen kokonaisuutena. Tämän muuttujan keskiarvo on hieman yli keskitason (M=6,27, SD =2,70) Tämän 1-10-portaisen likertin on todettu olevan hyvin hyödyllinen itsetunnon tutkimisessa, sillä se kykenee erottelemaan hyvän ja huonon itsetunnon toisistaan. (Robins ym. 2012). Kyseisen itsetuntomuuttujan keskiarvot (M) ja keskihajonnat (SD) näkyvät taulukossa 2.

Monien tutkimusten mukaan ikä ja sukupuoli saattavat olla yhteydessä itsetuntoon. (Ata ym. 2007; Baldwin & Hoffman; Frost & McKelvie, 2004; Birndorf ym. 2005; Erolin & Orthin, 2011 Moksnes ym. 2010; Morin ym.2011; Murray, Byrne & Rieger 2011; Robins & Trzesniewski, 2005; Schraml, ym. 2011;). Aion tutkia ja pitää näitä sukupuolta ja ikää tutkimukseni sosiaalidemografisina taustatekijöinä. Koulutustasoa ei ole tässä ikäryhmässä mielekästä tutkia, sillä 15–18-vuotiaat käyvät todennäköisesti peruskoulua tai toisen asteen koulua. Koulutus ei siis ole todennäköisesti tilastollisesti kovin merkitsevä selittäjä. Otos ei ole kovinkaan edustava sukupuolen suhteen, sillä tyttöjä oli kaksi kertaa poikia enemmän, kuten taulukossa 2 on havaittavissa. Tyttöjä oli lähes kaksi kolmasosaa vastanneista (65,1 %) eli 471 henkilöä. Poikia olivat taas loput vastanneista, eli yksi kolmasosa (34,9 %), eli yhteensä 253. Tätä sukupuolen epätasa-arvoista jakautumista voi osaltaan selittää se, että naiset käyttävät sosiaalista mediaa poikia enemmän, joten tytöt luultavasti vastaavatkin poikia todennäköisemmin. (Tilastokeskus 2010) Lisäksi ikäryhmittäinkin vastaajat eivät jakautuneet täysin tasaisesti, sillä 16–17-vuotiaita vastaajia oli eniten. Vastanneita 16-vuotiaita oli 243 eli yksi kolmasosa (33,6 %). 17-vuotiaita oli lähes yksi kolmasosa (30,2 %) eli yhteensä 218 henkilöä. Vastaajista 18-vuotiaita oli kaikkiaan 170 eli hieman alle yksi neljäsosa (23,5 %). 15-vuotiaita vastaajia oli kaikista vähiten eli 92 eli hieman yli yksi kymmenesosan (12,7 %). Kaiken kaikkiaan vastaajat olivat suhteellisen nuoria ($M=16,7$, $SD=1,0$). Nämä viimeksi mainitut arvot näkyvät myös taulukosta 2

Nuoret käyttävät internetiä paljon, sen vuoksi aion ottaa malliini internetin käyttöä kuvaavan muuttujan. Lisäksi internetin käytön on todettu olevan yhteydessä nettiuhriutumiseen. (Helweg-Larsen ym. 2012; Oksanen & Keipi 2013; Livingstone & Helsper 2010; Keipi ym, 2015.) Internetmuuttuja olisi näin ollen samantapainen taustamuuttuja kuin sukupuoli ja ikä. Ennen kuin voisin ottaa internetpalvelimen mukaan lineaariseen regressioanalyysiin, minun täytyy tehdä tästä muuttujasta dummymuuttuja, eli mikäli oli käyttänyt internetpalvelua saa arvon 1 ja mikäli ei ole käyttänyt saa arvon 0. (Nummenmaa 2009, 325-326). Näin pystyin muodostamaan internetpalveluista summamuuttujan. Summamuuttujaan liitin siis kaikki internetpalvelimet, joita vastaaja oli käyttänyt viimeisen kolmen kuukauden aikana. Kyseinen summamuuttuja koostui Facebookista, YouTubeista, suomenkielisestä IRC-Galleriasta, Google +:sta, Habbo:sta, Wikipediasta, My Spacesta, My Lifesta, Tumblr:stä. LiveJournalismista, sanomalehtien keskustelufoorumista, yleisistä keskustelufoorumeista (esim. Suomi24), kuvafoorumeista (esim. Ylilauta), pikaviestintäohjelmista (esim. Windows Live Messenger), kuvapalveluista, (esim. Instagram, Pinteresti ja Flickr), blogeista, Skypestä, anonyymeista verkoista (esim. Tor, Freener), 12 P:stä ja sähköpostista. Tämän nettipalveluiden keskiarvo on suhteellisen suuri ($M=7,9$, $SD=2,8$) Nettipalveluiden käytön

vaihteluväli oli taas 1-22. Kuten taulukossa 2 näkyy kyseisen muuttujien keskiarvot (M) ja keskihajonnat (SD).

Aiemman tutkimuskirjallisuuden perusteella itsetunto syntyy ja muodostuu sosiaalisen peilipalautteen tuloksena. Lisäksi sosiaalisten suhteiden on todettu olevan yhteydessä hyvään itsetuntoon. Näin ollen olen kiinnostunut sosiaalisia suhteita mittaavista muuttujista. Lisäksi olen kiinnostunut vertailemaan internetilmiöitä ja todellisen elämän ilmiöitä keskenään. Yhden muuttujan muodostin sen mukaan, kuinka vahvasti yksilö kokee samastuvansa lähipiiriin, kuten perheeseen, ystäväpiiriin, koulu ja työyhteisöön. Vastaajista hyvin suuri osa kokee samastuvansa perheeseen ($M=4$, $SD=1,1$), ystäväpiiriin ($M=3,9$, $SD=1,1$) ja koulu- tai työyhteisöön ($M=3,4$, $SD=1,1$). Näiden keskiarvot (M) ja keskihajonnat (SD) näkyvät taulukossa 2. Muodostin näistä muuttujista summamuuttujan, täten muuttujan reliabelius kasvaa. Tämän uuden summamuuttujan keskiarvo on suhteellinen korkea ($M=33,3$, $SD=7,7$), jonka alfa on myös suhteellisen korkea ($\alpha=0,7$). Alfa keskiarvon (M) ja keskihajonnan (SD) voi havaita taulukosta 2 ja alfa voi nähdä taulukosta 3. Kuitenkin samalla, kun näitä muuttujia yhdistetään keskenään, ja mitä korkeampi näiden muuttujien välinen korrelaatio on, sitä reliabelimpi on summamuuttuja. Näin ollen siis muuttujan reliabiliteetti kasvaa näiden osa-alueiden määrää kasvattamalla. Näin kuitenkin muuttujia yhdistelemällä hävitetään olennaisesti informaatiota. Tässä tapauksessa itemit korreloivat keskenään välillä [.38, .55] mittarin kokonaispistemäärän kanssa. (Nummenmaa 2009, 290). Eli näin ollen näiden itemien yhdistäminen on mielekästä. Muut offline- eli lähisuhteita mittaavat kysymykset eivät korreloineet keskenään kovinkaan voimakkaasti, siksi summamuuttujaan valikoitui nimenomaiset muuttujat. Online-suhteita tutkin taas yksinomaan nettiyhteisöön samastumista mittaavalla muuttujalla, jonka keskiarvo on keskinkertainen ($M=3,1$, $SD=1,1$). Kyseisen muuttujan keskiarvon (M) ja keskihajonnan (SD) voi nähdä taulukossa 2.

Taulukko 2 ikää, sukupuolta, netinkäyttöä, itsetuntoa, Fb-kavereiden lukumäärää, läheisten ystävien lukumäärää, sekä lähipiiriin samaistumista, että internetyhteisöön samastumista koskevat muuttujat

Muuttuja	Otokseni 15-18-vuotiaat (n=723)				Vaihteluväli	Uhritumis-kokemus	
	M	SD	n	%		Kyllä %(n)	Ei %(n)
Ikä	16,7	1			15-18		
15-vuotiaat			92	13		21,7 (20)	78,3 (72)
16-vuotiaat			243	34		20,6 (50)	79,4 (193)
17-vuotiaat			218	30		21,1 (46)	78,9 (172)
18-vuotiaat			170	24		20,0 (34)	80 (136)
Sukupuoli					1-2		
Nainen			471	65		36,6 (108)	63,4 (363)
Mies			252	35		16,7 (42)	83,3(210)
Netinkäyttö					1-22		
1-22 nettipalvelua	7,9	2,8					
Itsetunto					1-10		
1=erittäin vähän itsetuntoa 10=erittäin paljon itsetuntoa	6,3	2,7					
Fb ystävien lukumäärä					0-2000		
0-2000	307	240					
Tosielämän ystävien lukumäärä					0-1358		
0-1358	18	68,3					
Lähipiiriin samastuminen (summamuuttuja alla luetelluista muuttujista)	33,3	7,7			1-5		
1=en lainkaan, 5= erittäin kiinteästi							
Perheeseen	4	1,1					
Ystäväpiiriin	3,9	1,1					
Koulu-/työyhteisöön	3,4	1,1					
Internetyhteisöön samastuminen					1-5		
1=en lainkaan, 5= erittäin kiinteästi	3,1	1,1					

*** = $p < ,001$; ** = $p < ,01$; * = $p < ,05$.

Taulukko 3. Cronbachin (α) laskettuna komponentille lähipiiriin samastuminen

Komponentti	Selittävä mitattu muuttuja	Cronbach (α)
Lähipiiriin samastuminen	Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi perheeseen? Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi ystäväpiiriin? Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi koulu-/työyhteisöön?	0,72

Havaitsen, että sosiaalisia suhteita mittaavat muuttujat, kuten Facebook-kavereiden lukumäärä ja läheisten ystävyys-suhteiden määrä ovat epälineaarisesti yhteydessä itsetuntoon. Alkuperäinen ystävyys-suhteiden lukumäärän keskiarvo on todella korkea ($M=307$, $SD=240,2$). Lisäksi kasvokkaisten ystävyys-suhteiden lukumäärä on suhteellisen korkea myös ($M=18$, $SD=68,3$). Nämä keskiarvon (M) ja keskihajonnan (SD) arvot ovat nähtävissä taulukosta 2. Regressiomalli olettaa kuitenkin, että muuttujat olisivat lineaarisessa suhteessa toisiinsa. (Nummenmaa 2009, 309). Tutkiakseni näitä kahta muuttujaa teen vinolle Facebook-kavereiden jakaumalla 10-kantaisen logaritmimuunnoksen, ja kasvokkaisten ystävyys-suhteiden jakaumalle olen käyttänyt neliöjuurimuunnosta. Neliöjuurimuunnosta ja 10-kantaista logaritmia käytetään pienten epälineaarisuuksien korjaamiseen. (Tabachnick ja Fidell 2001, 80-82). Korjatun Facebook-kavereiden lukumäärä on suhteellinen alhainen ($M=5,4$, $SD=0,9$) ja läheisten ystävien lukumäärä on vielä hiukkasen alhaisempi ($M=3,0$, $SD=2,9$). Nämä uudet muuttujat pistetään regressiomalliin vanhojen muokkaamattomien muuttujien sijasta, näin mallin selitysosuus paranee huomattavasti, ja näin olleen itsetunnolla ja näillä selittävillä Facebook-kavereilla ja läheisten ystävyys-suhteiden määrällä on täydellinen lineaarinen riippuvuus toisistaan. Ja näin ollen regressioanalyysin lineaarisuusoletus toteutuu.

Nettikiusaamiselle tai netin uhriksi joutumista, eli toisin sanoen itsetuntoa heikentäville tekijöille altistumista, olen tutkinut muuttujalla ”minuun on henkilökohtaisesti kohdistettu vihamielistä tai halventavaa materiaalia.” Tutkiakseni tätä muuttujaa regressiomallissa, muuttuja tulee koodata uudelleen niin kutsutuksi dummy-muuttujaksi. Eli tässä tapauksessa, mikäli ei ole kokenut olevansa uhri saa tällöin arvon 0 ja, mikäli on kokenut uhritumista saa arvon 1. (Nummenmaa 2009, 325-326.) Tehtyäni nämä muuttujamuunnokset voin pistää tämän muuttujan regressiomalliin. Näin ollen uuden muuttujan tulkinta huomattavasti yksinkertaistuu. Kerroin ilmoittaa, kuinka muuttujalla arvon yksi saatava havaintoarvo, eli tässä tapauksessa henkilöt, jotka kokevat olevansa uhreja eroavat ei uhritumista kokeneista. Kun tämä kerroin on positiivinen, se ilmaisee, kuinka paljon suurempi on nettiuhrien itsetunto suhteessa ei-uhrien itsetuntoon. Taulukosta 2 on havaittavissa seuraavien muuttujien keskiarvot (M) ja keskihajonnat (SD) sekä prosenttiosuudet (%). Uuden muuttujan

mukaan aika harva vastanneista koki olevansa uhri ($M=0,2$, $SD=0,4$). Kuitenkin kaikista otokseen kuuluvista henkilöistä, eli 15–18-vuotiaista vastaajista noin hieman yli viidesosa (20 %) kertoi olevansa uhri. Kaikista 15-vuotiaista vastaajista noin yksi viidesosa (21,7 %) kertoi olevansa uhri. Sama osuus oli 16-vuotiaiden keskuudessa myös yksi viidesosa (20,6 %). Vastanneista 17-vuotiaiden keskuudessa taas osuus oli myös yksi viidesosa (21,1 %). Kaikista 18-vuotiaista taas tasan yksi viidesosa (20 %) kertoi olevansa uhri. On olennaista havaita, että uhriutumisen kokemus on hyvin sukupuolittunutta, sillä tytöistä yli yksi kolmasosa (36,6 %) kertoi olevansa uhri, pojista taas vain hieman yli yksi kuudesosa (16,7 %).

5.3 Analyysimenetelmät

Olen tutkimuksessani kiinnostunut, miten monet riippumattomat muuttujat yhdessä vaikuttavat riippuvaan muuttujaan, eli itsetuntoon. Olen kiinnostunut sosiaalidemografisten taustatekijöiden, kuten iän ja itsetunnon yhteydestä itsetuntoon. Olen kiinnostunut myös internetyhteisöön ja lähiyhteisöön samastumisen kokemuksen yhteydestä itsetuntoon. Lisäksi olen kiinnostunut internetissä tapahtuneen vihapuheen kohteeksi joutumisen yhteydestä vihapuheen uhrin itsetuntoon. Näin ollen tilastollisiksi analyysimenetelmikseni valikoituivat yhteyden voimakkuutta tutkiva korrelaatiokertoimet sekä lineaarinen regressio, joka tutkii tämän havaitun yhteyden luonnetta. Käyn seuraavaksi läpi monen muuttujan lineaarisen regression oletusta, eli selittävien muuttujien itsetuntojakauman normaalijakautuneisuutta.

Regressioanalyysi menetelmänä tarkastelee muuttujien välisiä lineaarisia yhteyksiä. Korrelaatio taas puolestaan kuvaa ainoastaan sitä, kuinka voimakasta riippuvuussuhde kahden muuttujan välillä on. (Nummenmaa 2009, 309.) Näiden muuttujien välinen yhteys voi olla joko positiivista tai negatiivista. Positiivinen yhteys on kyseessä esimerkiksi silloin, kun sosiaalisten suhteiden määrän kasvaessa itsetunto merkittävästi paranee. Negatiivinen yhteys on taas kyseessä erityisesti silloin, kun yksilön runsas nettipalveluiden käyttö olisi yhteydessä itsetunnon huononemiseen. Täydellinen positiivinen korrelaatio on kyseessä silloin, kun kerroin on 1 ja täydellisessä negatiivisessa korrelaatioissa muuttuja saa arvon -1. Näiden korrelaatiokertoimien avulla on mahdollista ennustaa henkilöiden mittaustuloksia. Eli korrelaatiokertoimia tarkastelemalla voi saada esimerkiksi tietää, että itsetunto on yhteydessä läheisten ystävyyssuhteiden määrään, mutta sosiaalisilla suhteilla ei voida ennustaa itsetunnon määrää varsinaisesti. (Nummenmaa 2009, 277.) Eli tällöin ennustamiseen tarvitsen nimenomaisesti matemaattisen mallin, eli lineaarisen regressiomenetelmän. Käytän itse asiassa työssäni enter-menetelmää, sillä haluan määrittää malliin tulevat muuttujat tutkimuskirjallisuuden

perusteella. Haluan erityisesti tutkia, kuinka hyvin tutkimushypoteesini sopivat aineistoon. (Nummenmaa 2009, 317). Näin ollen valitsin tutkimuskirjallisuuden perusteella selitettäviksi muuttujiksi online- ja offline- ystävyys-suhteiden määrän, itse muodostamani summamuuttujan, itsen kokemisen uhrina, sekä kontrollit, kuten iän, sukupuolen ja internetin käytön.

Regressiomalli edellyttää, että jakauma on jakautunut normaalisti. (Nummenmaa 2009, 315-316.) Valitettavasti itsetunnon jakauma ei ole jakautunut normaalisti Kolmogorov-Smirnovin testin mukaan (Kolmogorov-Smirnov =.158, $p < 0,05$.) Kuitenkin otoskoko on sen verran suuri ($n=723$), josta itse malliin tuli puuttuvien havaintojen vuoksi yhteensä 609 henkilöä, jolloin tästä normaalijakaumaoletuksesta voidaan tinkiä (Nummenmaa 2009, 316). Lineaarisessa regressioanalyysissä otoskoon tulisi olla 50, mutta mielellään 100 havaintoyksikköä (Nummenmaa 2009, 315-316). Lisäksi itsetuntojakauma on hyvin lineaarinen.

6 Tulokset

Seuraavaksi tarkastelen muuttujien välisten lineaaristen yhteyksien voimakkuutta, eli korrelaatioita. Lineaarinen regressiomenetelmä olettaa, että muuttujat ovat lineaarisesti yhteydessä toisiinsa. Kuitenkaan nämä muuttujat eivät saisi olla liian voimakkaasti yhteydessä toisiinsa eli, kollineaarisia. Kollineaarisuus siis tarkoittaa, että mallia selittäisiin samalla vaihtelulla kahteen kertaan, eli näin ollen toinen selittäjä saattaa näyttää selittävän huonosti kyseistä ilmiötä, mikä kuitenkin johtuu siitä, että toinen näistä muuttujista on syönyt toisenkin selitysvoinman. (Nummenmaa 2009, 315–316.) Erityistä kollineaarisuudesta kertoo 0,9 tai sitäkin korkeampi korrelaatio kahden muuttujan välillä. (Tabachnick ja Fidell 2001, 82–83). Käyn seuraavaksi läpi korrelaatiokertoimia ja kollineaarisuusoletuksen toteutumista. Kuten taulukosta 4 voi katsoa. Tämän jälkeen tarkastelen, mitkä muuttujat selittävät tilastollisesti merkitsevästi itsetuntoa, mikä on kyseisen mallin selityssaste, ja tarkastelen jännösten normaalijakautuneisuutta. Nämä arvot ovat nähtävillä taulukosta 4.

Seuraavaksi tarkastelen korrelaatiomatriisista (taulukko 4) muuttujien välisiä yhteyksiä toisiinsa, ja lineaarisen regression multikollineaarisuus-oletuksen toteutumista. On selvää, että sukupuoli ja itsetunto ovat negatiivisesti yhteydessä toisiinsa $r = -0,235$, $p < 0,01$, eli tytöillä on poikia alhaisemmat pistemäärät itsetunnossa. Netinkäyttö ja itsetunto ovat myös negatiivisesti yhteydessä toisiinsa $r = -0,150$, $p < 0,01$. Eli mitä korkeampi itsetunto, sitä vähemmän yksilö käyttää nettiä. Vihapuheen kohteeksi joutuminen ja itsetunto ovat negatiivisesti yhteydessä toisiinsa $r = -0,142$, $p < 0,01$. Eli aika järkeenkäyvästi vihapuheen kohteeksi joutuneilla yksilöillä on alhaisemmat pistemäärät itsetunnossa.

kuin henkilöllä, joka ei ole joutunut vihapuheen kohteeksi. Lähiyhteisöön, kuten kotiin, ystäviin tai koulu- tai työyhteisöön samastuminen ja itsetunto ovat positiivisesti yhteydessä toisiinsa $r=0,478$, $p<0,01$. Eli mitä voimakkaammin henkilö samastuu lähipiiriin, sitä parempi itsetunto kyseisellä henkilöllä on. Läheisten ystävyys-suhteiden lukumäärä ja itsetunto ovat positiivisesti yhteydessä toisiinsa $r(607)=0,150$, $p<0,01$, eli mitä enemmän yksilö on raportoinut todellisen elämän ystävyys-suhteita, sitä parempi itsetunto hänellä on. Ikä ja nettiyhteisöön samastuminen ovat keskenään negatiivisesti yhteydessä toisiinsa $r=-0,146$, $p<0,01$. Eli mitä nuorempi yksilö, sitä voimakkaammin kokee samastumista nettiyhteisöön. Myös nettiyhteisöön samastuminen ja sukupuoli ovat negatiivisesti yhteydessä toisiinsa $r=-0,171$, $p<0,01$, eli pojat samastuvat tyttöjä voimakkaammin nettiyhteisöön. Lähiyhteisöön, kuten kotiin, ystäviin tai koulu- tai työyhteisöön samastuminen ja sukupuoli ovat negatiivisesti yhteydessä toisiinsa $r=-0,135$, $p<0,01$, eli pojat samastuvat voimakkaammin lähiyhteisöön kuin tytöt. Sukupuoli ja läheisten ystävyys-suhteiden lukumäärä ovat negatiivisesti yhteydessä toisiinsa $r=-0,192$, $p<0,01$, eli pojat raportoivat tyttöjä enemmän läheisiä ihmissuhteita. Nämä arvot ovat havaittavissa taulukosta 4.

Vihapuheen kohteeksi joutumisella ja netinkäytöllä on positiivinen yhteys toisiinsa $r=0,151$, $p<0,01$. Eli mitä enemmän käyttää internetissä erilaisia palveluita, sitä todennäköisemmin kokee olevansa uhri. Internetyhteisöön samastuminen ja vihapuheen kohteeksi joutuminen ovat positiivisesti yhteydessä toisiinsa $r=0,139$, $p<0,01$. Eli mitä enemmän kokee samastumista johonkin internetyhteisöön, sitä voimakkaammin yksilö kokee olevansa uhri. Netinkäyttö ja internet yhteisöön samastuminen ovat positiivisesti yhteydessä toisiinsa $r=0,127$, $p<0,01$. Eli mitä enemmän käyttää internetin eri palveluita, sitä voimakkaammin yksilö samastuu johonkin nettiyhteisöön. Samastuminen johonkin nettiyhteisöön ja samastuminen lähiyhteisöön ovat myös yhteydessä toisiinsa positiivisesti $r=0,332$, $p<0,01$), eli mitä voimakkaammin yksilö kokee kuuluvansa lähiyhteisöön, kuten koti, perhe tai työ- tai kouluyhteisöön, sitä voimakkaammin yksilö kokee kuuluvansa myös internetyhteisöön. Nämä arvot näkyvät myös taulukosta 4.

Läheisten ystävyys-suhteiden lukumäärä ja nettiyhteisöön samastuminen ovat positiivisesti yhteydessä toisiinsa $r=0,149$, $p<0,01$, eli mitä enemmän yksilöllä on läheisiä ystävyys-suhteita, sitä todennäköisemmin hän kokee samastuvansa internetyhteisöön. Läheisten ystävyys-suhteiden lukumäärä ja lähiyhteisöön samastuminen ovat positiivisesti yhteydessä toisiinsa $r=0,308$, $p<0,01$, eli mitä enemmän yksilöllä on läheisiä ystävyys-suhteita, sitä voimakkaammin samastuu koti, ystävyys, koulu- ja työyhteisöön. Läheisten ystävyys-suhteiden lukumäärä ja facebook-kavereiden lukumäärä ovat positiivisesti yhteydessä toisiinsa $r=0,221$, $p<0,01$. Nämä arvot näkyvät taulukosta 4

Nettilyhteisöön samastuminen ja itsetunnon välillä on positiivinen yhteys $r=0,098$, $p<0,05$) eli mitä voimakkaammin yksilö kokee kuuluvansa nettilyhteisöön, sitä korkeampi itsetunto kyseisellä yksilöllä on. Internetin käyttö ja lähiyhteisöön samastuminen ovat negatiivisesti yhteydessä toisiinsa $r=-0,122$, $p<0,05$, eli mitä vähemmän käyttää internetiä sitä voimakkaammin samastuu myös lähiyhteisöön. Internetin käyttö ja läheisten ystävyys-suhteiden lukumäärä ovat negatiivisesti yhteydessä toisiinsa $r=-0,099$, $p<0,05$ eli mitä vähemmän yksilöllä on ystäviä, sitä enemmän yksilö käyttää myös internetiä. Samastuminen lähiyhteisöön, kuten koti, ystävyys, koulu ja työyhteisöön ja Facebook-kavereiden määrä on positiivisesti yhteydessä toisiinsa $r=0,308$, $p<0,05$. Eli mitä enemmän yksilöllä on Facebook-kavereita, sitä voimakkaammin yksilö samastuu omaan lähipiiriinsä. Nämä viimeksi mainitut arvot näkyvät taulukossa 4.

Kuitenkaan korrelaatiot eivät vielä kerro täyttä totuutta multikollineaarisuudesta, sillä tulkitsemme colinearity statistic- taulukon arvoja tolerance-tilukoksta ja havaitsem, että multikollineaarisuus arvot ovat tolerance-sarakkeen kohdella kaikkien muuttujien kohdella lähellä ykköstä ja suurempia kuin 0,3. Lisäksi taulukosta näkee, että tolerance on alle 4:n, eli selittäjät eivät korreloi liian vahvasti keskenään, eli lineaarinen regressio on sallittu menetelmä. Nämä viimeksi mainitut arvot näkyvät taulukosta 5. Toleranssilla tarkoitetaan sitä osuutta selittävän muuttujan vaihtelusta, jota muut mallissa olevat selittävät muuttujat eivät kykene selittämään. Toleranssin arvo on sitä parempi, mitä lähempänä ykköstä on sen arvo. Eli näin ollen lineaarinen regressio on sallittu menetelmä.

Taulukko 4 Korrelaatiot (Pearson): itsetunto, ikä, sukupuoli, nettiuhri, netinkäyttö, samastuminen nettiyhteisöön, samastuminen lähiyhteisöön, offline ystävien lukumäärä, fb ystävien lukumäärä

Muuttujat	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.itsetunto	–								
2.ikä	-0,015	–							
3.sukupuoli	-0,235**	0,047	–						
4.nettiuhri	-0,142**	-0,016	0,047	–					
5.netinkäyttö	-0,150**	-0,038	0,108*	0,151**	–				
6.samastuminen nettiyhteisöön	0,098*	0,146**	0,171**	0,139**	0,127**	–			
7.samastuminen lähiyhteisöön	0,478**	-0,034	0,135**	0,188**	-0,122*	0,332**	–		
8.Läheisten ystävien lkm	0,150**	-0,118*	0,192**	0,017	-0,099*	0,149**	0,308**	–	
9.fb-kavereiden lkm	0,074*	-0,011	-0,001	0,045	-0,022	-0,015	0,123*	0,221**	–

** = merkitsevyys $p < 0,01$ (2-suuntainen); * = merkitsevyys $p < 0,05$ (2-suuntainen)

Seuraavaksi tarkastelen arvoja, jotka voivat havaita taulukosta 5. Ensiksi tarkastellaan variables entered/removed –taulukkoa. Näin havaitaan, että niin Facebook-kavereiden määrä, sukupuoli, ikä, nettiuhri, internetpalveluiden käyttö, lähiyhteisöön samastuminen kuten myös internetyhteisöön samastuminen ovat itsetunnon selittäjiä mallissa. Varianssi-analyysitaulukosta nähdään, että malli sopii aineistoon ($F(8,600)=27,86$, $p<.01$) Mallin selitysaste R^2 on 0,261, eli suhteellisen hyvä, eli itsetuntoa selittävillä muuttujilla voidaan selittää reilu yksi neljäsosa (26,1 %) itsetuntomuuttujan vaihtelusta.

Coefficients-taulukosta, eli taulukosta 5 näkee, mitkä selittäjät ovat sopivia malliin. Näin ollen itsetuntopistemäärää (1–10 portainen likert) voi ennustaa sukupuolella ja lähiyhteisöön, kuten perhe, ystäväpiiriin ja koulu- tai työyhteisöön samastumisella. Tällöin itsetuntopistemäärää voi mitata kaavalla $-1,051 + 0,165$, jossa sukupuoli 1=tyttö ja 2=poika. Tällöin lähiyhteisöön samastumisen skaala on 1–5 poikien itsetuntopistemäärät olivat tällöin 1.051 tyttöjä suuremmat. Vastaaajien

itsetuntopistemäärät lisääntyivät aina 0,165 verran, kun yksilön oma arvio samastumisestaan lähiyhteisöön nousee yhdellä yksilöllä viisiportaisessa likertin skaalassa.

Taulukko 5. Lineaarinen regressio selitettävänä muuttujana itsetunto

Muuttuja	Standardoimattomat kertoimet		Standardoidut kertoimet	Kollineaarisuusarvot			
	B	SE B		t	p	Toleranssi	VIFF
sukupuoli	-1,051	0,209	-0,182	-5,019	0,000	0,926	1,080
ikä	-0,02	0,099	-0,007	-0,207	0,836	0,966	1,035
netinkäyttö läheisten	-0,06	0,035	-0,063	-1,73	0,084	0,924	1,082
ystävien lukumäärä	-0,028	0,035	-0,031	-0,799	0,424	0,828	1,208
facebook-kavereiden lukumäärä	0,069	0,103	0,024	0,672	0,074	0,898	1,113
nettiuhri	-0,164	0,233	-0,026	-0,703	0,483	0,934	1,071
lähiyhteisöön samastuminen	0,165	0,014	0,471	11,671	0,000	0,746	1,340
internet yhteisöön samastuminen	-0,174	0,094	-0,073	-1,863	0,063	0,766	1,272
$R^2 = 0,271$ (adj. 0,261) $F = 27,860$ $p < 0,001$							

Plots-valintaikkunasta tutkitaan jäännösten normaalijakautuneisuutta. Itse asiassa jäännösten jakauman tarkastelun on todettu antavan tietoa riippuvan muuttujan, eli itsetunnon ennustetuista arvoista ja tämän ennustetun virheen normaalijakautuneisuudesta, lineaarisuudesta ja homoskedastisuudesta. (Tabachnick ja Fidell 2001, 119) Eli seuraavaksi siirrän Plots-valintaikkunasta ZPRED (normitettu ennuste) x-akselille muuttujaksi ja ZRESID (normitettu jäännös) y-akselille muuttujaksi. Sirontakuvioista näkee, että jäännöstermien osalta malli toimii niin kuin sen pitääkin toimia. Tässä yhteys on negatiivinen, sillä jäännöstermien suuruus pienenee havaittujen arvojen kasvaessa. (Nummenmaa 2009, 324.) Havaitaan, että jäännöskuvio on suhteellisen lineaarinen, eikä ole kauheasti mitään varianssien yhtäsuuruuden rikkomuksia myöskään. Lisäksi tarkastelen jäännösten normaalijakautuneisuutta samassa ikkunassa, jolloin valitsen plots-painikkeesta Normal probability plotin, josta havaitsen, että jäännökset noudattavat erittäin hyvin normaalijakaumaa. (liite 1) Itse asiassa Tabachnickin ja Fidellin (2001, 77) mukaan jäännöstermien normaalijakautuneisuus kertoo itse asiassa enemmän lineaarisen regression menetelmän sallivuudesta kuin normaalijakaumatestit, kuten käyttämäni Kolmogorov-Smirnovin testi.

7 Johtopäätökset

7.1 Yhteenvetoa tuloksista

Analyysieni perusteella vastaukseni ensimmäiseen hypoteesiini tutkimuskysymykseeni sosiaalidemografisten taustatekijöiden yhteydestä itsetuntoon toteutuvat tutkimuksessani osittain. Hypoteeseinani oli, että onko sukupuoli ja ikä yhteydessä itsetuntoon. Sukupuoli on merkitsevästi yhteydessä itsetuntoon, eli pojilla on tyttöjä parempi itsetunto. Näin ollen tutkimukseni kykenee toistamaan lukuisat aikaisemmat tutkimustulokset tyttöjen ja poikien itsetunnon eroista. Itse asiassa sukupuolien erot ovat tässä nimenomaisessa kehitysvaiheessa selkeät, sillä tytöillä alkaa puberteetti usein poikia aiemmin. Hyvin monet tutkimukset eivät ole yksimielisiä iän yhteydestä itsetuntoon. Tutkimuksessani 15–18-vuotiaiden itsetunto ei myöskään merkitsevästi eroa toisistaan. Tämä saattaa kyllä osittain selittyä nuorten elävän samaa kehitysvaihetta, ja näin ollen he eivät eroa itsetunnon suhteen paljonkaan toisistaan. Lisäksi aikaisempienkin tutkimusten mukaan nuorten itsetunnon tutkimuksen tulokseen on vaikuttanut paljon käytetyt itsetuntomittarit.

Analyysieni perusteella toinen tutkimuskysymykseni toteutuu osittain. Tämä tutkimuskysymykseni koski nimenomaisesti internetyhteisön ja lähiyhteisöön kuulumisen kokemusta. Analyysieni perusteella summamuuttuja, eli lähiyhteisöön, kuten koti, ystävyys, koulu ja työyhteisöön samastuminen on yhteydessä itsetuntoon. Kuitenkaan internetyhteisöön samastuminen ei ole yhteydessä itsetuntoon. Eli näin ollen internet ei voi korvata kasvokkain tapahtuvaa vuorovaikutusta. Kuitenkin läheisten ystävien lukumäärä ei ole tilastollisesti merkitsevä selittäjä, kuten ei myöskään Facebook-kavereiden lukumäärä.

Kolmas tutkimuskysymykseni uhriutumiskokemuksen yhteydestä itsetuntoon ei toteudu ollenkaan. Toisaalta tämä tutkimustulos on hyvin positiivinen eli uhriutumisen kokemuksella ei ole yhteyttä heikentävästi itsetuntoon. Kuitenkaan mallissani ei ole ollenkaan tavallisen elämän uhriutumiskokemusta mittavaa muuttujaa, eli mallissani uhriutumista kokeneet voivat olla uhreja todellisessakin elämässä tai sitten eivät ole. Lisäksi malli ei selitä myöskään, mitä vähemmistöryhmää vihamateriaalin kokenut on edustanut. Uhriutumiskokemus on hyvin sukupuolittunutta: naiset kokevat miehiä huomattavasti enemmän olevansa uhreja. Analyysieni perusteella tytöistä noin kolmasosa ja pojista taas hieman yli kuudesosa kertoi olevansa uhreja. Kuitenkaan kaiken kaikkiaan uhreja on koko otoksesta viidesosa eli hyvin pieni osa. Ja kaikista eri ikäisistä 15–18-vuotiaista vastaajista viidesosa koki olevansa uhri.

7.2 Johtopäätökset aiemman kirjallisuuden valossa

Teknologia on tulollaan monipuolistanut länsimaisten ihmisten elämää, mutta samalla monesta asiasta on tullut huomattavasti monimutkaisempaa. Teknologian kehitys ja yhteiskunta vaikuttavat molemmat toisiinsa. Teknologia on muuttanut arkielämässä monia asioita. Yksittäisen opiskelijan arjessa teknologian kehitys näkyy hyvin merkittävänä, opintokokonaisuuksien suorittamiselle on monia erilaisia mahdollisuuksia, voi osallistua verkkokurssille, suorittaa kotoa käsin tenttejä. Hyvin moneen asiaan vastaus löytyy internetistä. Sosiaalisen median tulo muutti merkittävästi perinteisen median määritelmää. Nuoret käyttävät suuresti sosiaalista mediaa, ja osallistuvat kommentoimalla ja kirjoittamalla sosiaalisen median sisällön tuottoon, ja käyttäjät luovat yhdessä yhteisiä merkityksiä. Teknologian kehitys vaikeuttaa sosiaalisen median tarkkaa määritelmää, sillä sosiaalisen median sovellukset ovat hyvin suosittuja, ja käyttäjien toiveet ja tavat hyödyntää sovelluksia elävät ennalta ennustamattomalla tavalla. Internet ei ole sinänsä hyvä eikä paha, vaan sitä voi käyttää hyvin moneen eri tarkoitukseen. Sosiaalinen media tarjoaa tietoa kaikille tasapuolisesti, lisäksi se on nuorelle tärkeä oman identiteettinsä ilmaisun väline. Kuitenkin demokratian ihanne edellyttää, että kaikilla yhteiskunnan jäsenillä on yhtäläinen pääsy internetiin, mutta tämä ei luonnollisestikaan toteudu, mikäli kaikki eivät sinne pääse. Lisäksi teknologian käyttö voi tuntua vanhemmista sukupolvista yllättävän hankalalta, kuitenkin hyvin moni arkipäiväinen asia, kuten laskujen maksaminen ja sähköpostin käyttäminen tapahtuvat internetin välityksellä. Näin ollen vanhemmat sukupolvet saattavat olla tietynlaisessa syrjäytymisvaarassa. Lisäksi sosiaalisen median kaupallisuudesta ei paljoa puhuta, sillä sosiaalisen median taustalla oleva teknologia mahdollistaa henkilökohtaisten tietojen keräämisen, eli mitä enemmän itsestään kertoo sosiaalisen median palvelulle, sitä enemmän yksilöön kohdistuu mainontaa, jota tietoa yritykset käyttävät hyödykseen kohdennetussa mainonnassaan.

Sosiaalisen median syntyhistoriasta lähtien on käyty keskusteltua sananvapauden ja vihapuheen välisestä rajanvedosta. Sananvapaudella on usein perusteltu vihapuheen kertomista, eli oikeutta sanoa rehellisesti yhteiskunnassa oman mielipiteensä. Kuitenkin sananvapautta ei saisi mitenkään käyttää väärin, toisia ihmisiä loukatakseen. Useimmiten vihamateriaalin kohteeksi joutuu nimenomaisesti vähemmistöryhmiin kuuluvat ihmiset, kuten maahanmuuttajat, kehitysvammaiset, seksuaaliset vähemmistöt, ja eri uskontoryhmään kuuluvat henkilöt. Vähemmistöryhmillä on huonommat oikeudet saada omaa ääntään kuuluviin ja osallistua yhteiskunnan päätöksentekoon kuin

valtaväestöön kuuluvilla henkilöillä. Useimmiten vähemmistöryhmien poikkeava ulkonäkö lisää riskiä joutua uhriksi.

Viime aikoina vihapuheesta on keskusteltu paljon eri medioissa. Kuitenkaan vihapuhe ei sinänsä ilmiönä ole lainkaan uusi. Toisen maailmansodan aikaiset julmuudet toivat itse asiassa vihapuheen ensimmäistä kertaa yhteiskunnalliseen keskusteluun. Lisäksi Suomeen vuonna 2015 tullut maahanmuuttaja-aalto sai aikaan valtavan maahanmuuttopolitiikkaan liittyvän keskustelun. Kuitenkin osaltaan vihapuheen tuottaminen on itse asiassa opittua käytöstä, ja seurausta sosialisatiosta, joten sen tuottoon vaikuttavat suuresti kulttuuriset ja ympäristölliset seikat. Näin ollen yhteiskunta voi omalta osaltaan hallita vihapuheen tuottoa. Sosiaalistuessaan yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi, yksilö omaksuu tietynlaiset arvot ja siihen liittyvät käyttäytymisnormit. Näin ollen yhteiskunta pystyy toiminnallaan muokkaamaan vihapuhetta ja sen tuottoa.

Suomessa käytetään laillisuusperiaatetta, eli henkilöä ei voida rangaista, ellei hän ole tehnyt laissa kuvattua rikosta. (Harsia 2002, 8). Kuitenkaan kaikki rikokset eivät tule ilmi, ellei uhri tee asiasta rikosilmoitusta. Rikosilmoituksen tekeminen on välttämätön, jotta asia tulee viranomaisten, kuten poliisin tietoon. (Kjällman 2011c, 178.) Suomen lainsäädäntö on kuitenkin peräisin paperiajalta, jolloin sosiaalista mediaa ei ollut vielä olemassakaan. Eli edes rikoslaki ei ole pysynyt nopean ja dynaamisen teknologian kehityksen vauhdissa. Näin ollen poliisin ja yksittäisen internetin käyttäjän on vaikeaa erottaa, mikä on rikos ja mikä ei ole. Kaikki eettisesti arveluttava toiminta ei ole rikollista. (Forss 2014, 187.) Teknologian dynaaminen ja nopea kehityksen vuoksi on hyvin vaikea ottaa lainvalmisteluissa huomioon internet ja sosiaalinen media. Lainsäädäntöä pitäisi koko ajan muuttaa, jotta se pysyisi ajan tasalla yhteiskunnan ongelmissa, joita internet ja sosiaalinen media ovat tuoneet mukanaan. (Kostiainen 2014, 6.)

Vihapuhe selvästi haittaa koko yhteiskuntaa. Näin ollen rasistinen ilmaisu voi uhata merkittävästi demokratian ja tasa-arvon toteutumista. Kun yksilö on joutunut vihapuheen kohteeksi, hänen kunniaansa on loukattu. Ihmiset kokevat usein hyvin loukkaavina ilmaiset, jotka koskevat sitä vähemmistöryhmää, johon he kuuluvat. Vihapuhe on yhteydessä vihapuheen kohteeksi joutuneen uhrin mielenterveyden heikkenemiselle, hänen itsetuntonsa ja turvallisuuden tunteensa on heikentynyt. Vihapuheen kohteeksi joutuminen kaventaa ja hankaloittaa uhrin elämää, sillä uhri pelkää joutuvansa vihapuheen kohteeksi toistamiseen. Vihapuheen kohteeksi joutunut uhri usein välttelee ja pelkää paikkoja, joissa häneen on kohdistettu vihapuhetta.

Vihapuhe heikentää uhrin luottamusta yhteiskuntaan heikentämällä luottamusta virkamiehiin ja yleistynyttä turvallisuuden tunnetta. Yksilö ei koe olevansa turvallinen siinä yhteiskunnassa, jossa

hän elää. Yksilö ei koe oloansa turvalliseksi siinä nimenomaisessa yhteiskunnassa. Lisäksi vihapuheen on todettu luovan tietynlaisia mielikuvia kyseisestä ihmisryhmästä, jotka on hyvin vaikea kitkeä pois. Nämä mielikuvat hankaloittavat tämän ihmisryhmän toimeentuloa yhteiskunnassa. (Ilman 2005, 28; Delgado & Stefanic 1997, 4-10.) Yhteiskunnalla vihapuheelle sallimisessa haitallista on rasistiselle puheelle turtuminen, pidemmällä tähtäimellä yhteiskunnassa voidaan jopa sallia vihapuhe olennaisena osana yhteiskuntaa. (Keegstra (1990), Kanada) Tämä taas voi jopa murentaa kyseisen ryhmän jäsenten itsetuntoa, ja tällöin vähemmistöryhmän edustajat eivät voisi osallistua täysipainoisina yhteiskunnan jäseninä yhteiskunnan päätöksentekoon, sillä heidän näkemyksiä, arvoja ja mielipiteitä pidettäisiin alempiarvoisimpina kuin muiden näkemyksiä. Näin ollen rasistiselle ja rasististen näkemyksien sallimisella mahdollistuisi valtaväestön tekemä vähemmistöjen alistaminen ja ohjailu. (McGonagle 2011, 328-329.) Lisäksi vihamateriaalilla on ilmiönä ja kokonaisuutena hyvin negatiivinen vaikutus yleisestikin mielenterveyteen ja itsetuntoon. Näin ollen vihapuheen kriminalisointi on hyvin perusteltua. (HE 44/2002 vp, 192; Delgado & Stefanic 2004, 23; Barendt 2005, 171; Ilman 2005, 1.)

Lisäksi yhteiskunnasta kertoo jotakin hyvin hälyttävää se, että Korhosen ja hänen kollegojensa (2016) tekemän vihapuheselvityksen mukaan vihapuheen uhriksi joutuneista 13–24-vuotiaista nuorista 82 % ei raportoinut tapauksesta kenellekään, 25–44-vuotiaista nuorista taas 76 % ja yli 44-vuotiaista taas 66 %. Nämä ihmiset eivät kertoneet kenellekään tapahtuneesta, sillä he eivät uskoneet, että sille olisi tehty mitään, mikä myös kertoo jotakin siitä yhteiskunnasta, jossa nämä ihmiset elävät. Useimmissa vihapuheesta kertovista lähteistä keskusteltiin lähinnä vihapuheesta yleisenä ilmiönä, eikä lainkaan puututtu siihen, miten vihapuhetta voisi yhteiskunnassa vähentää. Oikeastaan vihapuhetta säännöstellään erilaisilla laeilla, mutta ei ollut lainkaan puhetta siitä, miten vihapuhetta voidaan vähentää käytännöllisin keinoin yhteiskunnassa.

Tutkimuksessani otokseeni kuului peruskoulua ja toisen asteen koulua käyviä 15–18-vuotiaita nuoria. Heihin kohdistuva vihapuhe saattaa olla osa koulukiusaamista, tai nuori voi joutua tuntemattoman henkilön vihankohteeksi internetissä. Ihan yhtä hyvin aikuinenkin voi joutua vihapuheen kohteeksi internetissä. Aikuisten on myös todettu kiusaavan internetissä ihan yhtä paljon kuin lasten. Itse asiassa internetkiusaaminen voi olla vakavana hyvin samanlaista kuin vihamateriaalin levittäminen, eli se lähentelee vakavuutensa suhteen rikosta, kuten kunnianloukkausta. Eli mikäli internetin avulla kiusaava nuori on täysi-ikäinen hänen voi katsoa olevansa vastuussa tekemisistään, ja näin ollen hänet voidaan tuomita rikoksesta. Eli näin ollen nykyaikana, kun teknologia on hyvin kehittynyttä, pitäisi koulukiusaamiseen puuttua yhä suuremmalla syyllä. Internetkiusaaminen voi nimittäin olla salasanojen ja henkilöllisyyden varastamista, toisena henkilönä esiintymistä, uhkaamista, pilan

tekemistä, seksististä vihjailua, ehdottelua ja seksuaaliselle materiaalille altistamista vastapuolen sitä tahtomatta. Lisäksi internetkiusaaminen voi olla ryhmän ulkopuolelle jättämistä, juorujen, valheiden ja toisen yksityisasioiden levittämistä. Internetissä on helppoa sanoa toiselle positiivisia ja negatiivisia asioita, loukkauksia on helppo kirjoitella toiselle, ja kiusaaja voi saada suuren yleisön kannustamaan kiusaamistaan, mikä voi puolestaan motivoida yhä suurempien ilkeyksien kertomiseen. Lisäksi internetiin solvaukset voivat jäädä hyvin pitkäksi aikaa. Internetkiusaaminen on hyvin yleistä, kolme viidesosaa on joutunut Huhtalan (2007) mukaan tuntemattoman henkilön kiusaamaksi. Koulukiusaamisen on todettu vaikuttavan yksilön psykologiseen terveyteen, aiheuttaen pelkoa, ahdistuneisuutta ja heikentynyttä itsetuntoa, sekä useita psykosomaattisia oireita, kuten vatsakipua, päänsärkyä ja ruokahalun muutoksia. Lisäksi pitkäaikaisen kiusaamisen on todettu hankaloittavan uhrin ihmissuhteiden luontia ja ylläpitoa sekä vaikuttavan yleisesti heikentynyttä itsetuntoa ylläpitäväksi. Kun taas internetissä tapahtuva kiusaaminen liittyy olennaisena osana koulukiusaamiseen, sitä voi olla hyvin vaikea päästä pakoon omassa kotoaan, sillä nuoret käyttävät internetiä päivittäin.

Internet ei ole sinänsä hyvä eikä paha, vaan sitä voi käyttää yhtäläisesti molempiin tarkoituksiin. Lisäksi internet on nuorille hyvin tärkeä. Sosiaalisen median avulla nuori pystyy ilmaisemaan identiteettiään, ja liittyä erilaisiin ryhmiin omien mielenkiinnonkohteidensa ja harrastustensa perusteella. Sitä millainen yksilö on sosiaalisessa mediassa, kutsutaan online-minuudeksi. Käsitteiden online- ja offline-minuuksien erojen teko on hyvin monimutkaista. Toisaalta näiden käsitteiden suuret erot heijastelevat teknologian kehitystä, eli Web 1.0 kehitystä Web 2.0:ksi. Toisaalta jako on hieman teennäinen, sillä nykyinen teknologia on mahdollistanut älylaitteiden käytön, jolloin yksilö voi olla yhteydessä kenen tahansa kanssa milloin vain. Joidenkin käsitysten mukaan nämä minuudet ovat täysin erilaisia, toisten näkemysten mukaan online-minuuteen vaikuttaa vahvasti offline-minuuden ominaispiirteet, kuten kansalaisuus, ulkonäkö, ammatti ja perhetausta. Toisten näkemysten mukaan yksilön oma henkilöhistoria ja kokemus vaikuttavat olennaisesti online-minuuteen. Lisäksi sosiaalisen median sovellusten, kuten Facebookin avulla ollaan yhteydessä offline-maailmassa kaukana ja lähellä asuvien henkilöiden kanssa. Näin ollen online- ja offline-minuudet ovat hyvin toisiinsa kietoutuneita käsityksiä. Kuitenkin internet on muuttanut identiteetin käsitettä hyvin liukuvaksi. Tämä online minuus voi olla hyvin monessa eri sosiaalisen median sovelluksessa erilainen, ja internetryhmän anonyymisyys vaikuttaa siihen merkittävästi. Yksilö voi esiintyä täysin omalla nimellään tai salanimellään. Tämä online-identiteetti saattaa olla sellainen kuin mitä yksilö haluaisi olla, eli yksilö voi ilmaista onlinemaailmassa sosiaalisesti suotavia ominaisuuksia, kuten älykkyyttä ja huumorintajua. Tätä oman julkisen itsen hallintaa kuvataan termillä kasvotyö, sillä

kuvataan keinoja, jolla yksilöt pyrkivät ylläpitämään sosiaalista persoonaansa. (Goffman 1959, 1–3). Yksilö saa palautetta omasta toiminnastaan, tämä palaute voi puolestaan olla positiivista tai negatiivista. Tämän palautteen nuori sisäistää osaksi minäkäsitystään, eli itsetuntoa. Näin ollen jopa internetissä vertaileminen itseämme toisiin saamme käsityksen, millaisia olemme.

Internetissä voi viestitellä multimodaalisesti, eli kuvien, tekstien ja videoiden avulla. Näin ollen jokainen käyttäjä voi löytää itselleen jotakin. On rohkaisevaa ajatella, että itsestä kertominen ei rajoitu enää ainoastaan puheelle ja kirjoitetulle viestille. Internetissä on kuitenkin tekstimuotoisen kommunikoinnin vuoksi helppoa ymmärtää toisen viestejä väärin. Lisäksi anonymiteetin vuoksi yksilö ei koe olevansa niin vahvasti vastuussa sanomisistaan ja tekemisistään, joten käyttäjät saattavat alkaa viestitellä keskenään hyvin aggressiivisesti. Käyttäjät eroavat toisistaan suuresti huumorintajun, elämänkatsomuksen ja siinä, kykenevätkö he ymmärtää toisen viestejä oikein. Näin ollen internetissä on helppoa antaa itsestään sellainen kuva, mitä ei haluaisi, ja tätä kuvaa voi olla jälkeenpäin hyvin vaikea muuttaa. On kuitenkin rohkaisevaa, että kiusattu ja sellainen nuori, jolla ei ole offline-maailmassa paljoa ystäviä, voi löytää online-maailmassa itselleen ystäviä, sillä internetin kautta tutustuminen on turvallisempaa verrattuna kasvokkain tapahtuvaan vuorovaikutukseen. Nolaamistakaan ei koeta niin vakavaksi, kun toinen osapuoli ei tunne toista niin hyvin kuin offline-maailmassa.

Itsetunto on yksilön ajatuksien ja tunteiden kokonaisuus, joita yksilöllä on itseään kohtaan. Näin ollen itsetunto on yksilön asenne itseään kohtaan, ja tätä minäkäsitystä kuvastaa minäkuvan positiivisuuden tai negatiivisuuden määrä. Se vaikuttaa yksilön toimintaan, havaitsemiseen, asioiden tulkintaan ja sosiaalisiin suhteisiin. Se on olennaisesti yhteydessä hyvinvointiin ja mielenterveyteen. Aikaisempien tutkimusten mukaan, itsetunto ei ole objektiivinen, eli se ei varsinaisesti kerro yksilön todellisista kyvyistä, sosiaalisista kyvyistä tai älykkyydestä, vaan se kertoo yksilön tavasta puhua itsestään. Henkilöt, joilla on hyvä itsetunto korostavat myönteisiä asioita itsessään, kun taas yksilöt, joilla on huono itsetunto taas väheksyvät itseään.

Kuitenkaan huono itsetunto ei sinänsä ole syynä mielenterveyden häiriöiden syntyyn. Useimmat mielenterveyden häiriöt ja psykologiset ongelmat ovat useamman kuin yhden osatekijän tulosta, mutta arkikielessä muodostuu vaarallisia yksinkertaistuksia nimenomaisesti mielenterveyden häiriöiden synnystä. Jokaisen mielenterveyden häiriön syntyyn vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen on tieteensä sinänsä. Itse asiassa epävarmojen ja kriittisten nuorten itsetunnon parantamista ei tarvitse nähdä ongelmana sinänsä, kunhan tässä itsetunnon parantamisessa otetaan huomioon, että yksilö näkee myös omat vikansa ja puutteensa. Näin itsetunnosta ei tule harhaista. Eli olisi hyvä, että yksilöllä olisi terve, mutta positiivinen minäkuva, eli hyvä itsetunto. Eli nuoren täytyy kognitiivisesti työstää

tämä omaa näkemystään itsestä. On totta, että hyvän itsetunnon ja narsismin välillä on selvä yhteys, mutta nämä kaksi ovat kuitenkin täysin eri asioita. Lisäksi itsetunto on mielensisäinen käsite, jolloin terapeuttien ja tutkijoiden on vaikea arvioida yksilön itsetunnon sopivaa määrää. Itsetunto on psykologinen käsite, ja tällöin täysin erilainen määre kuin esimerkiksi painoindeksi, jolloin voi helpommin määritellä, onko yksilö esimerkiksi ylipainoinen tai alipainoinen. Monien itsetuntomittareiden ongelmana onkin se, etteivät ne tee selkeää eroa narsistisen ja terveen itsetunnon välille. Tähän eroon tulisi kiinnittää huomiota.

Itsetunto syntyy jatkuvasti sosiaalisen palautteen myötä, näin ollen ihmiset ovat kuin peilejä toisilleen, ja itsetunto muuttuu jatkuvasti muiden palautteen vuoksi. Yksilöt sisäistävät sosiaalisessa ympäristössä tapahtuneita asioita sosiaalisiksi konstruktioiksi. Yksilö, jolla on huono itsetunto, ajattelee muiden arvioiden itsestään olevan negatiivisesti, mikä taas puolestaan vaikuttaa itsetuntoon ja minäkuvaan negatiivisesti. Huonolla itsetunto näin ollen ruokkii itse itseään, henkilö näkee muiden mielipiteet itsestään negatiivisina, mikä taas heikentää hänen itsetuntoaan lisää. Sosiaalisilla suhteilla, kuten ystävyysuhteilla sekä esimerkiksi vanhempien ja opettajien tuella on merkitystä hyvän itsetunnon muodostamisessa. Myös sosiaalisten suhteiden ongelmat, kuten hyljeksintä tai torjunta vaikuttavat puolestaan heikentävästi itsetuntoon. Muodastamani summamuuttuja, joka liitti yhteen samastumisen perhe- ystäväpiiri- koulu- tai työyhteisöön ei ollut merkitsevä selittäjä turhasta syystä. Samalla tätä kyseistä summamuuttujaa voi pitää yhteisöllisyyden, eli yhteenkuuluvuuden tunteen kokemisena. Yhteisöllisyyttä pidetään sosiaalisen ja yhteiskunnallisen organisoitumisen muotona. (Aro 2011, 38-49). Lineaarisessa regressiomallissani olevina yhteisinä olivat perhe-, ystävät-, koulu- ja työ -ympäristöt. Yhteisöllisyys voi siis liittyä eri paikkoihin ja aiheisiin. Samalla taustakirjallisuuden mukaan yksilölle tärkeät henkilöt, kuten perheenjäsenet ja sukulauset sosiaalistavat yksilöä yhteiskunnan sääntöihin ja normeihin. Kuitenkaan mallissani internetyhteisöön samastuminen ei ollut merkitsevä selittäjä.

Tutkin 15–18-vuotiaita nuoria, mutta tutkimuksessani ikä ei ollut merkittävästi yhteydessä itsetuntoon. Tätä voi selittää sillä, että nuoret käyvät läpi kehityksessään monia sosiaalisia, kognitiivisia ja biologisia muutoksia, jotka voivat vaikuttaa eri tavalla eri yksilöihin. Muutenkin tutkijoiden keskuudessa on hyvin vaihtelevia selityksiä murrosikäisen itsetunnon muutoksista. Eli tätä tutkimustulosta voi selittää usealla kuin yhdellä tavalla. Joidenkin tutkijoiden mukaan ainoastaan ensimmäiset koulusiirtymät vaikuttavat itsetuntoon, mutta taso edelleen saavutetaan. Toisaalta joidenkin tutkimusten mukaan vasta 20 ikävuoden aikana. Kuitenkin useimpien tutkijoiden mukaan varhaisnuoruuden suuret biologiset ja sosiaaliset muutokset aiheuttavat muutoksia nuoren minäkuvaan, ja sitä kautta itsetuntoon. Kuitenkin useimpien tutkijoiden mukaan itsetunnossa on

todettu tiettyä pysyvyyttä, eli sisäänpäin kääntyneillä, tunne-elämältään epävakailta ja vähemmän tunnollisilla on heikompi itsetunto kaikkina eri tutkimuskerroilla kuin tunne-elämältään tasapainoisilla, ulospäinsuuntautuneilla ja tunnollisilla yksilöillä. En ole voinut vertailla tutkimukseni otoksen jäseniä keskenään, sillä otos on kerätty vain kerran, eikä ole kyse lainkaan pitkittäistutkimuksesta. Kuitenkin nuorissa on valtavasti potentiaalia, luultavasti nimenomaan sen vuoksi nuoriin kohdistetaan usein suuria määriä erilaisia interventioita.

Minua kiinnosti myös, onko sukupuoli yhteydessä itsetuntoon, ja tämä taustamuuttuja eli sukupuoli oli merkitsevä selittäjä. Eli tutkimukseni pystyy toistamaan aikaisemmat tutkimustulokset, joiden mukaan tytöillä on poikia heikompi itsetunto. Tytöillä on heikompi itsetunto 14–24-ikävuoden aikana, jolloin taas pojilla on vahvempi itsetunto. Tässä iässä tytöt kehittyvät paljon nopeammin kuin pojat, eli tulos saattaa heijastaa kehityspsykologisia muutoksia. Kuitenkin laadullisesti tarkasteltuna tyttöjen ja poikien itsetunto rakentuu eri tekijöistä. Tytön itsetunnon tärkeitä rakennusaineita ovat sosiaaliset onnistumiset ja kiintymyssuhteet, kun taas poikien itsetunnon lähteitä ovat itsenäisyys ja henkilökohtaiset saavutukset. Tyttöjä ja poikia on myös todettu kasvatettavan eri tavalla arvostamaan eri asioita: tyttöjen minäkuvaa muokataan kasvatuksen avulla kollektiiviseksi ja ympäröivän maailman huomioon ottavaksi, kun taas poikien minäkuvaa muokataan yksilöllisempään, riippumattomampaan ja itsenäisempään suuntaan. Lisäksi tyttöjen ja poikien itsetuntoa on selitetty eri tavoin geneettisistä ja ympäristötekijöistä johtuviksi nuoruusiässä. Pojilla geneettiset tekijät selittävät vain 18 prosenttia vaihtelusta, tyttöjen itsetunnon muutosta selittävien geneettisten tekijöiden osuus oli 31 prosenttia. Eli ympäristötekijät selittävät tyttöjen itsetunnosta huomattavasti enemmän.

7.3 Mallin parannusehdotuksia

Itsetunto on hyvin arkipäiväinen käsite, sen vuoksi yksilöillä voi olla hyvin erilainen näkemys itsetunnosta, sillä itsetunnolla on hyvin paljon lähikäsitteitä, kuten itseluottamus ja itsearvostus. Näin ollen nuoret eivät ihan välttämättä tiedä mitä itsetunto kokonaisuudessaan tarkoittaa. Minulla oli ainakin itselläni hankalaa määritellä itsetunto sen suuren teoriamäärän vuoksi, ja itsetunnosta on lukuisia arkipäiväisiä ja tieteellisiä julkaisuja.

Tein tutkimukseni valmiilla aineistolla, joka tutki nuorten ja nuorten aikuisten netin käyttöä. Itsetunto-kysymys ”onko sinulla hyvä itsetunto” on hyvin testattu ja validi, sillä skaalan 1-10 on

todettu osaavan erottaa hyvän ja huonon itsetunnon toisistaan. Erityisesti tämä yksittäinen itemi soveltuu aikuisten tutkimiseen, sillä aikuisten itsetunto on skemaattinen, ja näin ajatellaan tämän yksittäisen väitteen herättelevän yksilön skeemaa. (Robins ym, 2012). Itse asiassa, mikäli tutkimuksessa olisi ollut enemmän Rosenbergin itsetuntomittarin itsetuntoa mittaavia kysymyksiä, näiden kysymysten summamuuttujasta olisi näin tullut luotettavampi kuin yksittäisestä väitteestä. Kuitenkin lukuisat tutkimukset ovat saaneet tuloksen, jonka mukaan yksittäinen itemi on ratkaisu psykometriisiin ja käytännöllisiin ongelmiin. Itse asiassa monet tutkimukset, jotka tutkivat esimerkiksi subjektiivista hyvinvointia ja kiintymystyyliä ovat päätyneet tulokseen, jonka mukaan yksittäinen väite on vastaus hyvin moneen ongelmaan. Nimittäin useimmat vastaajat kyllästyvät vastaamaan monta kertaa samaan kysymykseen, tai samaan kysymykseen, joka on esitetty hieman eri tavalla. Näin ollen yksittäinen väite on vastustuskykyinen sosiaalisesti suotavalle vastaamiselle.

Vastaajien kesken on hyvin suurta vaihtelua sekä Facebook-kavereiden (0-2000 ja läheisten ystävien (0-1358) lukumäärässä. Olisi hyvin mielenkiintoista tietää, miten nuoret ymmärtävät sanan ystävä. Käsitteet nimittäin muuttuvat ajan saatossa. Näin ollen nuoria olisi voinut pyytää määrittelemään avoimilla kysymyksillä, mitä tarkoittaa läheinen ystävä, ja kertoa mitä eroa on puhtaasti Facebook-kaverilla ja läheisellä ystävyys-suhteella. Oletan kuitenkin, että Facebook-kavereiden lukumäärä kuvastaa yksilön tuntemia henkilöitä, kun taas todellisten ystävien lukumäärä kuvastaa nimensä mukaisesti läheisiä ystäviä. Olisi myös mielenkiintoista tietää, keitä nämä läheiset ystävyys-suhteet ovat kullakin henkilöllä, siis ovatko nämä perheenjäseniä, sukulaisia, koulu, opiskelu, tai työkavereita vai joitakin ihan muita. Muutenkin offline- ja online- suhteiden eron teko voi olla hieman hankalaa, sillä sosiaalisen median sovellusten, kuten Facebookin avulla ollaan yhteydessä offline-maailmassa tavattuihin kaukana ja lähellä oleviin ihmisiin. Näin ollen Facebook-kavereiden joukossa saattaa olla läheisiä ystävyys-suhteita, kuin myös käyttäjälle tuntemattomia ihmisiä. Muutenkin online- ja offline-suhteiden eronteko heijastelee Web 1.0: n kehitymistä Web 2.0: ksi. Useimmiten Web 1.0:n aikana oli kyseessä anonyymit verkkoyhteisöt, joissa esiinnyttiin salanimellä tai nimimerkillä. Web 2.0:n aikana taas on anonyymejä yhteisöjä sekä nonyymejä yhteisöjä, joissa esiinnyttään omalla nimellä ja henkilötiedoilla. Lisäksi käsitteissä on hieman eroa, että vaikuttaako offline- minuus online-minuuteen ollenkaan vai syntyykö online-minuus puhtaasti internetmaailmassa. Lisäksi käyttäjä voi itse luoda erilaisia profiileja eri internetyhteisöissä, ja näin ollen hänellä on useita eri online-minuuksia. Eli yksilö voi tehdä kasvotyötä lukuisilla eri tavoilla eri yhteisöissä.

Sain itse asiassa hyvin positiivisen tuloksen, jonka mukaan internetissä vihapuheen kohdistaminen, eli uhriutuminen ei ole yhteydessä itsetuntoon. Kuitenkaan mallini ei pysty selittämään, kuka on kohdistanut henkilöä kohtaan loukkaavaa materiaalia. Onko tämä loukkaaja ollut täysin tuntematon

vai henkilön tuntema ihminen jää kyseisessä mallissa epätietoisuuteen. Lisäksi 15–18-vuotiaat henkilöt voivat olla koulukiusaamisen uhreja, tätä ei ole voitu tutkimuksen avulla lainkaan kartoittamaan. Yleisestikin yksilöä on voitu kohdistaa vihamateriaalia jopa offline-maailmassakin. Tiedän yhden tapausesimerkin elävästä elämästä: kaverini siskoa oli kiusattu vakavasti koulussa, ja tähän oli yhdistynyt myös verkossa tapahtunutta kiusaamista. Tässä tapauksessa internet kiusaaminen johti siihen, että nuorelle laukesi psykoosi eikä hän pystynyt suorittamaan koulujaankaan loppuun. Näitä mahdollisuuksia vastaanottaa vihamateriaalia on suhteellisen monia, ja tarvitaan luultavasti paljon erilaista lisätutkimusta, jotta saataisiin selville, miten nämä kaikki tekijät ovat yhteydessä toisiinsa ja sitä kautta nuoren itsetuntoon. Suurin osa uhrituneista on tyttöjä. Näin se asia voi yksinkertaisesti olla tai tytöt voivat myös raportoida poikia useammin vihamateriaalin kohdistumisesta itseään. Lisäksi poikien voi olla yhteiskunnallisista paineista johtuen vaikea kertoa kiusaamisesta tai vihapuheen kohteeksi joutumisesta.

7.4 Jatkotutkimuksia

Tutkimustani voisi jatkaa hieman erilaisia näkökulmia painottaen. Olen yhdistänyt tutkimukseeni niin sosiaalipsykologiaa, psykologiaa, viestintätieteiden ja nuorisotutkimuksen keskeisiä teemoja. Näin ollen sosiaalisen median tutkimusta voisi jatkaa hyvin luovasti ja rikkaasti eri näkökulmia huomioon ottaen. Aiheekseni valikoitui itsetunto, sillä olen lukenut paljon itsetunnosta kertovia self help kirjallisuutta. Lisäksi itsetunnon ja sosiaalisen median yhteydestä on paljon keskusteltu medioissa, useimmiten nähdään nimenomaan sosiaalisen median sovellusten, kuten Facebookin heikentävän nuoren itsetuntoa. Sosiaalinen media ja ylipäätään länsimainen media luovat nuorelle valtavasti ulkonäköpaineita, länsimainen kauneushanteen mukaisesti tytöllä pitää olla hoikka ja nuori vartalo, pojalla taas vastaavasti hoikka ja lihaksikas. Näin ollen jatkotutkimuksena voisi tutkia, miten nämä kauniit ja komeat median ja sosiaalisen median kuvat vaikuttavat nuoriin. Olisi myös mielenkiintoista tutkia, miten perinteisen median ja sosiaalisen median kuvat vaikuttavat nuoren itsetuntoon. Lisäksi teknologian kehitystä on hyvin vaikea ennakoida käyttäjien toiveiden ja sovellusten käyttötapojen vuoksi. Näin ollen uusia sovelluksia tulee jatkuvasti ja ennakoimattomasti. Nykyään nuoret muun muassa käyttävät paljon Snapchattiä ja Jodelia. Snapchatilla kommunikoidaan keskenään videoiden avulla, ja tekstimuotoinen kommunikointi on hyvin vähäistä. (Pönkä 2014, 139). Jodel on taas korkeakouluopiskelijoiden suosiossa oleva keskustelupalvelu, jossa käyttäjät voivat

julkaista anonyymisti reaaliajassa viestejä tai kuvia. (Kossila, 2016). Lisäksi juuri Suomen markkinoille saapuneet virtuaalitodellisuuslasit luovat hyvin hyvän todellisuutta lähentelevän kokemuksen. (Kuningaskuluttaja 2016). Näin ollen online- ja offline-minuudet saattavat lähentyä toisiaan käsitteinä vieläkin enemmän.

Sosiaalisen median sovellusten, kuten Facebookin käyttöä on tutkittu viiden persoonallisuuden piirteiden: tunnollisuuden, miellyttävyyden ulospäinsuuntautuneisuuden, tunne-elämän tasapainoisuuden ja uusille kokemuksille avoimuuden avulla. Olisi hyvin mielenkiintoista tutkia, miten eri persoonallisuuden tyypit käyttävät sosiaalista mediaa, sillä aikaisempien tutkimusten perusteella internetin käyttö on yhteydessä niin hyvinvointiin kuin pahoinvointiinkin. Näin ollen olisi rakentavaa hyvinvointinäkökulma huomioon ottaen tutkia, minkälainen internetin käyttö lisää nuorten hyvinvointia, ja mikä puolestaan heikentää sitä. Olisi esimerkiksi mielenkiintoista tutkia median vaikutuksesta erilaisiin hyvinvointiulottuvuuksiin, kuten nuorten unensaantiin ja liikuntaan.

Nuorten on todettu solmivan uusia ystävyssuhteita sosiaalisessa mediassa. Nuorten ystävyssuhteet eivät ole enää riippuvaisia kasvokkain tapahtuvasta vuorovaikutuksesta, vaan he voivat tutustua myös online-ympäristössä. Moni nuori kokee internetissä olevan turvallista tutustua uusiin ihmisiin, sillä anonyymiyden suojissa on helppo kertoa itsestä salaisia ja herkkiä asioita. Toisaalta anonyymiyden turvin on helppo sanoa toiselle ikäviä ja loukkaavia asioita, kun yksilö ei koe olevansa vastuussa sanomisistaan ja tekemisistään. Kuitenkin internetissä on erilaisia riskejä tutustua toisiin ihmisiin kuin kasvokkain, sillä yksilö voi olla kuka tahansa nimimerkin takana. Näin ollen olisi hyvin mielenkiintoista tutustua nuorten ystäväystymistä sosiaalisessa mediassa. Onko siinä jotakin selvästi yhteneväisiä piirteitä? Mitä on ystävyssuhteelle tapahtunut, kun he ovat tavanneet kasvokkain? Onko se syventynyt entisestään vai lopahtanut tyystin? Lisäksi minusta olisi mielenkiintoista tutkia teknologiavälitteistä tekstiin perustuvaa vuorovaikutusta, milloin on ilmaantunut väärinkäsityksiä, ja miten nämä tilanteet on korjattu. Lisäksi jotkut vastaajat kertoivat hakevansa romanttista seuraa internetin välityksellä, nykymailman puolison valinnasta saisi myös mielenkiintoisen tutkimusaiheen. Näin voisi saada tietoa näiden internetissä tapaamien parien suhteen pituudesta, suhteen laadusta, ja näihin yhteydessä olevista tekijöistä. Muutenkin tämä teknologiavälitteisen vuorovaikutuksen tutkimus on mielestäni hyvin ajankohtainen tutkimusaihe.

Tutkimukseni tuo tietoa nuorten vanhemmille ja heidän keskuudessaan työskenteleville opettajille ja nuorisotyöntekijöille kykyä tunnistaa riskiryhmässä olevat nuoret. Olen myös pyrkinyt tutkimuksessani yhdistelemään sosiaalisen median käyttöön liittyviä hyviä ja huonoja puolia, sillä olisi hyvää, että nuorten keskuudessa työskentelevät saisivat mahdollisimman realistisen käsityksen nuorten internetin käytöstä. Näin he kykenevät ymmärtämään nuorten maailmaa ja sosiaalisen

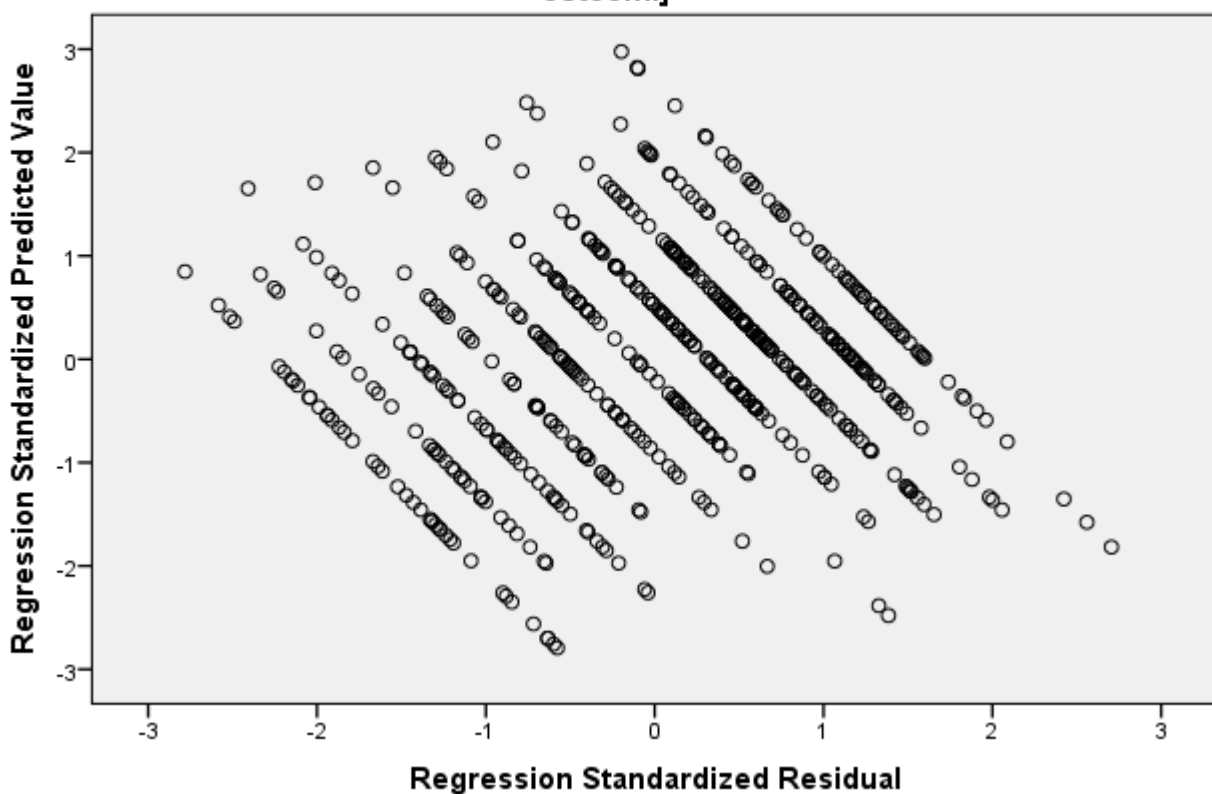

median tärkeyttä nykypäivän nuoren elämässä. Lisäksi nuoriin kohdistuu paljon ympäristöstä kumpuavia normatiivisia odotuksia, kuten koulutuksen, työn ja puolison valinta sekä kehityopsykologiset muutokset, kuten hormonaaliset ja ajatukselliset muutokset. Olisi lisäksi hyödyllistä tutkia, miten nuorten hyvinvointiin on yhteydessä ympäristöstä tulevien kehityshaasteiden, kuten koulutus ja työuran valinta. Näin ollen syrjäytymisvaarassa olevia nuoria voisi paremmin auttaa. Erityisesti voisi tutkia peruskoulun päättäneitä nuoria, jotka eivät ole jatkaneet koulunkäyntiä toiselle asteelle ollenkaan. Näin esimerkiksi etsivä nuorisotyö ja sosiaalityö voisivat saada arvokasta tietoa näistä nuorista.

Liitteet:

Scatterplot

Dependent Variable: Please answer the following questions using a scale from 1–10, where 1 = not very true of me, and 10 = very true of me. [I have high self-esteem.]

Kirjallisuus:

- Aalberg, V. & Siimes, M. A. (2007). *Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi*. Kustannusosakeyhtiö Nemo.
- Aalto, T. & Uusisaari, M. (2009). *Nettielämää. Sosiaalisen median maailmat*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Aho, S. (1996). *Lapsen minäkäsitys ja itsetunto*. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Aho, S. (1997) Minä. Teoksessa S. Aho & K. Laine (toim.) *Minä ja muut*. Kasvaminen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. (9–30) Keuruu: Otava.
- Amichai-Hamburger, Y. (2005). Personality and the Internet. Teoksessa Y. Amichai-Hamburger, (toim.) *The social net — Human behavior in cyberspace*. New York: Oxford University Press, 27–57.
- Amichai-Hamburger, Y. & Aviram, I. (2005). Online infidelity: Aspects of dyadic satisfaction, self-disclosure, and narcissism. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 10 (3), 00–00.
- Aro, J. (2011) *Yhteisöllisyys ja sosiaalinen side: avaimia yhteiskunnallisen muutoksen ymmärtämiseen*. Yhteiskuntatieteiden tutkimusarkisto. Tampereen Yliopisto.
- Ata, R. N. Ludden, A. B. & Lally, M. M. (2007). The Effects of Gender and Family, Friend, and Media Influences on Eating Behaviors and Body Image During Adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 36 (8), 1024–1037.
- Baldwin, S. A. & Hoffmann, J. P. (2002). The dynamics of self-esteem: A growth-curve analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 31 (2). 101–113.

- Barak, A. Boniel-Nissim, M. & Suler, J. (2008). Fostering empowerment in online support groups. *Computers in Human Behavior*, 24 (5). 1867–1883.
- Barendt, E. (2005). *Freedom of Speech*. Oxford University Press, Oxford.
- Baym, N. K. Zhang, Y. B. & Lin, M-C. (2004). Social Interactions Across Media: Interpersonal Communication on the Internet, *Telephone and Face-to-Face*. *New Media Society*. 6 (3), 299–318.
- Baumeister, R.F. (1989). The optimal margin of illusion. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 8 (2), 176–189
- Baumeister, R. F. (1993). *Self-esteem. The puzzle of low self-regard*. New York: Plenum Press.
- Baumeister, R. E. (1993). Understanding the inner nature of low selfesteem: Uncertain, fragile, protective, and conflicted. Teoksessa Baumeister, R.E. Self-esteem (toim.) *The puzzle of low self-regard* (201–218). New York: Plenum Press
- Baumeister, R. E. Campbell, J. D. Krueger, J.I. & Vohs, K.D. (2003). Does High Self-Esteem Cause Better Performance, Interpersonal Success, Happiness, or Healthier Lifestyles. *Psychological Science in the public interest*. 4 (1). 1–44.
- Baumeister, R. E, & Tice, D. M. (1985). Self-esteem and responses to success and failure: Subsequent performance and intrinsic motivation. *Journal of Personality*, 53 (3). 450–467.
- Baumeister, R. E, & Tice, D. M. (1990). Anxiety and social exclusion. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 9 (2), 165–195.
- Baumeister, R.F., Tice, D.M. & Hutton, D.G. (1989). Self-presentational motivations and personality differences in self-esteem. *Journal of Personality*, 57 (3), 547–579. Blaine, B, & Crocker, J. (1993). Self-esteem and self-serving biases in reactions to positive and negative events: An integrative review. Teoksessa R.F. Baumeister (toim.), *Self-esteem: The puzzle of low self-regard* (55–85). New York: Plenum Press
- Blascovich, J. & Tomaka, J. (1991). Measures of self-esteem. Teoksessa J. Robinson, P. Shaver, & L. Wrightsman (toim.) *Measures of personality and social psychological attitudes* (115–160). San Diego, CA: Academic Press.
- Bolognini, M. Plancherel, B. Bettschart, W. & Halfon, O. (1996). Self-esteem and mental health in early adolescence: development and gender differences. *Journal of Adolescence*, 19 (3), 233–245.

- Bonanno, G.A. Field, N.P. Kovacevic, A. & Kaltman, S. (2002). Self-enhancement as a buffer against extreme adversity: Civil war in Bosnia and traumatic loss in the United States. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28 (2), 184–196.
- Blascovich, J. Tomaka, J. (1991). Measures of self-esteem. *Measures of personality and social psychological attitudes*, 0 (0). 115–160.
- Block, J. & Robins, R.W. (1993). A Longitudinal Study of Consistency and Change in SelfEsteem from Early Adolescence to Early Adulthood. *Child Development* 64(3), 909–923.
- Branden, N. (1984). *In defense of self*. Association for Humanistic Psychology.
- Brockner, J. & Lloyd, K. (1986). Self-esteem and likability: Separating fact from fantasy. *Journal of Research in Personality*, 20 (4), 496–508.
- Brown, R. (2011). *Prejudice. It's Social Psychology*. Chichester. John Wiley & Sons.
- Buhrmester, D. Furman, W. Wittenberg, M.T. & Reis, H.T. (1988). Five domains of interpersonal competence in peer relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55 (6), 991–1008.
- Bushman, B. J. & Baumeister, R. F. (1998). Threatened egotism, narcissism, self-esteem, and direct and displaced aggression: Does self-love or self-hate lead to violence? *Journal of personality and social psychology*, 75 (1) 219–229.
- Cacciatore, R., Korteniemi-Poikela, E. & Huovinen, M. (2008). *Miten tuen lapsen ja nuoren itsetuntoa*. Juva: WS Bookwell Oy.
- Chan, D. & Cheng, C. 2004. A comparison of offline and online friendship qualities at different stages of relationship development. *Journal of Social and Personal Relationships* 21 (3), 305–320.
- Chester, A. & Bretherton, D. (2007). Impression management and identity online. Teoksessa A. Joinson, K. McKenna, T. Postmes & U. Reips (toim.) *The Oxford Handbook of Internet psychology*. New York: Oxford University Press, 223–236.
- Corning, A.F. (2002). Self-esteem as a moderator between perceived discrimination and psychological distress among women. *Journal of Counseling Psychology*, 49 (1), 117–126.
- Correa, T. Hinsley, A.W. Zúñiga H.G. (2010). Who interacts on the Web? The intersection of users personality and social media use. *Computers in human behaviour* 26 (2). 247–253.

- Davies, J. (2006). "Hello newbie! ** big welcome hugs** hope u like it here as much as i do! :D": An Exploration of Teenagers Informal Online Learning. Teoksessa D. Buckingham & R. Willet (toim.) *Digital Generations – Children, Young People, and New Media*. 211–228. USA: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.,
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (1995). Human autonomy: The basis for true self-esteem. Teoksessa M. H. Kernis (toim.) *Efficacy, agency, and self-esteem* (31–49). New York, NY: Plenum.
- Delgado, R. & Stefanic, J. (1997). *Do We Defend Nazis? Hatespeech, Pornography, and the New First Amendment*, New York University Press, New York.
- Delgado, R. & Stefanic, J. (2004) *Understanding Words That Wound*, Westview Press, Colorado.
- Diener, E. & Diener, M. (1995). Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68 (4), 653– 663.
- Diener, E. Wolsic, B. & Fujita, F. (1995). Physical attractiveness and subjective well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69 (1), 120– 129.
- Dijck, J. (2012). Facebook as a Tool for Producing Sociality and Connectivity. *Television New Media*. 13 (2). 160–171.
- Driver, S. (2006). Virtually Queer Youth Communities of Girls and Birls: Dialogical Spaces of Identity Work and Desiring Exchanges. Teoksessa D. Buckingham & R. Willet. (toim.) *Digital Generations – Children, Young People, and New Media*. USA: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 229–245.
- Dunderfelt, T (1997). *Elämäntarkkailu. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen*. Porvoo: WSOY
- Durkin, K. (2006). *Developmental social psychology: from infancy to old age*. Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Easley, D. & Kleinberg J. (2010). *Networks, Crowds, and Markets. Reasoning About a Highly Connected World*. Cambridge University Press: New York.
- Erkkola, J. (2009). *Vuorovaikutteisuus sosiaalisessa mediassa: sosiaalisen median käsitteanalyysi*. Viestintätieteiden laitos Jyväskylän yliopisto.
- Erol, R. & Orth, U. (2011). Self-Esteem Development From Age 14 to 30 Years: A Longitudinal Study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101 (3), 607–619.

- Forss, M. (2014). *Fobban sosiaalisen median selviytymisopas*. Helsinki: Crime Time.
- Frost, J. & McKelvie, S. (2004). Self-Esteem and Body Satisfaction in Male and Female Elementary School, High School, and University Students. *Sex Roles*, 51 (1), 45–54.
- Foxman, A. & Wolf, C (2013). *Viral Hate: Containing its Spread on the Internet*. New York. Palgrave MacMillan.
- Gabriel, M.T, Critelli, J.W. & Ee, J.S. (1994). Narcissistic illusions in selfevaluations of intelligence and attractiveness. *Journal of Personality*, 62 (1). 143–155.
- Goodman, R. T. Ford, H. Simmons, R. Gatward, R. & H. Meltzer. (2003). “Using the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) to Screen for Child Psychiatric Disorders in a Community Sample.” *International Review of Psychiatry* 15 (1–2): 166–172.
- Goffman, Erving [1959] 1987: *The presentation of self in everyday life*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Haasio, A. (2013). *Netin pimeä puoli*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Hallamaa, T. (2015) *Ranskalaislehden toimitukseen tehdyn hyökkäyksen uhriluku kasvaa*. <http://yle.fi/uutiset/3-7723471> 10.5.2017.
- Halonen, U. (2008). *Sähköinen yhteisöllisyys – Kokemuksia vapaa-ajan, työn ja koulutuksen yhteisöistä verkossa*. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Harris, K. M. McLean, J. P. & Sheffield, J. (2009). Examining suicide-risk individuals who go online for suicide-related purposes. *Archives of Suicide Research*, 13(3), 264–276.
- Harsia, A. (2002). Mikä on rikos? Teoksessa P. Kjällman (toim.) *Rikoksella loukattu. Rikoksen uhrin käsikirja*. (8–14) Helsinki: Suomen Mielenterveysseura/SMS-Tuotanto Oy.
- Harter, S. (1998). The development of self-representations. Teoksessa W. Damon ja N. Eisenberg (toim.) *Handbook of child psychology* (553–617). New York: Wiley.
- Harter, S. (1999). *The construction of the self: A developmental perspective*. New York, NY: Guilford Press.
- Hartup, W.W. (1996). The company they keep: Friendship and their developmental significance. *Child Development*, 67 (1), 1–13.

- Havighurs, R.J. (1973) History of developmental psychology. Socialization and personality development through the life span. Teoksessa P.B. Baltes & K.W. Schaie (toim.) *Life-span developmental psychology. Personality and socialization* (3–24). New York Academic Press.
- Heinonen, S. (2009). *Sosiaalinen media. Avauksia nettiyhteisöjen maailmaan ja vuorovaikutuksen muotoihin*. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0747563208002355> 11.5.2017
- Helweg-Larsen, K. Schu"tt, N. & Larsen, H. B. (2012). Predictors and protective factors for adolescent internet victimization: Results from a 2008 nationwide Danish youth survey. *Acta Paediatrica*, 101(5), 533–539.
- Hellström, E. (2015) Tutkimustiimin viikon varrelta #14: Muokkaako teknologia yhteiskuntaa vai päinvastoin? Mitkä teknologiatrendit tukevat ja mahdollistavat kestävä hyvinvoinnin periaatteiden toteutumista ja mitkä uhkaavat niitä? [Blogikirjoitus] 2.4.2015.
<https://www.sitra.fi/blogit/tutkimustiimin-viikon-varrelta-14-muokkaako-teknologia-yhteiskuntaa-vai/> 9.5.2017
- Henson, B. Reyns, B. W. & Fisher, B. S. (2013). Does gender matter in the virtual world? Examining the effect of gender on the link between online social network activity, security and interpersonal victimization. *Security Journal*, 26(4), 315–330.
- Hinduja, S. & Patchin, J. W. (2010). Bullying, cyberbullying, and suicide. *Archives of Suicide Research*, 14(3), 206–221.
- Hintikka, K. A. (2007). *Web 2.0 - johdatus internetin uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin*. Helsinki: Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry.
- Holt, T. J. & Bossler, A. M. (2013). Examining the relationship between routine activities and malware infection indicators. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 29(4), 420–436.
- Holtfreter, K. Reisig, M. D. & Pratt, T. C. (2008). Low self-control, routine activities, and fraud victimization. *Criminology*, 46(1), 189–220.
- Huang, C. (2010). Mean-Level Change in Self-Esteem From Childhood Through adulthood: Meta-analysis of longitudinal studies. *Review of General Psychology*. 14 (3), 251–260.
- Huhtala, N. (2007). *Kiusaamisen uudet pelikentät: peruskoulun kuudennen luokan oppilaiden kokemuksia ja käsityksiä internet- ja kännykkäkiusaamisesta*. Lapin yliopisto. Pro Gradu –tutkielma.

- Hägglund, T.B. Pyllkkänen, K. & Taipale, V. (1978). *Nuoruusiän kriisit*. Jyväskylä. Gummerus. 2. painos.
- Illman, M (2005) *Hets mot folkgrupp*. Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja A-sarja.
- Ireson, J. & Hallam, S. (2009). Academic self-concepts in adolescence: Relations with achievement and ability grouping in schools. *Learning and Instruction*, 19 (3), 201–213.
- Jaari, A. (2004). *Itsetunto, elämänhallinta ja arvot. Korrelatiivinen tutkimus Morris Rosenbergin itsetuntokäsitteen taustasta suomalaisilla työikäisillä*. Akateeminen väitöskirja. Helsingin yliopisto
- Joensuu, M. (2011). *Sähköä ilmassa. Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön*. Helsinki. Nuorisotutkimusseura, Humanistinen ammattikorkeakoulu (HUMAK), Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus ja tekijät.
- Josephs, R. A. Markus, H. R. & Tafarodi, R. W. (1992). Gender and self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63(3), 391–402.
- Kaplan, AM & Haenlein, M (2010) Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53 (1), 59–68
- Kalliopuska, M (1984) *Itsetunto*, Tampere: Tammer-Linkki oy.
- Kauppinen-Toropainen, K. Haavio-Mannila, E. Kandolin, I. & Simonsuuri-Sorsa, M. (1983). *Naiset ja työ*. Helsinki: Työterveyslaitos.
- Keipi, T. & Oksanen, A. (2014). Self-exploration, anonymity and risks in the online setting: Analysis of narratives by 14–18-year olds. *Journal of Youth Studies*, 17 (8). 1097–1113.
- Keltikangas-Järvinen, L. (1998). *Hyvä itsetunto*. Porvoo-Helsinki-Juva. Wsoy.
- Keltikangas-Järvinen, L. (2000). *Tunne itsesi, suomalainen*. Helsinki: WSOY,
- Kiiski Kataja, E. (2013). Sitran trendit: Länsimaisen työn radikaali murros. [Blogikirjoitus] 8.11.2017. <https://www.sitra.fi/artikkelit/sitran-trendit-lansimaisen-tyon-radikaali-murros/> viitattu 9.5.2017.
- Kronqvist, E. Pulkkinen, M (2007). *Kehityopsykologia. Matkalla muutokseen*. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit
- Keltikangas-Järvinen, L. (2010.) *Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot*. Porvoo-Helsinki-Juva. Wsoy.

- Kernaghan, D. & Elwood, J. (2013). All the (cyber) world's a stage: framing cyberbullying as a performance. *Cyberpsychology. Journal of psychological research on cyberspace*, 7 (1). 29–54.
- Kernis, M.H. Grannemann, B.D. & Barclay, L.C. (1989). Stability and level of self-esteem as predictors of anger arousal and hostility. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56 (6), 1013–1022.
- Korhonen, N. Jauhola L. Oosi, O. Huttunen. H (2016) ”Usein joutuu miettimään, miten pitäisi olla ja minne olla menemättä”. *Selvitys vihapuheesta ja häirinnästä ja niiden vaikutuksista eri vähemmistöryhmiin*. Oikeusministeriö.
- Kostiainen, R. (2014). Sosiaalinen media pitää poliisin kiireisenä. Haaste. *Asiantuntevasti rikosentorjunnasta ja kriminaalipolitiikasta*, 14 (2), 4–6.
- Kossila, E. (2016) *Jodlaaminen vai jodelaaminen? Keskustelusovellus sai räjähdysosuuden Turussa*. <http://yle.fi/uutiset/3-9219936> 12.5.2017.
- Kjällman, P. (2011). Sanasto. Teoksessa P Kjällman, (toim.) *Rikoksen uhrin käsikirja*. (173–187) Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kuningaskuluttaja (2016) *Virtuaalitodellisuuslasit tulevat –matka kotisohvalta ulkoavaruuteen lyhenee*. <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/04/07/virtuaalitodellisuuslasit-tulevat-matka-kotisohvalta-ulkoavaruuteen-lyhenee> 10.5.2017
- Laaksonen, S. Matikainen, J & Tikka, M. (2013). Tutkimusotteita verkosta. Teoksessa S. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka (toim.) *Otteita verkosta verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. (9–30). Tampere: Vastapaino.
- Lankshear, C. & Knobel, M. (2010). Foreword (or, Beyond 'Reify, Measure and Treat'). Teoksessa S. Shariff & A. Churchill (toim.) *Truths and Myths of Cyberbullying*. New York: Peter Lang Publishing, Inc. xi-xvii.
- Lardot, R. & Kaartinen, K. (2014). Rikoksia verkossa. Sosiaalinen media rikosentorjunnan näkökulmasta. Haaste. *Asiantuntevasti rikosentorjunnasta ja kriminaalipolitiikasta*, 14 (2), 8–10.
- Law, D. Shapka, J. Hymel, S. Olson, B. & Waterhouse, T. (2011). The changing face of bullying: An empirical comparison between traditional and internet bullying and victimization. *Computers in Human Behavior* 28 (1), 226–232.

- Lea, M. Spears, R. & Groot, D. (2001). Knowing Me, Knowing You: Anonymity Effects on Social Identity Processes within Groups. *Society for Personality and Social Psychology*, 27 (5). 526–537.
- Leary, M. R. (2005). Sociometer theory and the pursuit of relational value: Getting to the root of self-esteem. *European Review of Social Psychology*, 16(1), 75–111.
- Leets, L. (2002). Experiencing hate speech: Perceptions and responses to anti-Semitism and antigay speech. *Journal of Social Issues*, 58 (2), 341–361.
- Leets, L & Giles, H. (1997) Words as weapons: When do they wound? Investigations of racist speech. *Human Communication Research*. 24 (2). 260–301.
- Lehdonvirta, V. & Räsänen, P. (2010). “How do Young People Identify with Online and [9.88] Offline Peer Groups? A Comparison between UK, Spain and Japan.” *Journal of Youth Studies* 14 (1). 1–18.
- Lehtonen, M. (2014). *Maa-ilma – materialistisen kulttuuriteorian lähtökohtia*. Vastapaino.
- Lehdonvirta, V. & Räsänen, P. (2011). How do young people identify with online and offline peer groups? A comparison between UK, Spain and Japan. *Journal of Youth Studies* 14 (1), 91– 108.
- Lenhart, A. Purcell, K. Smith, A. & Zickuhr, K. (2010). *Social media & mobile internet use among teens and young adults*. Pew internet & American life project.
- Lindberg, N. Oksanen, A. Sailas, E & Kaltiala-Heino, R. (2012). “Adolescents Expressing School Massacre Threats Online: Something to Be Extremely Worried about?” *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health* 6 (39): 1–8.
- Lindgren, S. (2011). “YouTube gunmen? Mapping Participatory Media Discourse on School Shooting Videos. *Media, Culture and Society* 33 (1) 123–36.
- Livingstone, S. & Helsper, E. (2010). Balancing opportunities and risks in teenagers’ use of the internet: The role of online skills and Internet self-efficacy. *New Media & Society*, 12(2), 309–329.
- Lunt, P. & Sonja L. (2001). Language and the Media: An Emerging Field for Social Psychology. Teoksessa Robinson, W.P. & H. Giles (toim.): *The New Handbook of Language and Social Psychology*. Chichester: John Wiley & Sons.
- Lyubomirsky, S. & Lepper, H.S. (2002). *What are the differences between happiness and self-esteem?* Julkaisematon käsikirjoitu. Kalifornian Yliopisto, Riverside.

- Maccoby, E. & Jacklin, C. (1974). *The Psychology of Sex Differences*. Stanford University Press, Stanford.
- Marcum, C. D. (2008). Identifying potential factors of adolescent online victimization for high school seniors. *International Journal of Cyber Criminology*, 2(2), 346–367.
- McFarlin, D. B. & Blascovich, J. (1981). Effects of self-esteem and performance feedback on future affective preferences and cognitive expectations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 40 (3). 521– 531.
- McGee, R. & Williams, S. (2000). Does low self-esteem predict health compromising behaviours among adolescents? *Journal of Adolescence*, 23(5), 569–582.
- McGonagle, T. (2011) Minority Rights, Freedom of Expression and of the Media: *Dynamics and Dilemmas*, *School of Human Rights Research Series*, 11(1), 377–380.
- Mitchell, K. J. Finkelhor, D. Wolak, J. Ybarra, M. L. & Turner, H. (2011). Youth internet victimization in a broader victimization context. *Journal of Adolescent Health*, 48(2), 128–134.
- Moksnes, U. K. Moljord, I. E. O. Espnes, G. A. & Byrne, D. G. (2010). The association between stress and emotional states in adolescents: The role of gender and self- esteem. *Personality and Individual Differences*, 49 (5), 430–435.
- Morahan-Martin, J. & Schumacher, P. (2000). Incidence and correlated of pathological Internet use among college students. *Computers in human behaviour*, 16 (1), 13–29.
- Morin, A. J. S. Maïano, C. Marsh, H. M. Janosz, M. & Nagengast, B. (2011). The Longitudinal Interplay of Adolescents' Self-Esteem and Body Image: A Conditional Autoregressive Latent Trajectory Analysis. *Multivariate Behavioral Research*, 46 (2), 157–201.
- Murray, K. M. Byrne, D. G. & Rieger, E. (2011). Investigating adolescent stress and body image. *Journal of Adolescence*, 34 (2), 269–278.
- Murrell, S.A., Meeks, S., & Walker, J. (1991). Protective functions of health and self-esteem against depression in older adults facing illness or bereavement. *Psychology and Aging*, 6 (3) 352–360.
- Mustonen, A & Peura, J (2007) *Netin kuvagalleriat nuorten elämässä. Nettikyselyn tuloksia 2007 Tulostenvertailua 2006 ja 2007*. <https://www.mll.fi/@Bin/11904188/Netin+kuvagalleriat+nuorten+el%C3%A4m%C3%A4ss%C3%A4.pdf> 10.5.2017.

- Myers, D. (1980). *The inflated self*. New York: Seabury Press.
- Navarro, J. N., & Jasinski, J. L. (2013). Why girls? Using routine activities theory to predict cyberbullying experiences between girls and boys. *Women & Criminal Justice*, 23(4), 286–303.
- Nettipoliisi(2014).*Kiusaamisrikokset*.<https://www.poliisi.fi/poliisi/helsinki/home.nsf/pages/3435BBB50CA8ABB9C2257A7E00331CAA?opendocument>. 10.5.2014.
- Niemz, M. Griffiths, M. & Banyard P. (2005) Prevalence of Pathological Internet Use among University Students and Correlations with Self-Esteem, the General Health Questionnaire (GHQ), and Disinhibition. *Cyberpsychology & Behavior*. 8 (6) 562–570.
- Noll, J. G. Shenk, C. E. Barnes, J. E. & Haralson, K. J. (2013). Association of maltreatment with high-risk internet behaviors and offline encounters. *Pediatrics*, 131(2), 510–517.
- Nummenmaa, L. (2009). *Käyttäytymistieteiden tilastolliset menetelmät*. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Nurmi, J. Ahonen, T. Lyytinen, H. Lyytinen, P. Pulkkinen, L & Ruoppila, I. (2015). *Ihmisen psykologinen kehitys*. P-S Kustannus.
- Näsi, M. (2013) *ICT DISPARITIES IN FINLAND ACCESS AND IMPLICATIONS*. Taloussosiologian väitöskirja. Turun Yliopisto.
- Näsi, M, Oksanen, A. & Räsänen, P. (2017) Online hate and harmful content : cross-national perspectives. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Näsi, M. Räsänen, P. Hawdon, J. Holkeri, E. & Oksanen, A. (2015). Exposure to online hate material and social trust among Finnish youth. *Information Technology & People*, 28(3), 607–628.
- O'Reilly , T. (2005) *What is Web 2.0? Design patterns of and business models for the next generation of software*. Saatavilla:https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=DDI_XTmXI3MC&oi=fnd&pg=PA225&dq=o%27reilly+2005+web+2.0&ots=3FE7Qsg1n9&sig=eUs5gbnM4WUyOtFugN4heAwfhMc&redir_esc=y#v=onepage&q=o'reilly%202005%20web%202.0&f=false
- Orth, U. Robins, R.W. Roberts, Brent, W. (2008) Low self-esteem prospectively predicts depression in adolescence and young adulthood. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95 (3), 695–708.
- Post, R. C. (1991) Racist speech, democracy and the first amendment. *William & Mary Law Review*. 32 (2), 1–62.

- Pratt, T. C. Holtfreter, K. & Reisig, M. D. (2010). Routine online activity and internet fraud targeting: Extending the generality of routine activity theory. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 47(3), 267–296.
- Pönkä, H. (2014). *Sosiaalisen median käsikirja*. Docendo.
- Pöyhtäri R. Haara P. & Raittila, P. (2013) *Vihapuhe sananvapautta kaventamassa*. Suomen Yliopistopaino Oy-Juventus Print Tampere.
- Qian, H. & Scott, C. R. (2007). Anonymity and self-disclosure on weblogs. *Journal of Computer mediated Communication*. 12 (4), 1428–1451.
- Raevuori, A. Dick, D. M. Keski-Rahkonen, A. Pulkkinen, L. Rose, R. J. Rissanen, A. Kaprio, J. Viken, R. J. & Silventoinen, K. 2007. Genetic and environmental factors affecting self-esteem from age 14 to 17: a longitudinal study of Finnish twins. *Psychological Medicine* 37 (11), 1625–1633.
- Raittila, P. (2009). Journalismin maahanmuuttokeskustelu: hymistelyä, kriittisyyttä vai rasismien tukemista? Teoksessa: Keskinen, Suvi; Rastas, Anna & Tuori, Salla (toim.) *En ole rasisti, mutta... Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä*. (Tampere: Vastapaino.)
- Ranta, Pekka (2007) *Sosiaalinen Media*. SMOOT. AIKE. Joensuun Yliopisto Haettu 5.5.2017 osoitteesta http://peksujeff.wikispaces.com/sos_media.
- Rice, E. H. Rhoades, H. Winetrobe, M. Sanchez, J. Montoya, A. Plant, & Kordic, T. (2012). Sexually Explicit Cell Phone Messaging Associated with Sexual Risk among Adolescents. *Pediatrics*, 130 (4), 667–673.
- Robinson, N.S. Garber, J. & Hilsman, R. (1995). Cognitions and stress: Direct and moderating effects on depressive versus externalizing symptoms during the junior high school transition. *Journal of Abnormal Psychology*, 104 (3) 453–463.
- Roese, N.J. & Pennington, G.L. (2002). *Ego-protective judgments of event impact: The person/group discrimination discrepancy and beyond*. Julkaisematon käsikirjoitus, Northwestern University, Evanston, IL.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self-image*. Princeton: Princeton University Press.
- Rosenberg, M. (1979). *Conceiving the Self*. New York: Basic Books.
- Rosenberg, M. Schooler, C. Schoenbach, C. & Rosenberg, F. (1995). Global self-esteem and specific self-esteem: different concepts, different outcomes. *American Sociological Review*, 60 (1), 141–156.

- Robins, R. W. Hendin, H.M. Trzesniewski, K.H. (2001). Measuring Global Self-Esteem: Construct Validation of a Single-Item Measure and the Rosenberg Self-Esteem Scale. *Personality and social psychology bulletin*, 27 (2), 151–161.
- Robins, R. W. & Trzesniewski, K. H. (2005). Self-esteem development across the lifespan. *Current Directions in Psychological Science*, 14 (3), 158–162.
- Robins, R. W. Trzesniewski, K. H. Tracy, J. L. Gosling, S. D. & Potter, J. (2002). Global self-esteem across the life span. *Psychology and Aging*, 17(3), 423–434.
- Räsänen, P. Hawdon, J. Holkeri, E. Keipi, T. Näsi, M. & Oksanen, A. (2016) Targets of Online Hate: Examining Determinants of Victimization Among Young Finnish Facebook Users. *Violence and Victims*, 31 (4), 708–726.
- Saarijärvi, S. (2015) *Sananvapaus ja vihapuhe*. Rikosoikeuden pro gradu-tutkielma. Lapin Yliopisto.
- Saastamoinen, M. (2006). Minuus ja identiteetti tutkimuksen haasteina. Teoksessa P. Rautio & M. Saastamoinen (toim.) *Minuus ja identiteetti*. Tampere: Juvenes Print. 170–181.
- Salimkhan, G. Manago, A. & Greenfield, P. (2010). The Construction of the Virtual Self on MySpace. Cyberpsychology. *Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 4(1), artikkeli 1.
- Salonen, K. (2006). Lapsen itsetunto rakentuu aikuisen tuen avulla. *Mielenterveys*, 42 (1), 6– 9.
- Salmivalli, C. (1997). Mitä itsetuntomittarit mittaavat? *Psykologia*, 32 (2), 93–98.
- Salmivalli, C. (1998). *Koulukiusaaminen ryhmäilmiönä*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Santrock, J. (2013). *Life-span Development*. Ambertonin Yliopisto. Amberton.
- Schlenker, B. R. Soraci, S. & McCarthy, B. (1976). Self-esteem and group performance as determinants of egocentric perceptions in cooperative groups. *Human Relations*, 29 (12). 1163–1176.
- Schraml, K. Perski, A. Grossi, G. & Simonsson-Sarnecki, M. (2011). Stress symptoms among adolescents: The role of subjective psychosocial conditions, lifestyle, and self- esteem. *Journal of Adolescence*. 34 (5), 987–996.
- Sedikides, C. (1993). Assessment, enhancement, and verification determinants of the self-evaluation process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65 (2). 317–338.
- Shariff, S. (2009). *Confronting Cyber-bullying*. USA: Cambridge University Press.

- Shariff, S. & Churchill, A. (2010). Appreciating Complexity — Detangling the Web of Stakeholder Influence and Responsibility. Teoksessa S. Shariff & A. Churchill (toim.) *Truths and Myths of Cyber-bullying*. 1–25. New York: Peter Lang Publishing, Inc.
- Shrauger, J. S. & Lund, A. K. (1975). Self-evaluation and reactions to evaluations from others. *Journal of Personality*, 43 (1). 94–108.
- Siivola, J (2012) *Hyvän mielen verkko: fenomenografinen tutkimus yläkouluikäisten käsityksistä online-minuuden voimaannuttavuudesta*. Lapin Yliopisto, mediakasvatuksen pro gradu-tutkielma.
- Sisäasiainministeriö. (2014). *Syrjintä Suomessa*. Helsinki: Sisäasiainministeriö. Saatavilla: http://yhdenvertaisuusfin.directo.fi/@Bin/50169de182d60ffba2bacfaa23baa99c/1411373559/application/pdf/334467/Julkaisu_A4_042014-web.pdf
- Slater, M. D. (2003). “Alienation, Aggression, and Sensation Seeking as Predictors of Adolescent Use of Violent Film, Computer, and Website Content.” *Journal of Communication* 53 (1). 105– 121.
- Suler, J.R. (2002). Identity management in cyberspace. *Journal of Applied Psychoanalytic Studies*. 4 (4), 455–459.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2001) *Using multivariate statistics*. Allyn and Bacon. Boston.
- Tilastokeskus(2010)*Sukupuolittunutinternetinkäyttö*.
http://www.stat.fi/til/sutivi/2010/sutivi_2010_2010-10-26_kat_002_fi.html 9.5.2017
- Tilastokeskus(2015)*Internetinkäytönmuutoksia2015*.
http://www.stat.fi/til/sutivi/2015/sutivi_2015_2015-11-26_kat_001_fi.html 9.5.2017
- Tilastokeskus (2016) *Internetin käyttö ja käytön useus 2016, %-osuus väestöstä*.
http://www.stat.fi/til/sutivi/2016/sutivi_2016_2016-12-09_tau_009_fi.html 9.5.2017
- Torvinen, P. Lehtonen, V. Palttala, P (2015) *Pariisin hyökkäystä pidetään iskuna lehdistönvapautta vastaan –vaieta ei saa, sanoo Tuomioja*. <http://www.hs.fi/politiikka/art-2000002790508.html> 10.5.2017.
- Scholz, T. (2007) *The Web 2.0 Ideology*. <http://www.collectivate.net/journalisms/2007/10/3/the-web-20-ideology.html>. 11.5.2017.

- Swann, W. B. Jr. Chang-Schneider, C. & Larsen McClarty, K. (2007). Do people's selfviews matter? self-concept and self-esteem in everyday life. *American Psychologist*, 62(2), 84–94.
- Swann, W. B. (1987). Identity negotiation: Where two roads meet. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53 (6). 1038–1051.
- Tafarodi, R. W., & Swann, W. B. (1995). Self-linking and self-competence as dimensions of global self-esteem: Initial validation of a measure. *Journal of Personality Assessment*, 65(2), 322–342.
- Tajfel, H. (1970) Experiments in ingroup discrimination. *Scientific American* 223, 96–102.
- Tajfel, H. (1981) *Human groups and social categories*. Cambridge; Cambridge University Press
- Takala, A. (1974). *Uuden sukupolven vaihtoehdot*. Gummerus
- Tiggeman, M. & Slevic, J. (2012). *Handbook of the Psychology of Appearance*. Oxford University Press.
- Tosun, L. (2012). Motives for facebook use and expressing "true self" on the Internet. *Computers in Human Behavior* 28 (4), 1510–1517.
- Trzesniewski, K. H. Donnellan, M. B. Moffitt, T. E. Robins, R. W. Poulton, R. & Caspi, A. (2006). Low self-esteem during adolescence predicts poor health, criminal behavior, and limited economic prospects during adulthood. *Developmental Psychology*, 42(2), 381–390.
- Trzesniewski, K. H. Donnellan, M. B. & Robins, R. W. (2003). Stability of self-esteem across the life span. *Journal of Personality and Social Psychology*. 84 (1). 205–220.
- Turkle, S. (1995). *Life on the screen*. New York: Touchstone.
- Turow, J. (2011). *The Daily You. How the New Advertising Industry is Defining Your Identity and Your Worth*. New Haven & London: Yale University Press.
- Tynes, B. (2006). Children, Adolescents, and the Culture of Online Hate. Teoksessa N. Down, D. Singer & R.F. Wilson. (toim.) *In Handbook of Children, Culture, and Violence*. 267–289. Sage Publications Inc.
- Tynes, B. Reynolds, L & Greenfield, P. M. (2004). Adolescence, Race and Ethnicity on the Internet: A Comparison of Discourse in Monitored and Unmonitored Chat Rooms. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 25 (6), 667–84.

- Valkenburg, P.M. Peter, J. & Schouten, A.P. (2006). Friend Networking Sites and Their Relationship to Adolescents' Well-Being and Social Self-Esteem. *CyberPsychology & Behavior*, 9 (5). 584–590.
- Valkonen, S. & Posa, T. (2013). *Nettikiusaaminen on kaikkien asia*. Riku. Rikosuhripäivystys, 18–19.
- Van Wilsem, J. (2011). Worlds tied together? Online and non-domestic routine activities and their impact on digital and traditional threat victimization. *European Journal of Criminology*, 8(2), 115–127.
- Viljanen, V. (2001). *Perusoikeuksien rajoitusedellytykset*, Helsinki. WSOY lakitieto.
- Waldron, J. (2012). *The harm in the Hate Speech*. Cambridge. MA: Harvard University Press.
- Wallace, P. (1999). *The psychology of the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Whisman, M.A. & Kwon, P. (1993). Life stress and dysphoria: The role of self-esteem and hopelessness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65 (5). 1054–1060.
- Ybarra, M. L. & Mitchell, K. J. (2008). How risky are social networking sites? A comparison of places online where youth sexual solicitation and harassment occurs. *Pediatrics*, 121 (2) 350–357.
- Zhao, S. (2005). The Digital Self: Through the Looking Glass of Telecopresent Others. *Symbolic Interactions*. 28(3). 387–405.
- Zhao, S. Grasmuck, S. & Martin, J. (2008). Identity construction on facebook: Digital empowerment in anchored relationships. *Computers in Human Behavior* 24 (5), 1816–1836.